

KO E TOHI 'A SIOPE

1 Ko e mā'oni'oni, mo e koloa'ia 'a Siope, mo 'ene tauhi lelei ki he'ene fānau. 6 'Oku ha'u 'a Sētane ki he 'ao 'oe 'Otua, pea 'i he'ene lau'ikovi'i 'a Siope, na'e tuku ke ne 'ahi'ahi'i ia. 13 Pea 'i he 'ilo 'e Siope kuo mole 'a 'ene ngaahi me'a mo 'ene fānau, na'a ne fakamālō ki he 'Otua 'i he'ene mamahi.

¹ Na'e ai 'ae tangata 'i he fonua ko Usa, na'e hingoa ko Siope; pea na'e haohaoa mo angatonu 'ae tangata ko ia, pea ne manavahē ia ki he 'Otua, pea afe mei he kovi. ² Pea na'e fanau'i kiate ia 'ae foha 'e toko fitu mo e 'ofefine 'e toko tolu. ³ Ko 'ene koloa ko e sipi 'e fitu afe, mo e kāmeli 'e tolu afe, mo e taulua fanga pulu 'e nimangeau, mo e 'asi fefine 'e nimangeau, mo e fu'u 'api tokolahi 'aupito; pea na'e lahi taha ai 'ae tangata ni 'i he kakai kotoa pē 'oe potu hahake. ⁴ Pea na'e fa'a fai 'e hono ngaahi foha 'ae kātōanga kai 'i honau ngaahi fale, 'o taki taha 'i hono 'aho; pea na'e tala ki honau tuofefine 'e toko tolu ke kai mo inu mo kinautolu. ⁵ Pea kuo 'osi 'ae ngaahi 'aho 'o 'enau fai kātōanga, na'e fekau 'e Siope ke fakatapui 'akinautolu, pea ne tu'u hengihengi hake, 'o 'atu 'ae ngaahi feilaulau tutu 'o fakatatau ki honau tokolahi kotoa pē: he na'e pehē 'e Siope, na'a kuo angahala 'a hoku ngaahi foha, 'o lea kovi ki he 'Otua 'i honau loto. Na'e fai pehē pe 'a Siope 'i he 'aho kotoa pē.

6 ¶ Ka na'e ai 'ae 'aho na'e fakataha ai 'ae ngaahi foha 'oe 'Otua ke fakahā 'akinautolu 'i he 'ao 'o Sihova, pea na'e ha'u ai foki 'a Sētane mo kinautolu. 7 Pea na'e pehē 'e Sihova kia Sētane, "Ko ho'o ha'u mei fē?" Pea tali 'e Sētane kia Sihova, 'o pehē, "Mei he'eku fakatakamilo 'a māmani mo 'eku fe'alu'aki fano 'i ai." 8 Pea na'e pehē 'e Sihova kia Sētane, "Kuo ke tokanga'i 'a 'eku tamaio'eiki ko Siope, he 'oku 'ikai hano tatau 'i māmani, ko e tangata haohaoa mo angatonu, 'oku manavahē ia ki he 'Otua, pea afe mei he kovi?" 9 Pea na'e tali ai 'e Sētane kia Sihova, 'o pehē, "He kuo manavahē 'a Siope ki he 'Otua ta'ehatotongi? 10 'ikai kuo ke takataki 'aki ia 'ae ā, mo hono fale, mo 'ene me'a kotoa pē mei he potu kotoa pē? Pea kuo ke fakamonū'ia'i 'ae ngāue 'a hono nima, pea 'oku tupulekina 'ene koloa 'i he fonua. 11 Kae mafao atu eni ho nima, 'o taa'i 'aia kotoa pē 'oku 'a'ana, pea te ne lau'ikovi'i koe 'i ho fofonga." 12 Pea na'e pehē 'e Sihova kia Sētane, "Vakai, 'oku 'i ho nima 'ae me'a kotoa pē 'oku 'a'ana; kae'oua na'a ke hilifaki ho nima kiate ia." Pea na'e 'alu atu 'a Sētane mei he 'ao 'o Sihova.

13 ¶ Pea na'e ai 'ae 'aho na'e kai mo inu uaine 'e hono ngaahi foha mo hono ngaahi 'ofefine 'i he fale 'o honau ta'okete lahi: 14 Pea na'e ha'u ai 'ae talafekau kia Siope, 'o ne pehē, "Na'e fai 'ae keli 'e he fanga pulu, pea kai 'ae fanga 'asi 'i he potu ofi ki ai: 15 Pea na'e 'oho mai 'ae kakai Sipa 'o 'ave 'akinautolu; pea kuo nau tāmata'i 'ae kau tamaio'eiki 'aki 'ae mata 'oe heletā; pea ko au pe kuo hao ke tala ia kiate koe." 16 Pea lolotonga 'ene lea mo 'ene ha'u foki 'ae tokotaha, 'o ne pehē, "Kuo

tō mai mei he langi ‘ae afi ‘ae ‘Otua, pea kuo vela ai ‘ae fanga sipi, mo e kau tamaio‘eiki, ‘o faka‘auha ‘akinautolu; pea ko au pe kuo hao ke tala ia kiate koe.” ¹⁷ Pea lolotonga ‘ene lea mo ‘ene ha‘u foki ‘ae tokotaha, ‘o ne pehē, “Na‘e vahe tolu ‘ae kongakau Kalitia, ‘onau ‘oho mai ki he fanga kāmeli, pea ‘ave ia, pea kuo nau tāmata‘i ‘ae kau tamaio‘eiki ‘aki ‘ae mata ‘oe heletā; pea ko au pe kuo hao ke tala ia kiate koe.” ¹⁸ Pea lolotonga ‘ene lea mo ‘ene ha‘u foki ‘ae tokotaha, ‘o ne pehē, “Na‘e kai mo inu uaine ‘a ho ngaahi foha mo ho ngaahi ‘ofefine ‘i he fale ‘o honau ta‘okete lahi: ¹⁹ Pea ‘iloange, kuo hā mai ‘ae fu‘u matangi lahi mei he toafa, ‘o taa‘i hono tuliki ‘e fā ‘oe fale, pea na‘e holo ia ki he kau talavou, pea kuo nau mate; pea ko au pe kuo hao ke tala ia kiate koe.” ²⁰ Pea na‘e toki tu‘u hake ‘a Siope, ‘o ne haehae hono pulupulu, ‘o fakatekefua ia, pea fakafo‘ohifo ki he kelekele, ‘o hū. ²¹ ‘O ne pehē, “Na‘aku ha‘u telefua pe mei he manāva ‘o ‘eku fa‘ē, pea te u toe ‘alu telefua atu pe: na‘e foaki ‘e Sihova, pea kuo to‘o atu ‘e Sihova; fakafeta‘i pe ki he huafa ‘o Sihova.” ²² ‘I he ngaahi me‘a ni kotoa pē na‘e ‘ikai angahala ‘a Siope, pe tuku ha kovi ki he ‘Otua.

2

1 ‘Oku toe ha‘u ‘a Sētane ki he ‘ao ‘oe ‘Otua, ‘o toe ma‘u ke ‘ahi‘ahi‘i ‘a Siope. 7 ‘Oku ne taa‘i ‘aki ia ‘ae ngaahi hangatāmaki mamahi. 9 ‘Oku valoki ‘a Siope ki hono uaifi ko e me‘a ‘i he‘ene ue‘i ia ke ne lau‘ikovi‘i ‘ae ‘Otua. 11 ‘Oku fakafiemālie ia ‘e hono kāinga ‘e toko tolu ‘i he fakalongo pe.

¹ Pea na‘e toe ai ‘ae ‘aho na‘e fakataha ai ‘ae

ngaahi foha 'oe 'Otua ke fakahā 'akinautolu 'i he 'ao 'o Sihova, pea na'e ha'u ai foki 'a Sētane mo kinautolu ke fakahā ia 'i he 'ao 'o Sihova. ² Pea pehē 'e Sihova kia Sētane, "Kuo ke ha'u mei fē?" Pea tali 'e Sētane kia Sihova, 'o pehē, "Mei he'eku fakatakamilo 'a māmani, mo 'eku fe'alu'aki fano 'i ai." ³ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Sētane, "Kuo ke tokanga'i 'a 'eku tamaio'eiki ko Siope, he 'oku 'ikai hano tatau 'i māmani, ko e tangata haohaoa mo angatonu, 'oku manavahē ia ki he 'Otua, pea afe mei he kovi? Pea 'oku ne kei kuku ma'u pe 'ene angatonu, ka na'a ke ue'i au ki ai, ke faka'auha ia ta'ehano'uhinga." ⁴ Pea na'e tali 'e Sētane kia Sihova, 'o pehē, "Ko e kili ma'a e kili, 'io, 'e foaki 'e he tangata 'ene me'a kotoa pē ke ne mo'ui ai. ⁵ Kae mafao atu eni ho nima, 'o ala ki hono hui mo hono kakano, pea te ne lau'ikovi'i koe 'i ho fofonga." ⁶ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Sētane, "Vakai, 'oku 'i ho nima ia; ka ko 'ene mo'ui pe 'e tapu."

⁷ ¶ Pea 'alu ai 'a Sētane mei he 'ao 'o Sihova, 'o ne taa'i 'aki 'a Siope 'ae ngaahi hangatāmaki mamahi, 'o fai mei hono 'aofi va'e 'o a'u ki hono tumu'aki. ⁸ Pea ne to'o 'e ia 'ae kongā ipu maumau 'o teletele 'aki ia; pea tangutu ia 'i he efuefu.

⁹ ¶ Pea pehē ai 'e hono uaifi kiate ia, "'Oku ke kei kuku ho'o angatonu? Lea kovi ki he 'Otua, ka ke mate." ¹⁰ Ka na'e pehē 'e ia ki ai, "Ko ho'o lea 'oku hangē ko e lea 'a ha taha 'i he kau fefine vale. 'Io! he te tau ma'u koā 'ae lelei mei he nima 'oe 'Otua, pea 'ikai te tau ma'u mo e kovi?" 'I he ngaahi me'a ni kotoa pē na'e 'ikai angahala 'a Siope 'i hono loungutu.

¹¹ ¶ Pea 'i he fanongo 'ae kāinga 'e toko tolu

‘o Siope ki he kovi ni kotoa pē kuo tō kiate ia, na‘a nau ha‘u mei honau potu taki taha; ko Elifasi mei Timani, mo Pilitati mei Suaa, mo Sofaa mei Neama: he kuo nau tālānga ke nau fakataha ke nau mamahi mo ia mo nau fakafiemālie‘i ia. ¹² Pea ‘i he‘enau hanga hake kiate ia mei he mama‘o, ‘o ‘ikai ‘ilo ia, na‘a nau tangi le‘o lahi; pea na‘a nau taki taha haehae hono pulupulu, mo lī ‘ae efu ki ‘olunga ki honau ‘ulu. ¹³ Pea na‘a nau nonofo mo ia ‘i he kelekele ‘i he ‘aho ‘e fitu mo e pō ‘e fitu, pea na‘e ‘ikai si‘i lea ha taha ki ai: he na‘a nau vakai kuo lahi ‘aupito ‘ene mamahi.

3

1 ‘Oku lau‘ikovi‘i ‘e Siope ‘ae ‘aho ‘a hono fanau‘i mo e ngāue na‘e fai ‘i ai. 13 Ko e fitemālie ‘oe mate. 20 ‘Oku lāunga ia ki he mo‘ui, koe‘uhi ko ‘ene mamahi.

¹ Pea hili ia na‘e mafa‘a ‘ae ngutu ‘o Siope, ‘o ne lau‘ikovi‘i ‘a hono ‘aho. ² Pea lea ‘a Siope, ‘o ne pehē,

³ “Ke ‘auha ‘ae ‘aho na‘e fanau‘i ai au,
mo e pō ko ia na‘e kalanga ai, ‘Kuo fanau‘i ‘ae tama tangata.’

⁴ Ke fakapo‘uli ‘ae ‘aho ko ia;
ke ‘oua na‘a tokanga ki ai ‘ae ‘Otua mei ‘olunga,
pea ‘oua na‘a ulo ai ‘ae maama.

⁵ Ke ma‘u ia ‘e he fakapo‘uli mo e ‘ata ‘oe mate;
ke heka ma‘u ki ai ‘ae ‘ao matolu;
ke fakailifia ia ‘e he fakapo‘uli ‘oe ‘aho.

⁶ Ke ‘ohofi ‘ae pō ko ia ‘e he fakapo‘uli matolu;
ke ‘oua na‘a fakahoko ia ki he ngaahi ‘aho ‘oe ta‘u,

- pe kau ia 'i he lau 'oe ngaahi māhina.
- 7 'Io, ke lala 'ae pō ko ia,
ke 'oua na'a 'i ai ha le'ō fakafiefia.
- 8 Ke kape'i ia 'ekinautolu 'oku laukovi'i 'ae 'aho,
'akinautolu 'oku nau teu ke fai hake 'enau
lāunga.
- 9 Ke fakapo'uli 'ae ngaahi fetu'u 'o hono efiafi
po'uli;
ke holi ia ki he maama,
kae'oua si'i na'a 'i ai;
pea 'oua na'a 'ilo 'e ia 'ae ma'a 'ae 'aho:
- 10 Koe'uhi na'e 'ikai ke tāpuni 'ae ngaahi matapā 'oe
manāva kiate au,
pe fufū 'ae mamahi mei hoku mata.
- 11 "Ko e hā na'e 'ikai ai te u mate mei he manāva?
Ko e hā na'e 'ikai ai te u tukuange hoku
laumālie 'i he'eku ha'u mei he fatu?
- 12 Ko e hā na'e tali teu 'ai au 'e he fo'i tui?
Mo e huhu koe'uhi ke u huhu ai?
- 13 He ka ne 'ikai, pehē kuo u tokoto ta'engāue eni
pea longo pe,
pea u mohe pe 'o mālōlō ai,
- 14 'O fakataha mo e ngaahi tu'i mo e ngaahi pule 'o
māmani,
na'a nau langa mo'onautolu 'ae ngaahi potu
na'e lala;
- 15 Pea fakataha mo e ngaahi 'eiki na'e ma'u koula,
na'a nau fakapito honau ngaahi fale 'aki 'ae
siliva:
- 16 Pea teu 'ikai 'o hangē ko e tama tō 'i he fufū;
'o hangē ko e fānau 'oku 'ikai mamata ki he
maama.
- 17 'Oku ngata 'i ai 'ae fakamamahi 'e he kau anga-
hala;
pea mālōlō 'i ai 'ae kau ongosia.

- 18 ‘Oku mālōlō fakataha ai ‘ae kau pōpula;
 ‘oku ‘ikai ke nau ongo‘i ai ‘ae le‘o ‘oe
 fakamālohi.
- 19 ‘Oku ‘i ai ‘ae iiki mo e lalahi;
 pea tau‘atāina ai ‘ae tamaio‘eiki mei he‘ene
 ‘eiki.
- 20 “Ko e hā ‘oku tuku ai ‘ae maama kiate ia ‘oku ‘i
 he mamahi,
 mo e mo‘ui kiate ia ‘oku laumālie mamahi;
- 21 ‘Aia ‘oku holi ki he mate, ka ‘oku ‘ikai ia;
 pea lahi ‘ene kumi ki ai ‘i he‘ene kumi ki he
 ngaahi koloa fufū;
- 22 ‘Akinautolu ‘oku nekeneka ‘aupito,
 mo fiefia, ‘oka nau ka ‘ilo ‘ae fa‘itoka?
- 23 *Ko e hā kuo foaki ai ‘ae maama* ki he tangata kuo
 fakapuli hono hala,
 pea kuo ‘ākilotoa ia ‘e he ‘Otua?
- 24 He ‘oku mu‘omu‘a ‘eku ngaahi to‘e ki he‘eku kai,
 pea ko ‘eku tangi kalanga ‘oku lilingi atu ‘o
 hangē ko e vai.
- 25 Hē ko e me‘a ne u manavahē lahi ki ai kuo tō ia
 kiate au,
 pea ko ia ne u ilifia ai kuo hoko mai.
- 26 Na‘e ‘ikai te u fiemālie, pe te u mālōlō, pe te u
 nofo noa pe;
 ka na‘e hoko pe ‘ae mamahi.”

4

*1 ‘Oku valoki‘i ‘a Siope ‘e Elifasi ko e me‘a ‘i he‘ene
 ta‘emā‘oni‘oni. 7 ‘Oku ne fakahā ‘oku ‘ikai ki he
 mā‘oni‘oni ‘ae ngaahi tautea ‘ae ‘Otua, ka ki he
 angahala. 12 Ko e me‘a fakamanavahē na‘e hā mai
 kiate ia, ke fakavaivai‘i ai ‘i he ‘ao ‘oe ‘Otua ‘ae me‘a
 ‘oku ongoongolelei ai ‘ae kakai.*

¹ Pea toki leaange ai ‘a Elifasi mei Timani, ‘o ne pehē,

² “Kapau te mau ‘ahi‘ahi ke lea kiate koe, te ke ‘ita ai?

Ka ko hai te ne fa‘a ta‘ofi ia ‘e ia mei he lea?

³ Vakai, kuo ke akonekina ‘ae tokolahi, pea kuo ke fakamālohi‘i ‘ae nima vaivai.

⁴ Na‘e pou pou hake ‘e ho‘o ngaahi lea ‘aia na‘e meimei hinga, pea kuo ke fakamālohi‘i ‘ae fo‘i tui vaivai.

⁵ Ka ko eni kuo hoko ia kiate koe, pea ke vaivai; ‘oku ala ia kiate koe, pea ‘oku ke puputu‘u.

⁶ He kofa‘ā eni ho‘o manavahē, ho‘o falala, ho‘o ‘amanaki lelei, mo e angatonu ‘a ho ngaahi hala?

⁷ “Oku ou kole kiate koe, ke ke fakamanatu, ko hai ha ta‘eangahala na‘e ‘auha?

Pea ko e potu fē na‘e motuhi ai ‘ae mā‘oni‘oni?

⁸ ‘Io, ‘o hangē pe ko ia kuo u mamata ki ai, ko kinautolu ‘oku keli ‘ae angahala, mo tūtuu‘i ‘ae fai kovi, ‘oku nau utu pe ia.

⁹ ‘I he ifi ‘ae ‘Otua ‘oku nau ‘auha, pea ko e mānava ‘o hono fofonga ‘oku nau ‘osi‘osingamālie ai.

¹⁰ ‘Oku *fakangata* ‘ae ngungulu ‘oe laione, mo e le‘o ‘oe laione fekai, pea ‘oku mafesifesi ‘ae kau nifo ‘oe fanga laione mui.

¹¹ ‘Oku ‘auha ‘ae motu‘a laione ko e masiva me‘a kai, pea ko e fānganga ‘oe laione mālohi kuo fakahē‘i mama‘o.

- 12 “Ko eni, na’e ai ha me’a na’e ‘omi fufū kiate au,
pea na’e ongo’i ‘e hoku telinga ‘ae fafana ‘o ia.
- 13 ‘I he ngaahi mahalo mei he ngaahi me’a hā mai
‘oe pō,
‘oka tō ‘ae mohe ma’u ki he kakai,
- 14 Na’e hoko mai kiate au ‘ae manavahē, mo e
tetetete,
‘aia na’e fakangalulu ai hoku ngaahi hui kotoa
pē.
- 15 Pea na’e toki mā’ali ai ‘ae laumālie ‘i hoku ‘ao;
pea na’e vavana hake ‘ae fulufulu ‘o hoku
sino:
- 16 Na’e tu’u mai ia, ka na’e ‘ikai te u ‘ilo hono anga:
na’e ‘i hoku ‘ao ‘ae fakatātā,
na’e longo pe, pea ne u ongo’i ‘ae le’o, na’e
pehē,
- 17 “‘E fa’a angatonu lahi hake ‘ae tangata ki hono
‘Otua?
‘E mā’oni’oni lahi hake ‘ae tangata ki hono
Tupu’anga?
- 18 Vakai, ‘oku ‘ikai te ne falala ki he’ene kau
tamaio’eiki,
pea ko ‘ene kau ‘āngelo ‘oku ‘ikai ke ne
fakamālō ki ai.
- 19 Kae huanoa ‘akinautolu ‘oku nofo ‘i he
ngaahi fale ‘umea,
ko honau tu’unga ‘oku ‘i he efu,
pea ‘oku ta’omia ‘akinautolu ‘o hangē pe ko e
ane?
- 20 ‘Oku tā hifo ‘akinautolu mei he pongipongi ‘o a’u
ki he efiafi: ‘oku nau ‘auha ‘o ta’etuku,
ka ‘oku ‘ikai tokanga ki ai ha taha.
- 21 Pea ‘ikai ‘oku mole atu ‘ae lelei kotoa pē ‘oku ‘iate
kinautolu?

‘Oku nau mate, ‘io, ‘i he ta‘ehapoto.’

5

1 Ko hono kovi ‘ae ta‘efakakaukau. 3 Ko e iku‘anga ‘oe angahala ko e mamahi. 6 ‘Oku lelei ‘ae tokanga ki he ‘Otua ‘i he mamahi. 17 Ko e monū‘ia ‘oku tupu ‘i he tautea mei he ‘Otua.

- ¹“Ui eni, ka ‘oku ai ha taha te ne talia koe;
pea ko hai ‘i he kau mā‘oni‘oni te ke hanga ki ai?
- ²He ‘oku tāmata‘i ‘e he houhau ‘ae tangata vale,
pea faka‘auha ‘e he tuputāmaki ‘ae fakavale-vale.
- ³Kuo u mamata ki he vale kuo aka,
kae fakafokifā ne u tuku hono ‘api ki he mala‘ia.
- ⁴‘Oku mama‘o ‘ene fānau mo e hūfanga,
‘oku ta‘omia ‘akinautolu ‘i he matapā,
pea ‘oku ‘ikai ha fakahaofia.
- ⁵‘Oku kai honau ta‘u ‘e he fiekaia, ‘o ne fa‘ao ia,
‘io, mei he loto ‘akau talatala,
pea ‘oku folo hifo ‘e he kaiha‘a ‘enau koloa.
- ⁶Neongo ‘oku ‘ikai ‘alu hake mei he efu ‘ae angahala,
pea ‘oku ‘ikai tupu mei he kelekele ‘ae mamahi;
- ⁷Ka kuo fanau‘i ‘ae tangata ki he mamahi,
‘o hangē ko e puna hake ‘ae kalofiamā.
- ⁸“Ko ia te u kumi ki he ‘Otua,
pea te u tuku ‘eku ngāue ki he ‘Otua:
- ⁹He ko ia ia ‘oku ne fa‘a fai ‘ae ngaahi me‘a lahi mo ta‘efa‘a‘ilo;
ko e ngaahi me‘a fakaofa mo ta‘efa‘alaua:

- 10 Ko ia ia 'oku ne foaki 'ae 'uha ki he kelekele,
pea ne fekau hifo 'ae ngaahi vai ki he
toka'anga ngoue:
- 11 Koe'uhi ke hiki ki 'olunga 'akinautolu 'oku
mā'ulalo;
kae hakeaki'i ke mo'ui 'akinautolu 'oku tangi.
- 12 'Oku ne motuhi 'ae fakakaukau 'oe fie poto,
pea 'oku 'ikai fa'a fai ai 'e honau nima ha
momo'i me'a.
- 13 'Oku ne tauhele'i 'ae poto 'i he'enau fiepoto:
pea ko e fakakaukau 'oe anga pikopiko 'oku
fakata'eaonga'i,
- 14 'Oku nau fekitaki mo e po'uli 'i he kei 'aho,
pea tautaufā 'i he ho'atāmālie 'o hangē ko e pō.
- 15 Ka 'oku ne fakahaofia 'ae masiva mei he heletā
'o honau ngutu,
pea mei he nima 'oe mālohi.
- 16 'Oku tupu ai 'i he masiva 'ae 'amanaki lelei,
pea ko e angahala 'e tāpuni hono ngutu 'o'ona.
- 17 "Vakai, 'oku monū'ia 'ae tangata 'oku tautea 'e
he 'Otua:
ko ia, 'oua na'a ke ta'etokanga'i 'ae tautea mei
he Māfimafi:
- 18 He 'oku ne fakamamahi, pea 'oku ne nono'o:
'oku ne hoka'i, kae fakamo'ui 'e hono nima
'o'ona.
- 19 'E fakahaofi 'e ia 'a koe 'i he mamahi 'e ono:
'io, 'i he me'a 'e fitu 'e 'ikai ha kovi te ne lava'i
koe.
- 20 Te ne huhu'i koe mei he mate 'i he hongē:
pea mei he mālohi 'oe heletā 'i he tau.
- 21 'E fufū koe mei he tautea 'oe 'elelo:

- pea ka ha'u 'ae faka'auha 'e 'ikai te ke manavahē ai.
- 22 Te ke kata koe 'i he faka'auha mo e hongē:
pea 'e 'ikai te ke manavahē ki he fanga manu
fekai 'oe fonua.
- 23 He te mou kaume'a mo e ngaahi maka 'oe fonua:
pea 'e fiamālie mo koe 'ae fanga manu 'oe
fonua.
- 24 Pea te ke 'ilo 'e melino pe ho nofo'anga;
te ke 'a'ahi ki ho 'apī, pea 'e 'ikai te ke anga-
hala.
- 25 Pea te ke 'ilo foki 'e tokolahi ho hako,
pea 'e tatau ho'o fānau mo e mohuku 'oe fonua.
- 26 Te ke hoko ki ho tanu'anga 'i he motu'a lelei,
'o hangē ko e 'ū koane 'i hono fa'ahita'u.
- 27 Vakai ko e me'a ni, kuo mau 'ekea, pea 'oku pehē
pe ia;
fanongo ki ai, pea ke 'ilo ia ma'au.

6

1 'Oku fakahā 'e Siope 'oku ai hono 'uhinga 'o 'ene mamahi. 8 'Oku ne holi ki he mate 'i he'ene 'ilo te ne ma'u ai 'ae fiamālie. 14 'Oku ne valoki'i 'a hono ngaahi kāinga 'i he'enua ta'e'ofa.

- 1 Ka na'e leaange 'a Siope, 'o ne pehē,
2 "Taumaiā kuo fakatatau totonu 'a 'eku mamahi,
pea ke 'ai kātoa 'eku mamahi ki he me'a
fakatatau!
- 3 He ko eni, 'e mamafa lahi ia ki he 'one'one 'oe
tahi:
ko ia kuo fōngia hifo ai 'eku ngaahi lea.
- 4 He 'oku 'i loto 'iate au 'ae ngaahi ngahau 'oe
Māfimafi,

- ko hono kona 'o ia 'oku ne inumia hoku laumālie;
 'oku tu'u tali tau pe kiate au 'ae ngaahi fakailifia 'ae 'Otua.
- 5 He 'oku tangi 'ae 'asi kai vao 'oka ma'u 'e ia 'ae mohuku?
 Pe 'oku tangi 'ae pulu 'i he'ene kai?
- 6 'E fa'a kai 'ae me'a ifoifonoa ta'ehamāsima?
 Pe 'oku ai ha ifo 'i he nāunau 'oe fo'i manu?
- 7 Ko e ngaahi me'a na'e fehi'a hoku laumālie ke ala ki ai,
 ko 'eku me'akai mamahi ia.
- 8 "Taumaiā ke u lava'i 'eku kole;
 pea tuku mai 'e he 'Otua 'ae me'a 'oku ou holi ki ai! 9 'Io, ke lelei ki he 'Otua ke tāmate'i au;
 ke ne tukuange hono nima, 'o motuhi au!
 10 Pehē te u toki ma'u ai 'ae fiamālie;
 'io, te u tali mālohi au ki he mamahi ke 'oua na'a ne mamae;
 he na'e 'ikai te u fufū 'ae ngaahi folofola 'ae tokotaha mā'oni'oni.
- 11 He ko e hā hoku mālohi, koe'uhi ke u 'amanaki 'eau;
 pea ko e hā hoku ngata'anga, koe'uhi ke u fakatolonga ai pe 'eku mo'ui?
- 12 He ko e mālohi 'oe ngaahi maka 'a hoku mālohi?
 Pe ko e palasa 'a hoku kakano?
- 13 'ikai 'oku 'iate au haku tokoni?
 Pea kuo kapusi 'aupito 'ae poto 'iate au?
- 14 "Oka mamahi ha taha 'oku ngali ke 'ofa kiate ia 'a hono kāinga;
 ka 'oku ne li'aki 'e ia 'ae manavahē ki he Māfimafi.

- 15 Kuo fai kākā ‘a hoku kāinga ‘o hangē ko ha
vaitafe,
pea hangē ko e ‘oho ‘oe vai ‘oku nau mole atu;
- 16 He ‘oku ‘ulí‘uli ia koe‘uhi ko e ‘aisi,
‘aia ‘oku lilo ‘i ai ‘ae ‘uha hinehina:
- 17 ‘Oka māmāfana ia, ‘oku nau mole:
pea ‘oka ‘a‘afu, ‘oku ‘auha leva ia mei hono
potu.
- 18 Ko e ngaahi hala ‘o honau tafe‘anga kuo
fakakehe;
‘oku faka‘a‘au ‘o ‘ikai, pea mole.
- 19 Na‘e kumi lahi ‘e he kakai ‘o Tima,
ko e kau fononga ‘o Sipa na‘a nau tatali ki ai.
- 20 Na‘a nau puputu‘u koe‘uhi na‘a nau ‘amanaki;
na‘a nau ha‘u ki ai, pea mā.
- 21 He ko e me‘a noa pe foki ‘akimoutolu;
‘oku mou mamata ki hoku lī ki lalo, pea ‘oku
mou ilifia.
- 22 He ne u pehē, ‘Tokoni mai?’
Pe, ‘Foaki mai ha me‘a mei ho‘omou koloa?’
- 23 Pe, ‘Fakamo‘ui au mei he nima ‘oe fili? Pe,
‘Huhu‘i au mei he nima ‘oe mālohi?’
- 24 “Akonaki‘i au, pea te u longo pe:
pea mou fai ke u ‘ilo pe kuo u hē ‘i he hā.
- 25 Hono ‘ikai mālohi ‘ae ngaahi lea totonu! Ka ‘oku
valoki‘i ‘ae hā ‘e ho‘omou valoki?’
- 26 He ‘oku mou pehē ke valoki‘i ‘ae ngaahi lea,
mo e ngaahi tala ‘o ha taha kuo tu‘utāmaki,
‘oku hangē ha matangi?’
- 27 ‘Io, ‘oku mou lemohekina ‘ae tamai mate,
pea mou keli ha luo ki homou kāinga.
- 28 Ko ia, mou fiamālie, ‘o vakai kiate au;

- he 'oku 'ilongofua kiate kimoutolu 'o kapau
 'oku ou kākā.
 29 'Oku ou kole,
 mou toe fakakaukau he 'oku 'i ai 'eku
 mā'oni'oni.
 30 He 'oku ai ha angahala 'i hoku 'elelo?
 'Ikai 'e fa'a 'ilo 'e hoku ngutu 'ae ngaahi me'a
 kovi?

7

1 'Oku fakahā 'e Siope 'oku totonu 'ene holi ki he mate. 12 'Oku ne lea ki he'ene feinga, 17 Mo e le'ohi ia 'e he 'Otua.

- 1 "'Ikai 'oku ai 'ae kuonga kuo tu'utu'uni ki he
 tangata 'i māmani?
 pea tatau hono ngaahi 'aho mo e ngaahi 'aho
 'oe ngāue unga?
 2 'O hangē ko e holi lahi 'ae tamaio'eiki ki he
 malumalu,
 pea hangē ko e 'amanaki 'ae ngāue unga ki he
 totongi 'o 'ene ngāue:
 3 'Oku pehē, kuo tuku ke 'a'aku 'ae ngaahi māhina
 mamahi,
 pea kuo tu'utu'uni kiate au 'ae ngaahi pō faka-
 mamahi.
 4 'O kau ka tokoto hifo, 'oku ou pehē,
 'te u tu'u hake 'afē, kuo 'osi 'ae pō?
 Pea 'oku ou fiu 'i he fetafokifoki'aki 'o a'u ki he
 ma'a 'ae 'aho.
 5 Kuo kofu'aki hoku sino 'ae 'uanga mo e ngaahi
 kongā kelekele;
 kuo mafahifahi hoku kili, pea kuo fakalielia.
 6 Ko hoku ngaahi 'aho 'oku vave 'i he fa'onga filo
 'oe tangata lalanga,

- pea 'oku faka'osi ia ta'eha'amanaki lelei.
- 7 'Ofa ke manatu'i ko e matangi 'a 'eku mo'ui:
 'E 'ikai toe mamata 'a hoku mata ki he lelei.
- 8 Ko e mata 'o ia kuo ne mamata kiate au 'e 'ikai toe
 mamata mai:
 'oku 'iate au ho fofonga, pea u 'ikai leva.
- 9 'O hangē ko e fakamovetevete 'o mole atu 'ae 'ao:
 'oku pehē, ko ia 'oku 'alu hifo ki he fa'itoka 'e
 'ikai toe 'alu hake.
- 10 'E 'ikai toe foki ia ki hono fale,
 pea 'e 'ikai toe 'ilo'i ia 'e hono potu.
- 11 "Ko ia 'e 'ikai te u ta'ofi ki hoku ngutu;
 te u lea 'i he ongosia 'o hoku laumālie;
 te u lāunga 'i he mamahi 'o hoku laumālie.
- 12 He ko ha tahi au pe ko e tofua'a,
 koe'uhi kuo ke fakanofa ha le'o kiate au?
- 13 'O kau ka pehē, "E fakafiemālie'i au 'e hoku
 mohenga,
 'e fakasi'isi'i hoku mamahi 'e hoku
 tokoto'anga;"
- 14 'Oku ke fakailifia'i au 'aki 'ae ngaahi misi,
 pea ke fakalilika'i au 'i he ngaahi me'a hā mai:
- 15 Ko ia 'oku fili ai 'e hoku laumālie 'ae sisina,
 mo e mate 'i he'eku mo'ui.
- 16 'Oku ou fakalili'a ki ai;
 'e 'ikai te u fie mo'ui ai pe:
 tuku ai pe au; he ko e va'inga pe 'a hoku
 ngaahi 'aho.
- 17 He ko e hā 'ae tangata, 'oku ke hakeaki'i ai ia?
 Pea koe'uhi ke ke tukupau ho loto kiate ia?
- 18 Pea koe'uhi ke ke 'a'ahi ki ai 'i he pongipongi
 kotoa pē,

- mo 'ahi'ahi'i ia 'i he kihi'i feitu'ula'ā si'i kotoa
pē?
- 19 'E fēfē hono fuoloa mo e 'ikai te ke 'alu 'iate au,
pe tuku pe au ke 'oua mu'a ke u folo hifo hoku
ifo?
- 20 Kuo u fai angahala; ko e hā te u fai kiate koe, 'a
koe ko e fakamo'ui 'oe kakai?
Ko e hā kuo ke fokotu'u ai au ko e faka'ilonga
ma'au,
ke u hoko ai ko e kavenga, kiate au pe?
- 21 Pea ko e hā 'oku 'ikai ai ke ke fakamolemole 'eku
angahala, pea to'o atu 'eku fai hala?
He ko eni te u mohe pe 'i he efu;
pe te ke kumi au 'i he pongipongi, ka 'e 'ikai te
u 'i ai au."

8

*1 'Oku fakahā 'e Pilitati 'oku angatonu 'ae 'Otua 'i
he'ene fai ki he kakai 'o fakatatau mo 'enau ngāue. 8
'O ne fakamo'oni 'aki 'ae ngaahi talatupu'a 'i mu'a
'ae faka'auha 'oe mālualo. 20 'Oku ne fakahā 'oku
totonu 'ae ngāue 'ae 'Otua kia Siope.*

- 1 Pea na'e toki tali 'e Pilitati mei Suaa, 'o ne pehē,
2 'E fēfē hono fuoloa 'o ho'o lea pehē pe?
Pea tatau mo e magari mālohi 'ae ngaahi lea
'a ho ngutu?
- 3 He 'oku fakahala 'e he 'Otua 'ae fakamaau?
Pe fakahala 'i 'e he Māfimafi 'ae angatonu?
- 4 Kapau kuo angahala 'a ho'o fānau kiate ia,
pea kuo ne li'aki 'akinautolu ko e me'a 'i
he'enau fai hala;
- 5 Kapau te ke kumi vave ki he 'Otua,
pea fai ho'o fa'a hū tāuma'u ki he Māfimafi;

- 6 Kapau kuo ke ma'a mo angatonu ko e mo'oni 'e 'ā
 hake ia ma'au,
 pea te ne ngaohi ke monū'ia 'ae nofo'anga 'o
 ho'o mā'oni'oni.
- 7 Neongo 'ae si'i 'a ho kamata'anga,
 ka 'e fakalahi 'aupito ho iku'anga.
- 8 “Ko eni, 'oku ou kole kiate koe, ke ke fehu'i ki he
 kuonga 'i mu'a,
 pea ke teu'i koe ke ke 'eke ki he'enau ngaahi
 tamai:
- 9 (He 'oku 'oe 'aneafi pe 'akinautolu, pea ta'e'ilo ha
 me'a,
 koe'uhi 'oku tatau hotau ngaahi 'aho 'i māmani
 mo e 'ata:)
- 10 'Ikai 'e akonaki'i koe 'ekinautolu, 'o tala kiate
 koe,
 pea hua 'aki mai 'ae ngaahi lea mei honau
 loto?
- 11 “E fa'a tupu 'ae mohuku 'oe anovai ka 'i he
 kelepulu pe?
 'E fa'a tupu 'ae kaho ka 'i he vai pe?
- 12 He 'oku lolotonga 'ene kei mata, 'o 'ikai tā,
 'oku tomu'a mae ia 'i he 'akau kotoa pē.
- 13 'Oku pehē pe 'ae 'alu'anga 'okinautolu 'oku
 fakangalo'i 'ae 'Otua;
 pea ko e 'amanaki 'ae mālualo'i 'e 'auha ia:
- 14 Ko 'ene 'amanaki 'e tu'usi ia,
 pea ko 'ene falala'anga ko e matamata ku-
 penga 'oe hina.
- 15 'E fa'aki ia ki hono fale, ka 'e 'ikai tu'u ia:
 'e puke ma'u 'e ia ki ai, ka 'e 'ikai te ne tolonga.”
- 16 'Oku ma'ui'ui ia 'i he mata 'oe la'ā,

- pea tupu hono va'a 'i he'ene ngoue.
- 17 Ko hono ngaahi aka 'oku fefihifihitaki 'i he tafungofunga,
'o 'ilo'i 'ae potu makamaka.
- 18 Kapau te ne faka'auha ia mei hono potu,
pea 'e toki fakafisi ia, 'o pehē, 'na'e 'ikai te u mamata kiate koe.'
- 19 Vakai, ko e fiefia eni 'a hono hala,
pea 'e toe tupu 'ae ni'ihī mei he kelekele.
- 20 "Vakai, 'e 'ikai si'aki 'e he 'Otua ha taha haohaoa,
pea 'e 'ikai tokoni'i 'e ia 'ae kau fai kovi:
- 21 Kae'oua ke ne fakapito ho ngutu 'i he kata,
mo ho lounгутu 'i he fiefia.
- 22 Ko kinautolu 'oku fehi'a kiate koe 'e fakakofu'aki
'ae mā;
pea 'e faka'auha 'ae nofo'anga 'oe angahala."

9

*1 'I he fakamo'oni 'a Siope ki he angatonu 'ae 'Otua, 'oku ne fakahā 'e 'ikai ha taha 'e fa'a ta'ofi ia.
22 Ka 'oku 'ikai hā mai 'ae halaia 'ae tangata 'i he ngaahi mamahi.*

- ¹ Pea na'e toki tali 'e Siope, 'o ne pehē,
² 'Oku ou 'ilo 'oku pehē mo'oni ia ka 'e tonuhia fēfē
'ae tangata 'i he 'ao 'oe 'Otua?
- ³ Kapau te na alea, mo ia,
'e 'ikai te ne fa'a talia 'e ia ha taha 'i he me'a 'e afe.
- ⁴ 'Oku poto ia 'i loto, pea lahi 'i he mālohi:
ko hai kuo ne fakaangatu'u ia kiate ia, pea monū'ia?
- ⁵ Ko ia ia 'oku ne hiki 'ae ngaahi mo'unga, kae 'ikai ke nau 'ilo:

- ‘oku ne fulihi ia ‘i hono houhau.
 6 ‘Oku ne lulu ‘i ‘ae fonua mei hono potu,
 pea ‘oku ngalulululu hono ngaahi pou.
 7 ‘Oku ne fekau ‘i ‘ae la‘ā, pea ‘ikai ‘alu hake ia;
 pea ne tāpuni hake ‘ae ngaahi fetu‘u.
 8 ‘Oku ne folahi atu tokotaha pē ‘ae ngaahi langi,
 pea ‘oku ne hā‘ele ‘i he ngaahi peau ‘oe tahi.
 9 ‘Oku ne ngaohi ‘a ‘Aakitulio, mo Olioni, mo Peli-
 atisi,
 pea mo e ngaahi potu ki he feitu‘u tonga.
 10 ‘Oku ne fai ‘ae ngaahi me‘a lahi ‘o ta‘efa‘a‘ilo;
 ‘io, ko e ngaahi me‘a mana ‘oku ta‘efa‘alaua.
 11 Vakai, ‘oku hā‘ele ia ‘i hoku tafa‘aki, ka ‘oku ‘ikai
 te u mamata ki ai:
 ‘oku ne hā‘ele atu foki ka ‘oku ‘ikai te u ‘ilo‘i ia.
 12 Vakai, ‘oku ne to‘o atu,
 ko hai ‘e fa‘a ta‘ofi ia?
 Ko hai ‘e pehē kiate ia, ‘Ko e hā ‘oku ke fai?’
 13 “Kapau ‘e ‘ikai ta‘ofi ‘e he ‘Otua ki hono houhau,
 ‘e mapelu ki lalo ‘iate ia ‘ae kau tokoni fielahi.
 14 Kae fēfē ai ‘eku talia ia ‘eau,
 pea u fili ‘eku ngaahi lea ke alea mo ia?
 15 ‘Aia ‘e ‘ikai te u talia, ‘oka ne u mā‘oni‘oni,
 ka te u hū tāuma‘u ki hoku Fakamaau.
 16 Ka ne u ui, pea talia ia;
 kae ‘ikai te u tui kuo ne ongo‘i hoku le‘o.
 17 He ‘oku ne ha‘aki au ‘aki ‘ae afā,
 pea ne fakalahi ‘eku lavea ta‘ehano‘uhinga.
 18 ‘Oku ‘ikai tuku ‘e ia ke u mānava,
 ka ‘oku ne fakapito au ‘aki ‘ae mamahi.
 19 Kapau te u lea ki he mālohi, vakai, ‘oku māfimafi
 ia:

- pe ki he fakamaau, 'ko hai te ne fakamo'oni
kiate au?'
- 20 Kapau te u fakatonuhia'i au, pea tā 'e fakahala'i
au 'e hoku ngutu 'o'oku;
pē te u pehē 'oku ou haohaoa, 'e fakamo'oni ia
ki he'eku halaia.
- 21 Neongo 'a 'eku haohaoa,
ka 'e 'ikai te u 'ilo ki hoku loto:
te u fehi'a 'eau pē ki he'eku mo'ui.
- 22 "Ko e me'a ni pē taha,
'oku ou fakamo'oni ki ai, 'Oku ne faka'auha 'ae
haohaoa mo e angahala.
- 23 Kapau 'e fakafokifā pē 'ae taa'i 'e he faka-
mamahi,
'e kata 'e ia 'i he 'ahi'ahi'i 'oe ta'eangahala.
- 24 Kuo tuku 'ae fonua ki he nima 'oe angahala:
'oku ne 'ufi'ufi 'ae mata 'o hono kau fakamāu;
ka 'ikai, pea kofaa, pe ko hai ia?
- 25 "Oku vave eni 'a hoku ngaahi 'aho 'i he tangata
fekau:
'oku puna atu ia, 'oku 'ikai 'ilo 'e ia ha lelei.
- 26 Kuo mole ia 'o hangē ko e ngaahi vaka ngaholo:
'o hangē ko e 'ikale 'oku fakavave ki he kai.
- 27 Kapau te u pehē, 'Te u fakangalo'i 'a 'eku
mamahi,
te u si'aki 'eku māfasia, 'o fakafiēmālie'i au:'
- 28 Tā te u ilifia 'i he'eku ngaahi mamahi fulipē,
'oku ou 'ilo 'e 'ikai te ke fakatonuhia'i au.
- 29 Kapau 'oku ou angakovi,
pea tā 'oku kei ta'e'aonga pe 'eku ngāue?
- 30 He kapau te u kaukau au 'i he vai 'uha hinehina,
'o ngaohi ke ma'a 'aupito hoku nima;

- 31 Ka te ke lī au ki he pelepela,
pea 'e fakalili'a kiate au 'a hoku ngaahi kofu
'o'oku.
- 32 He 'oku 'ikai ko e tangata ia, 'o hangē ko au,
koe'uhi ke u talia ia,
pea kema fakataha 'i he fakamaau.
- 33 Pea 'oku 'ikai ha tangata fakalelei 'i homa
vaha'a,
ke ne hili hono nima kiate kimaua fakatou'osi.
- 34 Ke to'o 'e ia 'ene me'a tā 'iate au,
pea 'oua na'a fakailifia 'i au 'e he'ene man-
avahē:
- 35 Te u toki lea ai, 'o ta'emanavahē kiate ia;
ka 'oku 'ikai te u pehē eni.

10

1 'Oku holi 'a Siope ke na alea mo e 'Otua ki he mamahi. 18 'Oku ne lāunga ki he'ene mo'ui, 'o kole ke ne fiamālie si'i 'i he'ene te'eki ai mate.

- 1 "'Oku fiu hoku laumālie 'i he'eku mo'ui;
te u tuku au ke u lāunga;
te u lea 'i he mamahi 'o hoku laumālie.
- 2 Te u pehē ki he 'Otua, 'oua na'a ke tuku au ko e
halaia;
fakahā mai pe ko e hā 'oku ke fakamamahi 'i ai
au.
- 3 He 'oku taau mo koe ke fakamamahi,
koe'uhi ke ke fehi'a ki he ngāue 'a ho nima,
ka ke fakamaama ki he fakakaukau 'ae anga-
hala?
- 4 He 'oku ke mata fakakakano?
Pe 'oku ke mamata 'o hangē ko e mamata 'ae
tangata?

- 5 He 'oku tatau ho ngaahi 'aho mo e ngaahi 'aho 'oe tangata?
Mo ho ngaahi ta'u mo e ngaahi 'aho 'oe tangata,
- 6 Koe'uhi 'oku ke 'ekea 'eku angahala,
mo ke hakule 'a 'eku fai kovi?
- 7 'Oku ke 'ilo 'oku 'ikai te u fai kovi,
pea 'oku 'ikai ha taha 'e fa'a fakahaofi mei ho nima.
- 8 "Kuo ngaohi au 'e ho nima mo fakafuofua takatakai au;
ka 'oku ke tāmata'e au.
- 9 'Oku ou kole kiate koe, ke ke manatu'i,
kuo ke ngaohi au 'o hangē ko e 'umea pea te ke toe 'omi au ki he efu?
- 10 He na'e 'ikai te ke lilingi au 'o hangē ko e hu'ahuhu,
mo fakafefeka au 'o hangē ko e siisi?
- 11 Kuo ke fakakofu'aki au 'ae kili mo e kakano,
pea kuo ke 'ā'i au 'aki 'ae ngaahi hui mo e uoua.
- 12 Kuo ke tuku kiate au 'ae mo'ui mo e 'ofa,
pea kuo fakatolonga 'eku mo'ui 'i ho'o fa'a 'a'ahi.
- 13 Pea kuo ke fufū 'ae ngaahi me'a ni 'i ho loto:
'oku ou 'ilo 'oku 'iate koe eni.
- 14 Kapau te u fai hala, 'oku ke faka'ilonga'i au,
pea 'e 'ikai te ke fakatonuhia'i au mei he'eku angahia.
- 15 Kapau 'oku ou fai hala ko au pe 'e mala'ia;
pea kapau te u mā'oni'oni, kae 'ikai te u fa'a hanga hake hoku 'ulu.
'Oku ou pito 'i he puputu'u; ko ia ke ke vakai ki he'eku mamahi;

- 16 He 'oku tupulekina ia. 'Oku ke tuli au 'o hangē ko ha laione fekai:
pea 'oku ke toe fakahā 'o fakamanavahē koe kiate au.
- 17 'Oku ke fakafu'ou ho'o kau fakamo'oni kiate au,
pea ke fakalahi ho houhau kiate au;
'oku tautaufetongi 'ae tau kiate au.
- 18 "Pea ko e hā kuo ke 'omi ai au mei he manāva?
Taumaiā ne u mate,
ke 'oua na'a mamata ha mata kiate au!
- 19 Ka ne pehē te u hangē na'e 'ikai te u 'i ai;
pea 'e fua au mei he manāva ki he fa'itoka.
- 20 'ikai 'oku si'i pe hoku ngaahi 'aho,
pea tuku mu'a,
'o tuku ai pe au, kau fakafiēmālie si'i,
- 21 'I he te'eki ai te u 'alu pea 'ikai te u toe ha'u,
'io, ki he fonua 'oe fakapo'uli mo e 'ata 'oe mate;
- 22 Ko e fonua 'oe fakapo'uli,
'o hangē ko e po'uli 'oe 'ata 'oe mate,
'o ta'e'iai ha fakatonutonu,
pea 'oku tatau hono nima mo e fakapo'uli.' "

11

1 'Oku valoki'i 'a Siope 'e Sofaa koe'uhi ko 'ene fakatonuhia'i ia 'e ia. 6 'Oku ta'efa'a'ilo 'ae poto 'oe 'Otua. 13 Ko e monū'ia 'oku ma'u 'i he fakatomala.

¹ Pea na'e toki tali 'e Sofaa mei Neama, 'o ne pehē,

² "I'ikai 'oku totonu ke tali 'ae ngaahi lea lahi ni?

Pea 'e fakatonuhia'i koe 'ae tangata fa'a lau?

³ 'E fakalongo'i 'ae kakai 'e ho'o ngaahi loi?

Pea 'i ho'o manuki, 'e 'ikai fakamā koe 'e ha taha?

- 4 He kuo ke pehē, 'Ko 'eku akonaki 'oku totonu pē,
pea 'oku ou ma'a 'i ho 'ao.'
- 5 Kae taumaiā ke folofola mai 'ae 'Otua,
'o ne fa'ai hono fofonga kiate koe;
- 6 Pea ne fakahā kiate koe 'ae ngaahi me'a lilo 'oe
poto,
he 'oku lahi hake 'aupito ia 'i he me'a 'oku hā
mai!
Ko ia ke ke 'ilo, 'oku si'i 'ae totongi 'oku 'eke
'e he 'Otua 'i he me'a 'oku taau mo ho'o
angahia.
- 7 "He te ke 'ilo 'ae 'Otua 'i he fa'a 'eke?
He te ke fa'a kumi ke 'ilo haohaoa 'ae Māfimafi?
- 8 'Oku mā'olunga ia 'o hangē ko e langi; ko e hā
'a'au te ke fai?
'Oku mā'ulalo hifo 'i heli; te ke fa'a 'ilo 'ae hā?
- 9 Ko hono fuofua 'oku lōloa lahi 'i he māmani,
pea lau lahi ia 'i he tahi.
- 10 Kapau 'e tu'usi 'e ia, pe tāpuni ke ma'u,
pe tātaki fakataha, 'e ta'ofi ia 'e hai?
- 11 He 'oku ne 'ilo'i 'ae kakai vale:
'oku ne vakai foki ki he fai kovi; pea 'e 'ikai te
ne tokanga'i?
- 12 He 'oku fie poto 'ae tangata vale,
neongo 'oku fanau'i 'ae tangata 'o hangē ko e
'uhiki 'oe 'asi kai vao.
- 13 "Kapau te ke teu ho loto,
pea mafao atu ho nima kiate ia;
- 14 Kapau 'oku 'i ho nima 'ae angahala, si'aki ia ke
mama'o,
pea 'oua na'a nofo 'ae kovi 'i ho ngaahi fale.

- 15 He ko ia te ke toki hanga hake ai ho mata 'o ta'ehano'ila;
 'io, te ke tu'uma'u, 'o 'ikai manavahē:
- 16 He te ke fakangalo'i ho'o mamahi,
 'o manatu'i ia 'o hangē ko e ngaahi vai kuo tafe atu:
- 17 Pea 'e 'āsinisini lahi ho'o motu'a 'i he ho'atāmālie 'oe 'aho;
 te ke ulo atu, te ke tatau mo e pongipongi.
- 18 Pea te ke fiemālie koe, he 'oku ai 'ae 'amanaki lelei;
 'io, te ke keli, 'o mālōlō fiemālie pe.
- 19 Pea te ke tokoto foki, pea 'e 'ikai fakamanavahē'i koe 'e ha taha;
 'io, 'e kumi me'a meiate koe 'e he tokolahi.
- 20 Ka 'e vaivai 'ae mata 'oe angahala,
 pea 'e 'ikai te nau hao,
 pea ko e ifi 'oe mānava 'a 'enau 'amanaki."

12

1 'Oku tali 'a Siope ki hono ngaahi kāinga na'e valoki'i ia. 7 'Oku ne fakamo'oni ki he akonaki 'oe māfimafi 'ae 'Otua.

- 1 Pea na'e tali 'e Siope, 'o ne pehē,
- 2 Ta ko kimoutolu pe 'ae kakai,
 pea 'e mate mo kimoutolu 'ae poto.
- 3 Ka 'oku ai hoku loto 'o hangē pe ko kimoutolu;
 'oku 'ikai te u si'i hifo au kiate kimoutolu:
 'io, ko hai 'oku 'ikai ke ne 'ilo ki he ngaahi me'a pehē ni?
- 4 'Oku ou tatau mo ha taha 'oku taukaea 'e hono kaungā'api,
 'o pehē, 'oku ne ui ki he 'Otua, pea 'oku ne talia ia:

- ‘oku kata manukia ‘ae tonuhia mo e anga-tonu.
- 5 ‘O hangē ko e maama kuo fakatukutuku‘i,
‘oku pehē ‘aia ‘oku meimei hekea hono va‘e ‘i
he mahalo ‘o ia ‘oku fiemālie.
- 6 ‘Oku monū‘ia ‘ae ngaahi fale ‘oe kau kaiha‘a,
pea ‘oku nofo fiemālie pē ‘akinautolu ‘oku
fakahouhau ki he ‘Otua;
‘oku ‘atu lahi ‘e he ‘Otua ki honau nima.
- 7 “Kae fehu‘i eni ki he fanga manu, pea te nau ako‘i
koe;
mo e fanga manu ‘oe ‘atā, pea te nau tala kiate
koe:
- 8 Pea lea ki he fonua, pea te ne ako‘i koe:
pea ‘e fakahā kiate koe ‘e he ngaahi ika ‘oe
tahi.
- 9 Ko hai ‘oku ‘ikai te ne ‘ilo ‘i he me‘a ni kotoa pē,
ko e nima ‘o Sihova kuo ne fai eni?
- 10 ‘Aia ‘oku ‘i hono nima ‘ae mo‘ui ‘ae me‘a mo‘ui
fulipē,
mo e mānava ‘oe kakai kotoa pē.
- 11 ‘Ikai ‘oku ‘ahi‘ahi‘i ‘e he telinga ‘ae ngaahi lea?
Pea kamata ‘e he ngutu hono kai?
- 12 Pea ‘oku ‘iate ia ‘oku talu mei mu‘a ‘ae poto;
pea ko e ‘ilo ‘i he ngaahi ‘aho lahi.
- 13 “‘Oku ‘iate ia ‘ae poto mo e mālohi,
‘oku ‘iate ia ‘ae fakakaukau mo e ‘ilo.
- 14 Vakai, ‘oku ne holoki hifo, pea ‘e ‘ikai fa‘a toe
fokotu‘u ia:
‘oku ne tāpuni ki he tangata, pea ‘oku ‘ikai ke
fa‘a mato‘o.
- 15 Vakai, ‘oku ne ta‘ofi ki he ngaahi vai, pea matu‘u
ia:

- ‘oku ne fekau atu foki ia, pea ‘oku fulihi ‘e ia
‘ae fonua.
- 16 ‘Oku ‘iate ia ‘ae mālohi mo e poto,
‘oku ‘o‘ona ‘ae kākā‘ia mo ia ‘oku kākā.
- 17 ‘Oku ne taki pōpula ‘ae kau fakakaukau,
pea ne fakavale‘i ‘ae kau fakamaau.
- 18 Ko e ha‘i ‘oe ngaahi tu‘i kuo ne vete,
ka ne ha‘iha‘i honau no‘otanga vala ‘aki ‘ae
ha‘i.
- 19 ‘Oku ne taki pōpula ‘ae ngaahi hou‘eiki,
pea ‘oku ne lī ki lalo ‘ae mālohi.
- 20 ‘Oku ne to‘o atu ‘ae lea ‘ae kau poto,
pea to‘o mo e ‘ilo ‘ae mātu‘a.
- 21 ‘Oku ne lilingi ‘ae manukia ki he ngaahi
hou‘eiki,
pea ne vete ‘ae no‘o ‘oe mālohi.
- 22 ‘Oku ne fakahā ‘ae ngaahi me‘a lilo mei he
fakapo‘uli,
pea ne ‘omi ki he maama ‘ae ‘ata ‘oe mate.
- 23 ‘Oku ne fakatokolahi ‘akinautolu ‘oku ne
fakalahi ‘ae ngaahi pule‘anga,
pea toe fakasi‘isi‘i ia.
- 24 ‘Oku ne to‘o ‘o ‘ave ‘ae loto ‘oe ngaahi ‘eiki ‘oe
kakai ‘o māmani,
‘o ne pule ke nau ‘alu fano ‘i ha toafa
ta‘ehahala.
- 25 ‘Oku nau tautaufā ‘i he po‘uli ta‘ehamaama,
pea ‘oku ne pule ke nau fehēaki fano ‘o hangē
ha konā.

13

*1 ‘Oku valoki‘i ‘e Siope ‘a hono ngaahi kāinga ‘i
he‘enau ta‘efaitotonu. 14 ‘Oku ne fakahā ‘ene falala*

ki he 'Otua. 20 Ko e kole ke ne 'ilo 'ene hia 'a'ana, pea ko e hā 'ae finangalo 'oe 'Otua 'i he'ene fakamamahi ia.

- ¹ Vakai, kuo mamata 'e hoku mata 'a eni kotoa pē, kuo fanongo pea 'ilo ia 'e hoku telinga.
- ² Ko ia 'oku mou 'ilo, 'oku ou 'ilo foki ia: 'oku 'ikai te u si'i hifo au 'iate kimoutolu.
- ³ "Amusiaange 'eau ke u lea ki he Māfimafi, pea 'oku ou fie alea mo e 'Otua.
- ⁴ Ka ko e kau fakatupu loi 'akimoutolu, ko e kau faito'o ta'e'aonga 'akimoutolu kotoa pē.
- ⁵ Taumaiā ke mou mātu'aki longo pē! Pea ko ho'omou poto ia.
- ⁶ Fanongo eni ki he'eku fakamatala, pea fakafanongo ki he ngaahi lea 'a hoku loungutu.
- ⁷ He te mou lea kovi ma'ae 'Otua? Pea lea fakakākā ma'ana?
- ⁸ He te mou lava'i ia? Te mou fakakikihi ma'ae 'Otua?
- ⁹ 'E lelei ke ne 'ekea 'akimoutolu? Pe te mou kākaa'i ia, 'o hangē ko e kākaa'i 'e he tangata 'e taha 'ae tokotaha?
- ¹⁰ Ko e mo'oni 'e valoki 'e ia 'akimoutolu, 'o kapau te mou filifilimānako fufū pe 'ae kakai.
- ¹¹ 'E 'ikai fakamanavahē'i 'akimoutolu 'e he'ene 'afio? Pea tō kiate kimoutolu 'ene fakailifia?
- ¹² Ko ho'omou ngaahi lea fakamanatu 'oku tatau mo e efuefu, ko e fokotu'u na 'o ho'omou ngaahi lea, 'oku tatau mo e ngaahi 'esi 'umea.

- 13 “Tuku ho‘omou lau, pea tuku ai pe au, koe‘uhi,
ke u lea,
kae hoko kiate au ‘aia ‘e hoko.
- 14 Ko e hā ‘oku ou ‘ūtaki ai hoku kakano,
pea ‘ai ‘eku mo‘ui ki hoku nima?
- 15 Neongo ‘ene tāmata‘i au,
te u falala pe kiate ia:
ka te u fakamatala hoku ngaahi hala ‘i hono
‘ao.
- 16 ‘E fakamo‘ui au foki ‘e ia:
ka ‘e ‘ikai ha mālualo‘i ‘e ha‘u ki hono ‘ao.
- 17 Fanongo lelei ki he‘eku lea,
fanongo ‘aki homou telinga ‘a ‘eku faka-
matala.
- 18 Vakai eni, kuo u teu ‘eku fakamatala;
‘oku ou ‘ilo ‘e fakatonuhia‘i au.
- 19 Ko hai ia te ne talatalaaki‘i au?
He ko eni, kapau te u fakalongo pe, te u mate.
- 20 “Ko e me‘a ‘e ua pe, ke ‘oua na‘a fai kiate au:
ko ia ‘e ‘ikai ai te u fufū au ‘iate koe.
- 21 Ke to‘o atu ke mama‘o ho nima ‘iate au:
pea ‘oua na‘aku puputu‘u ‘i ho‘o fakailifia.
- 22 Pea ke toki folofola mai, pea te u talia;
pea te u lea atu, ka ke talia au.
- 23 ‘Oku fiha ‘eku ngaahi hia mo ‘eku angahala?
Faka‘ilo mai kiate au ‘eku talangata‘a mo ‘eku
angahala.
- 24 Ko e hā ‘oku ke fufū ai ho fofonga,
mo ke lau au ko ho fili?
- 25 He te ke paki‘i ‘ae lou‘akau kuo fe‘ave‘aki?
Pea te ke tuli ‘e koe ‘ae mohuku mōmoa?
- 26 He ‘oku ke tohi ‘ae ngaahi me‘a fakamamahi
kiate au,

pea 'oku ke fakahoko kiate au 'ae ngaahi hia
'o 'eku kei si'i.

27 'Oku ke 'ai hoku va'e ki he 'akau fakama'u va'e,
pea ke vakai pau hoku 'alunga kotoa pē;
'oku ke 'ai 'ae faka'ilonga ki hoku muiva'e.

28 Pea 'oku faka'a'au ia 'o hangē ha me'a popo,
pea tatau mo e kofu kuo kai 'e he ane.

14

1 'Oku kole 'ae 'ofa 'e Siope ki he 'Otua, koe'uhi ko e nounou 'ae mo'ui, mo e mo'oni 'oe mate. 7 Ka mole 'ae mo'ui 'e 'ikai toe ma'u ia, ka 'oku ne tatali ki hono liliu. 16 'Oku tu'utāmaki 'ae tangata ki he 'au'auha koe'uhi ko e angahala.

1 "Ko e tangata kuo fanau'i 'e he fefine,
'oku si'i pe hono ngaahi 'aho, pea fonu 'i he mamahi.

2 'Oku tupu hake ia 'o hangē ko e fisi'i 'akau, pea tu'usi hifo:
'oku puna foki ia 'o hangē ko e 'atā, 'o 'ikai nofoma'u.

3 Pea 'oku ke fofonga 'a ki ha taha pehē,
mo ke 'omi au ke fakamaau mo koe?

4 Ko hai te ne fa'a 'omi 'ae ma'a mei he ta'ema'a?
'ikai ha taha.

5 He kuo tukupau hono ngaahi 'aho,
ko e lau 'o hono ngaahi māhina 'oku 'iate koe,
kuo ke tu'utu'u ni hono fakangatangata 'e 'ikai te ne toloi'i;

6 "Afe atu meiate ia, ka ne mālōlō,
kae'oua ke ne fakakakato hono 'aho 'o hangē ha ngāue unga.

- 7 He 'oku 'amanaki ki he 'akau,
 'o kapau 'e tā hifo ia, ki he'ene toe tupu hake,
 pea 'e 'ikai 'osi hono huli 'o ia.
- 8 Neongo 'ae faka'a'au ke motu'a hono aka 'i he
 kelekele,
 pea mate hono sino 'i he efu;
- 9 Ka 'i he nanamu 'oe vai 'e toe tupu ia,
 'o tupu ai 'ae ngaahi va'a 'o hangē ha 'akau.
- 10 Ka 'oku mate pē 'ae tangata, 'o faka'a'au ke 'osi:
 'io, 'oku fononga 'ae tangata, pea kofa'ā ia?
- 11 'O hangē 'oku mole 'ae ngaahi vai mei he tahi,
 pea matu'u 'o mōmoa 'ae ngaahi vaitafe:
- 12 'Oku pehē 'oku tokoto hifo 'ae tangata, pea 'ikai
 toetu'u:
 'e 'ikai te nau 'a pē tu'u mei he'enu mohe,
 kae'oua ke mole 'ae ngaahi langi.
- 13 "Taumaiā te ke fufū au 'i he fa'itoka,
 'o ke fakafufū au, kae'oua ke mole atu ho
 houhau,
 mo ke kotofa hoku 'aho, 'o manatu'i au.
- 14 Kapau 'e mate 'ae tangata, 'e toe mo'ui ia?
 Kō e ngaahi 'aho kotoa pē kuo kotofa kiate au
 te u tatali ai,
 kae'oua ke hoko hoku liliu.
- 15 Te ke ui, pea te u talia koe:
 he te ke holi ki he ngāue 'a ho nima.
- 16 Ka ko eni, kuo ke lau 'eku ngaahi laka:
 'ikai 'oku ke vakai ki he'eku angahala?
- 17 Kuo fakama'u 'eku kovi 'i ha tangai,
 pea 'oku ke tuitui ai 'eku hia.
- 18 "'O hangē 'oku faka'a'au 'o ngata 'ae mo'unga
 kuo tō,

- pea 'oku hiki 'ae fu'u maka mei hono potu.
- 19 'O hangē 'oku holo 'e he vai 'ae ngaahi maka:
 pea tāfea 'o mole 'ae ngaahi me'a 'oku tupu 'i
 he kelekele 'oe fonua;
 'oku pehē ho'o faka'auha 'ae 'amanaki 'ae tan-
 gafa.
- 20 'Oku ke mālohi ma'uaipē kiate ia, pea 'oku mole
 ia:
 'oku ke liliu hono mata mo ke fekau ia ke 'alu.
- 21 'Oku hoko 'o ongoongo hono ngaahi foha, ka
 'oku 'ikai te ne 'ilo;
 pea 'oku fakavaivai hifo 'akinautolu, ka 'oku
 'ikai te ne mamata ai.
- 22 Ka ko hono kakano 'oku 'iate ia 'e langa,
 pea 'e mamahi mo hono laumālie 'i loto 'iate
 ia.”

15

*1 'Oku valoki'i 'a Siope 'e Elifasi koe'uhi ko 'ene
 fai hala 'i he'ene fakatonuhia'i ia 'e ia. 17 'Oku ne
 fakamo'oni 'aki 'ae talatupu'a 'ae ta'efiemālie 'ae
 kakai angahala.*

- ¹ Pea na'e toki tali 'e Elifasi mei Timani, 'o ne
 pehē,
- ² “He 'oku taau mo e tangata poto ke lau me'a
 va'inga,
 mo fakapito hono kete 'aki 'ae matangi ha-
 hake?
- ³ 'Oku taau 'ene lea'aki 'ae lea ta'e'aonga?
 Pe ko e ngaahi lau 'e 'ikai te ne lava'i 'aki ha
 lelei?
- ⁴ 'Io, 'oku ke li'aki 'ae manavahē,
 pea ke ta'ofi 'ae lotu 'i he 'ao 'oe 'Otua.

- 5 He 'oku lea 'aki 'e ho ngutu 'a ho'o angahala,
ka 'oku ke fili ki he 'elelo 'oe fakaooloo.
- 6 'Oku talatalaaki'i koe 'e ho ngutu pe 'o'ou, kae
'ikai ko au:
'io, ko ho loungutu pe 'o'ou 'oku fakamo'oni
kiate koe.
- 7 "He ko e 'uluaki tangata koe na'e fanau'i?
Pe na'e fakatupu koe 'i mu'a 'i he ngaahi
mo'unga?
- 8 He kuo ke fanongo 'e koe ki he me'a fufū 'ae
'Otua?
Pea 'oku ke fakangata 'ae poto kiate koe?
- 9 Ko e hā 'oku ke 'ilo, ka 'oku 'ikai te mau 'ilo?
Ko e hā 'oku ke 'ilo pau, 'aia 'oku 'ikai 'iate
kimautolu?
- 10 'Oku 'iate kimautolu 'ae 'uluhinā mo e kau
mātu'a,
'oku motu'a lahi 'i ho'o tamai.
- 11 He 'oku si'i 'ae ngaahi fakafiēmālie 'ae 'Otua
kiate koe?
He 'oku ai ha me'a fakalilolilo 'iate koe?
- 12 Ko e hā 'oku 'āvea ai koe 'e ho loto?
Pea 'oku lalama ho mata 'i he hā.
- 13 Koe'uhi 'oku ke fakafoki ho loto ke tu'u ki he
'Otua,
pea tuku ke tafe 'ae ngaahi lea ni mei ho
ngutu?
- 14 Ko e hā 'ae tangata, ke pehē 'oku ma'a ia?
Pe ha taha 'oku fanau'i 'e he fefine, ke pehē
'oku tonuhia ia?
- 15 Vakai, 'oku 'ikai falala si'i 'e ia ki he'ene kau
mā'oni'oni;
'io, na'a mo e ngaahi langi 'oku 'ikai ma'a ia 'i
hono 'ao.

- 16 Ka 'e fēfē hono lahi hake 'oe fakalielia mo e 'uli
'oe tangata,
'aia 'oku ne inumia 'ae angahala 'o hangē ha
vai?
- 17 "Te u fakahā kiate koe, fanongo kiate au;
pea ko ia kuo u mamata ai te u fakamatala atu;
- 18 'Aia na'e tala 'e he kakai poto mei he'enau
ngaahi tamai,
'o 'ikai fufū ia:
- 19 'Akinautolu pē na'e foaki ki ai 'ae fonua,
pea na'e 'ikai fe'alu'aki ha muli 'iate kinau-
tolu.
- 20 'Oku langa mamahi 'ae tangata angahala 'i he
'aho kotoa pē,
pea 'oku fufū mei he fakaaaoa 'ae lau 'oe
ngaahi ta'u.
- 21 Ko e ongo fakailifia 'oku 'i hono telinga:
'i he lolotonga 'o 'ene monū'ia 'e hoko kiate ia
'ae faka'auha.
- 22 'Oku 'ikai 'amanaki 'e ia ke ne liu mai mei he
fakapo'uli,
pea 'oku talia ia 'e he heletā.
- 23 'Oku 'alu fano pe ia 'o kumi 'ae mā, 'o pehē, 'Ko
mā ia?'
'Oku ne 'ilo 'oku ofi 'ae 'aho 'oe fakapo'uli.
- 24 'E fakamanavahē'i ia 'e he mamahi mo e feinga;
te na ikuna ia, 'o hangē ha tu'i kuo teu ki he
tu'a.
- 25 He 'oku ne mafao atu hono nima ki he 'Otua,
'o ne fakamālohi ia 'o tu'u ki he Māfimafi.
- 26 'Oku ne 'ohofi kiate ia, 'io, ki hono kia,
ki he ngaahi potu matolu 'o hono sifa fatafata:
- 27 Koe'uhi 'oku ne fai ke fu'u pupula hono mata,

pea ne fangapesi ke matolu 'ae ngako 'i hono ngaahi potu.

28 Ka 'oku ne nofo 'i he ngaahi kolo lala,
'i he ngaahi fale 'oku 'ikai nofo ai ha taha,
'aia kuo tu'utu'uni ko e ngaahi tu'unga veve.

29 'E 'ikai koloa'ia ia, 'e 'ikai tu'uma'u 'ene ngaahi me'a,
pea 'e 'ikai te ne fa'a fai ke fakatolonga hono lelei 'i he fonua.

30 'E 'ikai 'alu ia mei he fakapo'uli;
'e mangia 'e he afi 'a hono ngaahi va'a,
pea 'i he mānava 'o hono fofonga 'e mole atu ia.

31 Ke 'oua na'a falala ia 'aia kuo kākaa'i ki he va'inga:
ko hono totongi ko e va'inga pe.

32 'E fakamo'oni eni 'i he te'eki hoko hono 'aho,
pea 'e 'ikai ma'ui'ui hono va'a.

33 'E lulu 'e ia ke tō hono fuhi kālepi ta'emomoho 'o hangē pe ko e vaine,
pea te ne fakamokulu hono fisi 'o hangē pē ko e 'olive.

34 He koe'uhi 'e lala 'ae fakataha'anga 'oe kau angahala,
pea 'e faka'auha 'e he afi 'ae ngaahi fale na'e ma'u 'aki 'ae koloa kovi.

35 'Oku nau tu'itu'ia 'i he pau'u, pea nau fanau'i 'ae va'inga,
pea 'oku teuteu 'e honau loto 'ae kākā.

16

1 'Oku taute'i 'e Siope 'a hono kāinga koe'uhi ko 'enau ta'e'ofa. 7 'Oku ne fakamatala 'ae anga 'oe

me'a mamahi 'oku 'iate ia. 17 'Oku ne fakamo'oni ki he'ene mā'oni'oni.

- ¹ Pea na'e toki tali 'e Siope, 'o ne pehē,
- ² Kuo lahi 'ae me'a pehē kuo u fanongo ai:
ko e kau fakafiemālie fakamamahi
'akimoutolu kotoa pē.
- ³ 'E ngata afe 'ae launoa?
Pe ko e hā 'oku ne tokoni'i koe ke ke tali?
- ⁴ Te u fa'a lea foki 'eau 'o hangē pe ko kimoutolu:
ka ne fetongi 'aki homou laumālie 'a hoku
laumālie,
te u fa'a fokotu'u lea kiate kimoutolu,
pea te u kalokalo hoku 'ulu kiate kimoutolu.
- ⁵ Ka te u tokoni'i 'akimoutolu 'aki hoku ngutu,
pea ko e ue'i 'o hoku loungutu 'e fakafiemālie'i
'akimoutolu.
- ⁶ "Neongo 'eku lea, 'oku 'ikai fakasi'isi'i 'eku
mamahi:
pea kapau te u ta'ofi, ko e hā 'eku fiemālie ai?
- ⁷ Ka ko eni, kuo ne fakakikina'i au:
kuo ke faka'auha 'a hoku kāinga kotoa pē.
- ⁸ Kuo ke 'ufi'ufi 'aki au 'ae fe'ufe'u, ko e fakamo'oni
ia:
pea 'oku ha hake hoku tutue 'o valoki ki hoku
mata.
- ⁹ 'Oku ne haehae au 'i hono houhau,
'aia 'oku fehi'a kiate au 'oku ne fengai'itaki
hono nifo kiate au,
'oku matalili 'a hoku fili kiate au.
- ¹⁰ Kuo nau fakamanga honau ngutu kiate au;
kuo taa'i manuki au 'i hoku kou'ahē;
kuo nau fakataha 'akinautolu kiate au.
- ¹¹ Kuo tukuange au 'e he 'Otua ki he kakai anga-
hala,

- pea kuo ne lī au ki he nima ‘oe kakai fai kovi.
- 12 Ne u fitemālie, ka kuo ne maumau‘i au:
kuo ne kuku foki hoku kia, ‘o laiki au,
‘o fokotu‘u au ko hono fana‘anga.
- 13 ‘Oku tu‘u takatakai kiate au ‘ene kau tangata
fana,
‘oku ne fahiua hoku konga loto, ‘o ‘ikai tuku;
‘oku ne lilingi hoku ‘ahu ki he kelekele.
- 14 ‘Oku ne maumau‘i au ‘aki ‘ae tā ki he tā,
‘oku ne ‘ohofia au ‘o hangē pe ha fu‘u tangata
lahi.
- 15 Kuo u tuitui ‘ae tauanga‘a ki hoku kili,
‘o faka‘uli‘i hoku nifo ‘i he efu.
- 16 ‘Oku kovi hoku mata ‘i he tangi,
pea ‘oku ‘i hoku laumata ‘ae malumalu ‘oe
mate;
- 17 Ka ‘oku ‘ikai ‘i ha ta‘etotonu kuo ‘i hoku nima:
pea ‘oku mā‘oni‘oni foki ‘eku lotu.
- 18 “E kelekele, ‘oua na‘a ke ‘u‘ufi hoku toto,
pea ‘oua na‘a hao ki ha potu ‘a ‘eku tangi.
- 19 Ko eni foki, vakai, ‘oku ‘i he langi hoku
fakamo‘oni,
pea ko ia ‘oku ne ‘ilo‘i au ‘oku ‘i ‘olunga.
- 20 ‘Oku manuki‘i au ‘e hoku ngaahi kāinga:
ka ‘oku lilingi ‘ae lo‘imata ‘a hoku mata ki he
‘Otua.
- 21 Taumaiā ke fa‘a alea ‘ae tangata mo e ‘Otua,
‘o hangē ko e tangata mo hono kaungā‘api!
22 ‘Oka hokosia ‘ae ngaahi ta‘u si‘i,
te u toki ‘alu ‘i he hala ‘e ‘ikai te u foki mei ai.

17

1 'Oku liliu 'a Siope mei he tangata ki he 'Otua. 6 'Oku ofo 'ae kakai mā'oni'oni 'i he anga ta'e'ofa 'ae kau tangata ki he kakai 'oku mamahi, ka 'oku 'ikai te nau vaivai ai. 11 'Oku 'ikai 'i he mo'ui ni 'a 'ene 'amanaki, ka 'i he mate.

- ¹ “Oku 'eho 'eku mānava,
 kuo 'osi hoku ngaahi 'aho,
 'oku tali 'ae ngaahi luo kiate au.
- ² 'Ikai 'oku 'iate au 'ae kau manuki?
 Pea 'ikai 'oku nofoma'u 'i hoku 'ao 'enau
 'ahi'ahi kovi?
- ³ “Ko eni, ke tuku hifo, ke ai ha'aku fakamo'oni
 meiate koe;
 ko hai ia te ma tā nima mo au?
- ⁴ He kuo ke fufū honau loto mei he 'ilo:
 ko ia 'e 'ikai ai te ke hakeaki 'i 'akinautolu.
- ⁵ Ko ia 'oku ne lea lapu ki hono kāinga,
 'e vaivai 'ae mata 'o 'ene fānau 'a'ana.
- ⁶ “Kuo ne tuku au ko e taukae'anga 'oe kakai;
 ka na'aku tatau mu'a mo e me'a faiva.
- ⁷ Kuo nenefu hoku mata ko e me'a 'i he mamahi,
 pea ko e ata pe 'a hoku kupu 'i sino kotoa pē.
- ⁸ 'E ofo 'ae kakai angatonu 'i he me'a ni,
 pea ko e ta'eangahala te ne ue'i ia ki he
 mālualo.
- ⁹ 'E fakakukafi foki 'ae mā'oni'oni 'i hono hala,
 pea ko ia 'oku nima ma'a 'e fakahoko 'e ia 'ae
 mālohi ki he mālohi.
- ¹⁰ Ka ko kimoutolu kotoa pē, mou foki 'o 'alu:
 he 'oku 'ikai te u fa'a 'ilo ha taha 'oku poto 'iate
 kimoutolu.
- ¹¹ Kuo 'osi hoku ngaahi 'aho, kuo motuhi 'eku
 ngaahi tu'utu'uni,

- ‘io, ‘aia na‘aku loto ki ai.
 12 ‘Oku nau liliu ‘ae pō ko e ‘aho:
 ‘oku fuonounou ‘ae maama ko e me‘a ‘i he
 fakapo‘uli.
 13 Kapau te u tatali, ko hoku fale ‘ae fa‘itoka pē:
 kuo ngaohi hoku mohenga ‘i he fakapo‘uli.
 14 Kuo u pehē ki he popo, ‘Ko ‘eku tamai koe’
 pea ki he kelemutu, ‘Ko ‘eku fa‘ē, mo ‘hoku
 tuofefine.’
 15 Pea kofa‘ā enī ‘a ‘eku ‘amanaki lelei?
 ‘Io, ko ‘eku ‘amanaki lelei, ko hai te ne mamata
 ki ai?
 16 ‘E ‘alu hifo ia ki he ngaahi tāpuni ‘oe luo,
 ‘oka tau ka mālōlō fakataha ‘i he efu.

18

*1 ‘Oku valoki ‘a Siope ‘e Pilitati koe‘uhi ko ‘ene
 fai noa mo ‘ene ta‘efa‘akātaki. 5 Ko e ngaahi me‘a
 fakamamahi ‘oe kau angahala.*

- 1 Pea na‘e toki tali ‘e Pilitati mei Suaa, ‘o ne pehē,
 2 “‘E fēfē hono fuoloa pea ke fakangata ‘ae lea?
 Tokanga, pea te mau toki lea.
 3 Ko e hā kuo lau ai ‘akimautolu ko e fanga manu,
 pea lau ko e ‘uli ‘i ho ‘ao?
 4 ‘Oku ne haehae ia ‘e ia pe ‘i he‘ene ‘ita:
 ‘e li‘aki ‘a māmani koe‘uhi ko koe?
 Pea ‘e hiki ‘ae fu‘u makatu‘u mei hono potu?
 5 “Ko e mo‘oni, ‘e tāmata‘i ‘ae maama ‘oe angahala,
 pea ‘e ‘ikai ulo ‘ae kalofiamā ‘o ‘ene afi.
 6 ‘E fakapo‘uli ‘ae maama ‘i hono fale,
 pea ‘e tāmata‘i ‘a ‘ene maama fakataha mo ia.
 7 ‘E faka‘api‘api ‘ae laka‘anga ‘o hono mālohi,

- pea 'e lī ki lalo ia 'e he'ene fakakaukau 'a'ana.
 8 He ko hono kauva'e 'o'ona kuo ne lī ia ki he
 kupenga,
 pea 'oku ne 'eve'eva 'i he funga tauhele.
 9 'E mo'ua ia 'e he hele 'i hono muiva'e,
 pea 'e ikuna ia 'e he kaiha'a.
 10 Kuo 'ai 'ae tauhele kiate ia 'i he kelekele,
 mo e sokitanu kiate ia 'i he hala.
 11 'E fakamanavahē 'i ia 'e he ngaahi me'a fakailifia
 mei he potu kotoa pē,
 pea 'e fakave'evave ia.
 12 'E kai 'e he fiekaia 'a hono mālohi,
 pea 'e tali ofi 'ae faka'auha ki hono vakavaka.
 13 'E faka'auha 'e ia 'ae mālohi 'o hono sino:
 'io, ko e 'uluaki fānau 'oe mate te ne faka'auha
 'ene mālohi.
 14 'E lī kitu'a mei hono fale 'a hono falala'anga,
 pea ko ia 'e 'omi ia ki he tu'i 'oe fakailifia.
 15 'E nofo ia 'i hono fale, he 'oku 'ikai 'o'ona ia:
 'e tūtuu'i ki hono 'api 'ae sulifa.
 16 'E mōmoa mei lalo hono ngaahi aka,
 pea 'e motuhi mei 'olunga 'a hono va'a.
 17 Ko hono manatu'i 'e 'auha mei he fonua,
 pea 'e 'ikai hano hingoa 'i he hala.
 18 'E kapusi ia mei he maama ki he po'uli,
 pea 'e tulia ia mei he māmani.
 19 'E 'ikai ma'u 'e ia ha foha pe mokopuna 'i hono
 kakai,
 'e 'ikai toe ha ni'ihi 'i hono ngaahi fale.
 20 Ko kinautolu 'e muimui 'iate ia te nau ofo ki
 hono 'aho,
 'o hangē ko e ilifia 'anautolu na'a nau feangai.
 21 Ko e mo'oni 'oku pehē pe 'ae ngaahi nofo'anga
 'oe angahala,

pea ko eni 'ae potu 'o ia 'oku ta'e'ilo'i 'ae 'Otua."

19

1 'Oku lāunga 'a Siope ki he angakovi 'a hono kāinga, pea fakahā 'oku lahi 'ae me'a mamahi 'iate ia ke fakatupu ai 'enau angakovi. 21 'Oku ne kole 'ae 'alo'ofa. 25 'Oku ne tui ki he toetu'u.

- ¹ Pea na'e toki tali 'e Siope, 'o ne pehē,
- ² 'E fēfē hono fuoloa mo ho'omou fakafiu'i hoku laumālie,
mo lailaiki 'aki au 'ae ngaahi lea.
- ³ Ko hono liunga hongofulu eni mo ho'omou manuki'i au:
pea 'oku 'ikai te mou mā 'i ho'omou fai 'o hangē ko e kau muli kiate au.
- ⁴ Pea kapau mo'oni kuo u hē,
'oku 'iate au pe 'eku hē.
- ⁵ Pea kapau mo'oni te mou fai fielaahi kiate au,
pea talatalaaki'i au 'aki hoku manukia'anga:
- ⁶ Mou 'ilo eni, kuo fulihi au 'e he 'Otua,
pea ne kāpui au 'aki hono kupenga.
- ⁷ "Vakai, 'oku ou tangi koe'uhi ko e fakamālohi, ka
'oku 'ikai ongo'i au:
'oku ou tangi kalanga ka 'oku 'ikai ha fakamaau.
- ⁸ Kuo ne fele'i hoku hala ke 'oua na'aku 'alu,
pea kuo ne 'ai 'ae fakapo'uli 'i hoku ngaahi hala.
- ⁹ Kuo ne fakamasiva'i au 'i hoku nāunau,
pea kuo ne to'o 'ae tatā mei hoku 'ulu.
- ¹⁰ Kuo ne faka'auha'i au mei he potu kotoa pē, pea
kuo u mole:

- pea kuo ne ta'aki 'eku 'amanaki 'o hangē ha
'akau.
- 11 Kuo ne tutu foki 'a hono houhau kiate au,
pea 'oku ne lau'i au ko e taha 'o hono ngaahi
fili.
- 12 'Oku fakataha 'ene ngaahi kautau,
'onau keli takatakai 'iate au,
pea nofo fakatakamilo 'i hoku fale.
- 13 "Kuo ne fakamama'o atu hoku kāinga 'iate au,
pea ko 'eku ngaahi kaume'a 'oku mahu'i
'aupito meiate au.
- 14 Kuo mahu'i hoku ngaahi kāinga 'iate au,
pea kuo fakangalongalo'i au 'e hoku ngaahi
kāinga fe'ofa'ofani.
- 15 Ko kinautolu 'oku nofo 'i hoku fale, mo 'eku kau
kaunanga, 'oku nau lau au ko e muli,
ko e taha kehe au 'i honau 'ao.
- 16 Na'aku ui ki he'eku tamaio'eiki, ka na'e 'ikai te
ne tali;
ne u fakakolekole 'aki hoku ngutu ki ai.
- 17 Kuo fakalielia 'a 'eku mānava ki hoku uaifi,
neongo 'a 'eku fakakolekole koe'uhi ko e fānau
'a hoku sino 'o'oku.
- 18 'Io, na'e manuki'i au 'e he fānau iiki,
'oku ou tu'u hake pea nau lau'ikovi'i au.
- 19 Kuo fehi'a kiate au 'a hoku ngaahi kāinga
fe'ofa'ofani kotoa pē,
pea ko kinautolu ne u 'ofa ki ai kuo liliu 'o
angatu'u kiate au.
- 20 'Oku piki hoku ngaahi hui ki hoku kili 'o hangē
ko hoku kakano,
pea kuo u hao mo e kili 'o hoku kau nifo.

- 21 “Ofa mai kiate au, ‘ofa mai kiate au, ‘akimoutolu ko hoku kāinga;
 he kuo ala kiate au ‘ae nima ‘oe ‘Otua.
- 22 Ko e hā ‘oku mou fakatanga ai au ‘o hangē ko e ‘Otua,
 pea mou ta‘efiu ‘i hoku kakano?
- 23 “Taumaiā kuo tohi ‘a ‘eku ngaahi lea!
 Taumaiā kuo tohi ia ‘i ha tohi!
- 24 Koe‘uhi ke tohi tongi ia ‘aki ‘ae peni ukamea mo e pulu,
 ‘i he maka ke ta‘engata!
- 25 He ‘oku ou ‘ilo ‘oku mo‘ui ‘a hoku Huhu‘i,
 pea ‘e tu‘u ia ‘i māmani ‘i he ‘aho fakamui.
- 26 Pea ka ‘osi hoku kili pea maumau hoku sino,
 ka te u mamata ‘i hoku kakano ki he ‘Otua:
- 27 ‘Aia te u mamata ki ai ma‘aku,
 pea ‘e vakai ki ai ‘a hoku mata, pea ‘ikai ha taha kehe;
- “Neongo ‘ae ‘auha ‘a hoku ngaahi kupu‘i sino ‘iate au.
- 28 Ka ‘e lelei ho‘omou pehē, ‘Ko e hā ‘oku tau fakatanga ai ia?’
 He ‘oku ‘iate au ‘ae tefito ‘oe me‘a lelei.
- 29 Ke manavahē ‘akimoutolu ki he heletā:
 he ‘oku ‘omi ‘e he ‘ita ‘ae ngaahi tautea ‘oe heletā,
 koe‘uhi ke mou ‘ilo ‘oku ai ‘ae fakamaau.”

20

1 ‘Oku fakahā ‘e Sofaa ‘ae anga ‘oe angahala, mo honau tofi‘a.

¹ Pea na‘e toki pehēange ‘e Sofaa mei Neama, ‘o ne pehē,

- 2 “Ko e mo‘oni ‘oku langa‘i au ‘e he‘eku ngaahi mahalo ke u tali,
ko ia ‘oku ou fakato‘oto‘o ai.
- 3 Kuo u fanongo ki he tautea ‘o ‘eku manuki,
pea ko e laumālie ‘o ‘eku ‘ilo ‘oku langa‘i au ke u tali.
- 4 ‘Ikai te ke ‘ilo eni mei mu‘a,
talu hono tuku ‘oe tangata ‘i māmani,
- 5 Koe‘uhi ‘oku fuonounou ‘ae nekeneka ‘oe angahala,
pea ko e fiefia ‘ae mālualoi ‘oku ‘i he kemo pe taha?
- 6 Neongo ‘ae a‘u hake ki he langi ‘a hono ongolelei,
pea ‘asi hake hono ‘ulu ki he ngaahi ‘ao;
- 7 Ka ‘e ‘auha ia ‘o ta‘engata ‘o hangē pe ko ‘ene me‘a kovi ‘a‘ana:
ko kinautolu na‘e mamata ki ai te nau pehē,
‘Kofa‘ā ia?’
- 8 ‘E puna atu ia ‘o hangē ha misi, pea ‘e ‘ikai ‘ilo ia: ‘io, ‘e tuli atu ia ‘o hangē ko ha me‘a ‘oku hā mai ‘i he pō.
- 9 Ko e mata foki na‘e mamata ki ai ‘e ‘ikai toe mamata ai;
pea ‘e ‘ikai toe ‘ilo ia ‘e hono potu.
- 10 ‘E kumi ‘e he‘ene fānau ke fakafiemālie‘i ‘ae masiva,
pea ‘e toe‘atu ‘e hono nima ‘enau ngaahi me‘a.
- 11 ‘Oku fonu hono ngaahi hui *‘i he angahala* ‘o ‘ene kei si‘i,
pea ‘e takoto mo ia ‘i he efu.
- 12 “Neongo ‘oku melie ‘i hono ngutu ‘ae fai kovi,
pea ne fufū ia ‘i hono lalo ‘elelo:
- 13 Neongo ‘ene mamae ki ai, ‘o ‘ikai li‘aki;

- kae ma'u pe 'i hono loto ngutu:
- 14 'E liliu 'ene me'akai 'i hono kete,
'e hoko ia ko e 'ahu 'oe fanga ngata fekai 'i loto
'iate ia.
- 15 Kuo ne folo hifo 'ae koloa, ka te ne toe lua 'aki
hake ia:
'e li ia 'e he 'Otua mei hono kete.
- 16 'E mimisi 'e ia 'ae kona 'oe fanga ngata fekai:
'e te'ia ia 'e he 'elelo 'oe ngata fekai.
- 17 'E 'ikai mamata ia ki he ngaahi vai,
ko e ngaahi vai lahi, mo e ngaahi vaitafe 'oe
me'a hu'amelie mo e pota.
- 18 'E toe 'atu 'e ia 'ae fua 'o 'ene ngāue, pea 'e 'ikai
folo hifo:
pea 'e 'ikai fiefia ia 'i he lahi fau 'o 'ene koloa.
- 19 Koe'uhi kuo ne ta'omia mo li'aki 'ae masiva;
kuo ne to'o fakamālohi 'ae fale na'e 'ikai ke ne
langa;
- 20 "Ko e mo'oni 'e 'ikai te ne ongo'i 'ae fiemālie 'i
hono loto,
'e 'ikai te ne fa'a ma'u 'aia kuo ne holi ki ai.
- 21 'E 'ikai toe 'ene me'a kai;
ko ia 'e 'ikai 'amanaki 'e ha taha ki ha'ane
me'a.
- 22 'I he lahi 'o 'ene ma'ume'a 'e masiva ai ia;
'e hoko kiate ia 'ae nima 'oe angakovi kotoa pē.
- 23 'I he'ene teu ke fakapito hono kete, 'e li kiate ia
'e he 'Otua 'ae mālohi 'o hono houhau,
pea faka'auha ia kiate ia lolotonga 'ene kai.
- 24 'E puna ia mei he me'a tau ukamea,
ka 'e fana'i ia ke 'asi 'e he kaufana ukamea.
- 25 'E unuhi ia, pea 'asi 'i hono sino;
'io, 'oku ha'u mei hono 'ahu 'ae heletā
ngingila,

- ‘oku ‘iate ia ‘ae ngaahi ilifia.
 26 Ko e ngaahi fakapo‘uli kotoa pē kuo fufū ‘i hono
 ngaahi potu fakalilolilo:
 ‘e faka‘auha ia ‘e he afi ta‘etapili;
 ‘e hoko ‘ae kovi kiate ia ‘oku toe ‘i hono ‘api.
 27 ‘E fakahā ‘e he langi ‘a ‘ene fai kovi,
 pea ‘e tu‘u hake ki ai ‘ae fonua.
 28 Ko e koloa ‘o hono fale ‘e mole,
 pea tafe atu ‘i he ‘aho ‘o hono houhau.
 29 Ko e ‘inasi eni ‘oe tangata angahala mei he ‘Otua,
 mo e tufakanga kuo tu‘utu‘uni ma‘ana ‘e he
 ‘Otua.”

21

*1 ‘Oku fakahā ‘e Siope ‘oku totonu ‘ene mamahi
 ‘i he fakamaau ki ai ‘ae kakai. 7 ‘Oku monū‘ia ‘ae
 angahala ‘i he ‘aho ni‘ihi, ka ‘oku nau manuki ki he
 ‘Otua. 16 Ka ‘oku ‘ilongofua ‘enau mala‘ia ‘i he ‘aho
 ni‘ihi. 22 ‘Oku tatau ‘i he mate ‘ae kakai fiemālie
 mo e ta‘efiemālie. 27 ‘E fakamaau ‘ae angahala ‘i he
 maama ‘e ha‘u.*

- ¹ Ka na‘e tali ‘e Siope, ‘o ne pehē,
² “Fakafanongo lelei ki he‘eku lea,
 pea ko ho‘omou fakafiemālie eni.
³ Mou kātaki, kau lea atu;
 pea hili ‘eku lea, fai pe ho‘omou manuki.
⁴ ‘Oiaue, he ‘oku ou liunga ki he tangata?
 Pea ka ne ko ia, ko e hā nai ‘e ‘ikai mamahi ai
 hoku laumālie?
⁵ Tokanga mai, pea mou ofo,
 pea ‘ai homou nima ki homou ngutu.
⁶ ‘Io, ‘i he‘eku fakamanatu ‘oku ou manavahē
 ‘aupito,
 pea ‘oku puke ‘a hoku kakano ‘e he tetetete.

- 7 “Ko e hā ‘oku mo‘ui ai ‘ae angakovi,
 ‘o hoko ‘o motu‘a, ‘io, pea lahi ‘i he mālohi?
- 8 Kuo fakatu‘uma‘u honau hako fakataha mo kin-
 autolu,
 pea mo ‘enau fānau ‘i honau ‘ao.
- 9 ‘Oku malu honau fale mei he manavahē,
 pea ‘oku ‘ikai ‘iate kinautolu ‘ae me‘a tā ‘ae
 ‘Otua.
- 10 ‘Oku fakatau‘i ‘e he‘enau pulu tangata ‘o tou‘ia
 ta‘ehala;
 ‘oku fānau ‘enau pulu fefine ‘o
 ta‘etōhono‘uhiki.
- 11 ‘Oku nau tuku atu ‘enau fānau ‘o hangē ko e
 fanga sipi,
 pea ‘oku me‘e hopohopo ‘enau fānau.
- 12 ‘Oku nau to‘o hake ‘ae kihi‘i lali mo e ha‘ape,
 pea nau fiefia ‘i he le‘o ‘oe me‘a ifi.
- 13 ‘Oku nau faka‘osi honau ngaahi ‘aho ‘i he
 fakafiemālie,
 pea fakafokifā pe ‘oku nau ‘alu hifo ki he
 fa‘itoka.
- 14 Ko ia ‘oku nau pehē ai ki he ‘Otua, “Alu ‘iate
 kinautolu,
 he ‘oku ‘ikai te mau holi ke ‘ilo ho ngaahi hala.
- 15 Ko hai ‘ae Māfimafi, ke pehē ke mau tauhi ia?
 Pea ko e hā ‘ae totongi te mau ma‘u, ‘o kapau
 te mau lotu ki ai?’
- 16 Vakai, ‘oku ‘ikai ‘i honau nima ‘enau monū‘ia:
 ‘oku mama‘o ‘iate au ‘ae fakakaukau ‘oe anga-
 hala.
- 17 “‘Oku liunga fiha ‘ae tāmata‘i ‘oe maama ‘ae
 angahala?
 Mo e hoko ‘enau faka‘auha kiate kinautolu?

- ‘oku tufaki ‘e he ‘Otua ‘ae ngaahi mamahi ‘i hono houhau.
- 18 ‘Oku nau tatau mo e tefito‘i kaho ‘i he mata ‘oe matangi,
pea hangē ko e kafukafu ‘oku ‘ave ‘e he afi.
- 19 “Oku hili ‘e he ‘Otua ‘a ‘ene angahala ki he‘ene fānau.’
‘oku ne totongi kiate ia, pea te ne ‘ilo ia.
- 20 ‘E mamata ‘e hono mata ki hono faka‘auha,
pea ‘e inu ia ‘i he houhau ‘oe Māfimafi.
- 21 He ko e hā ‘ene fiemālie ‘i hono fale ‘amui ‘iate ia,
‘oka tu‘u ua mālīe ‘ae lau ‘o hono ngaahi māhina?
- 22 “‘E akonaki‘i ‘e ha taha ‘ae ‘Otua ke ‘ilo?
He ‘oku ne fakamaau ‘e ia ‘akinautolu ‘oku mā‘olunga.
- 23 ‘Oku mate ha tokotaha lolotonga ‘ene mālohi lahi,
mo ‘ene nofo tofu pe mo fiemālie.
- 24 ‘Oku fonu hono sino ‘i he ngako,
pea lolololo hono ngaahi hui ‘i he uho.
- 25 Pea ‘oku mate ha tokotaha ‘i he mamahi lahi ‘o hono laumālie,
pea ‘ikai ‘aupito ha ‘ane kai ‘e fiemālie ai.
- 26 Te na tokoto tatau pe ‘i he efu,
pea ‘e ‘u‘ufi ‘akinaua ‘e he fanga kelemutu.
- 27 “Vakai, ‘oku ou ‘ilo ho‘omou ngaahi mahalo,
mo e ngaahi filio‘i kovi ‘oku mou mahalo ‘aki kiate au.
- 28 He ‘oku mou pehē, ‘Kofa‘ā ‘ae fale ‘oe ‘eiki?
Pea kofa‘ā ‘ae ngaahi nofo‘anga ‘oe kakai angahala?’

- 29 'Ikai kuo mou 'eke kiate kinautolu 'oku fe'alu'aki
 'i he hala?
 Pea 'ikai 'oku mou 'ilo 'enau ngaahi tala,
- 30 'Aia kuo tuku tolonga 'ae angahala ki he 'aho 'oe
 faka'auha?
 'E taki atu 'akinautolu ki he 'aho 'oe houhau.
- 31 Ko hai te ne fakahā hono hala ki hono mata?
 Pea 'e totongi 'e hai kiate ia 'ae me'a kuo ne
 fai?
- 32 Ka 'e 'omi ia ki he fa'itoka,
 'e nofoma'u ia 'i he fonualoto.
- 33 'E melie kiate ia 'ae ngaahi tutu'anga kelekele 'oe
 luo,
 pea 'e fusi kiate ia 'ae kakai kotoa pē,
 'o hangē ko e ta'efa'alaua 'ae kakai na'e mu'a
 'iate ia.
- 34 Pea ka kuo pehē, pea ko e hā 'oku mou
 fakafiemālie ta'e'aonga kiate au,
 kae vakai 'oku ai 'ae loi 'i ho'omou ngaahi
 lea?"

22

*1 'Oku fakahā 'e Elifasi 'oku 'ikai 'aonga ki he
 'Otua 'ae angalelei 'ae tangata. 5 'Oku ne talakovi'i
 'a Siope kuo hala ia. 21 'Oku ne enginaki ia ke
 fakatomala kae 'ilo 'ae 'alo'ofa.*

- ¹ Pea na'e toki tali 'e Elifasi mei Timani, 'o ne
 pehē, ² "E fa'a 'aonga 'ae tangata ki he 'Otua,
 'o hangē 'oku 'aonga 'aia 'oku poto kiate ia pe?"
- ³ He 'oku 'aonga ki he Māfimafi 'a ho'o mā'oni'oni?
 Pe 'aonga ki ai 'a ho'o fakahaohaoa ho ngaahi
 'alu'anga?
- ⁴ He te ne tautea koe ko 'ene manavahē kiate koe?
 Te ne fai koā mo koe 'ae fakamaau?
- ⁵ 'Ikai 'oku lahi 'aupito ho'o angahala?

Pea ta'engata mo ho'o ngaahi hia?

- 6 He kuo ke ma'u ta'etotonu 'ae totongi mei ho
kāinga,
pea kuo ke fa'ao mei he telefua honau kofu.
- 7 Na'e 'ikai te ke fakainua 'ae vaivai 'aki 'ae vai,
pea kuo ke ta'ofi 'ae mā mei he fiekaia.
- 8 Ka na'e 'oe tangata mālohi 'ae fonua;
pea nofo ai 'ae tangata ongoongolelei.
- 9 Kuo ke fekau atu ta'ehame'a 'ae kau fefine kuo
mate honau husepāniti,
pea kuo fesi'i 'ae nima 'oe kau tamai mate.
- 10 Ko ia kuo kāpui ai koe 'e he ngaahi tauhele,
pea ke puputu'u 'i he manavahē kuo fakafok-
ifā;
- 11 Pea ko e fakapo'uli ke 'oua na'a ke mamata,
pea 'ufi'ufi koe 'e he ngaahi vai lahi.
- 12 "‘Ika'i 'oku 'i he langi 'i 'olunga 'ae 'Otua?
Pea ke vakai ki hono mā'olunga faufau 'oe
ngaahi fetu'u lahi!
- 13 Ka ke pehē 'e koe, "Oku 'ilo fēfē 'e he 'Otua?
Pea 'e fa'a fakamaau 'e ia 'i he loto 'ao
fakapo'uli?
- 14 Ko e 'ufi'ufi kiate ia 'ae ngaahi 'ao matolu, 'aia
'oku 'ikai te ne mamata ai;
pea 'oku hā'ele pe ia 'i he hā'ele'anga 'i he
langi.'
- 15 He kuo ke faka'ilonga'i 'e koe 'ae hala motu'a,
na'e fou ai 'ae kakai angahala?
- 16 'Akinautolu na'e tu'usi hifo 'i he te'eki hoko
honau kuonga,
'akinautolu na'e lōmaki honau tu'unga 'aki 'ae
vai:

- 17 'Akinautolu na'e pehē ki he 'Otua, "Alu 'iate kinautolu:
pea, 'Ko e hā 'e fa'a fai 'e he Māfimafi ma'anautolu?"
- 18 Ka na'a ne fakapito 'aki 'ae ngaahi me'a lelei honau ngaahi fale:
ka 'oku mama'o 'iate au 'ae fakakaukau 'oe angahala.
- 19 'Oku mamata ki ai 'ae mā'oni'oni, pea fiefia:
pea 'oku kata manuki kiate kinautolu 'e he ta'eangahala.
- 20 'Koe'uhi na'e 'ikai tu'usi 'etau koloa,
ka ko honau toe 'oku faka'auha 'e he afi.'
- 21 "Fai ke ke 'ilo'i ia, pea ke melino:
pea ko ia 'e hoko ai 'ae lelei kiate koe.
- 22 'Oku ou kole kiate koe, ke ke ma'u 'ae fono mei hono ngutu,
pea ke fa'o ki ho loto 'a 'ene ngaahi folofola.
- 23 Kapau te ke tafoki ki he Māfimafi, 'e langa hake koe,
pea te ke tukuange ke mama'o 'ae hia mei ho ngaahi fale.
- 24 Pea te ke toki fokotu'u 'ae koloa 'o hangē ko e efu,
mo e koula 'o Ofeli 'o hangē ko e ngaahi maka teka 'oe tafe'anga vai.
- 25 'Io, 'e hoko 'ae Māfimafi ko ho fakaū,
pea te ke ma'u 'o lahi 'ae siliva.
- 26 He te ke toki fiefia 'i he Māfimafi,
pea hanga hake ho mata ki he 'Otua.
- 27 Te ke fai ha'o lotu kiate ia, pea te ne ongo'i koe,
pea te ke fai ho'o ngaahi fuakava.
- 28 Te ke tu'utu'uni foki ha me'a, pea 'e fakamo'oni ia kiate koe:

pea 'e ulo 'ae maama ki ho ngaahi hala.

29 'Oka ai ha tōkilalo, te ke toki pehē, "Oku ai 'ae hakeaki'i;

pea 'e fakamo'ui 'e ia 'ae angavaivai.

30 'E fakahaofi 'e ia 'ae fonua motu 'oe ta'engahala:

pea 'oku hao ia 'i he mā'oni'oni 'o ho nima."

23

1 'Oku holi 'a Siope ke ha'u ki he 'ao 'oe 'Otua, 6 'I he loto falala ki he'ene 'alo'ofa. 8 'Oku ta'ehāmai 'ae 'Otua, ka 'oku ne 'afio'i 'a 'etau faianga. 11 Ko e mā'oni'oni 'a Siope. 13 'Oku tu'uma'u 'ae tu'utu'uni 'ae 'Otua.

¹ Pea na'e toki tali 'e Siope, 'o ne pehē,

² "'Oku kona 'aupito 'a 'eku mamahi,
'io, 'i he 'aho ni: pea mamafa lahi hoku tā 'i
he'eku fa'a to'e.

³ Taumaiā ke u 'ilo 'ae potu te u ma'u ai ia! Ke u a'u
atu ki hono nofo'anga!

⁴ Te u fakamatala 'eku me'a 'i hono 'ao,
'o fakafonu hoku ngutu 'aki 'ae ngaahi lea
fakamamafa.

⁵ Te u 'ilo ai 'ae ngaahi lea te ne tali 'aki au,
pea u fa'a 'ilo 'aia te ne lea 'aki mai kiate au.

⁶ He te ne fai mo au 'aki hono mālohi lahi?
'Ikai: ka te ne 'ai 'ae mālohi kiate au.

⁷ 'E fa'a alea ai mo ia 'ae mā'oni'oni;
pea 'e fakamo'ui ta'engata ai au mei hoku
fakamaau.

⁸ "Vakai, 'oku ou 'alu atu, ka 'oku 'ikai 'i ai ia;
pea 'oku ou foki mai, kae 'ikai te u 'ilo'i ia:

- 9 Ki he to'ohema, 'oku ne ngāue ai, kae 'ikai te u sio
ki ai:
pea 'oku ne fufū ia 'i he to'omata'u, ke 'oua
na'aku 'ilo ia:
- 10 Ka 'oku ne 'ilo 'ae hala 'oku ou 'alu ai:
pea ka 'osi 'ene 'ahi'ahi'i au, te u hao mai 'o
hangē ko e koula.
- 11 Kuo puke ma'u 'e hoku va'e ki hono laka'anga,
pea kuo u 'alu 'i hono hala, 'o 'ikai afe.
- 12 Pea na'e 'ikai te u foki mai mei he fekau 'a hono
fofonga:
kuo u fufū 'i hoku loto 'ae ngaahi lea 'a hono
fofonga.
- 13 Ka 'oku pehē ai pe ia pea ko hai te ne liliu ia?
Pea kō ia 'oku tokanga ki ai hono finangalo, 'e
fai pē 'e ia.
- 14 He te ne fakakakato hoku 'inasi kuo tu'utu'uni:
pea 'oku lahi 'ae me'a pehē 'iate ia.
- 15 Ko ia 'oku ou manavahē ai 'i hono 'ao:
pea kau ka fakakaukau, 'oku ou ilifia kiate ia.
- 16 He 'oku fakamolū hoku loto 'e he 'Otua,
pea 'oku fakamamahi'i au 'e he Māfimafi:
- 17 Koe'uhi na'e 'ikai tu'usi au 'i he te'eki hoko 'ae
fakapo'uli,
'o 'ikai 'ufi'ufi 'e ia 'ae po'uli mei hoku mata.

24

*1 'Oku ta'etautea 'ae angahala 'i he 'aho ni'ihī. 17
Pea 'oku ai 'ae fakamaau fufū ki he angahala.*

- 1 "Ko e me'a 'i he 'ikai lilo 'ae ngaahi kuonga mei
he Māfimafi,
ko e hā 'oku 'ikai mamata ai ki hono ngaahi
'aho 'ekinautolu 'oku nau 'ilo'i ia?"

- 2 'Oku hiki 'e he ni'ihī 'ae ngaahi fakangatangata
 'oe fonua;
 'oku nau 'ave fakamālohi 'ae ngaahi fanga
 manu, 'onau fafanga 'aki 'akinautolu.
- 3 'Oku nau fakahē'i 'ae 'asi 'ae tamai mate,
 'oku nau ma'u ko e totongi 'ae pulu tangata 'ae
 fefine kuo mate hono husepāniti.
- 4 'Oku nau fakaafe'i 'ae masiva mei he hala:
 'oku toitoi fakataha 'ae kakai masiva 'oe
 fonua.
- 5 Vakai, 'oku nau 'alu atu ki he 'enau ngāue 'o hangē
 ko e fanga 'asi kaivao 'oe toafa;
 'o tu'u hengihengi ki he kaiha'a:
 'oku ma'u 'ae me'akai ma'anautolu mo 'enau fānau
 mei he toafa.
- 6 'Oku nau taki taha tu'usi 'ene koane 'i he ngoue:
 pea utu 'e he angahala 'ae fua 'oe vaine.
- 7 'Oku nau fai ke mohe ta'ekafu 'ae telefua,
 pea 'ikai ha kafu 'i he momoko.
- 8 'Oku nau viviku 'i he ngaahi 'uha mei he
 mo'unga,
 mo nau fāufua'i 'ae maka ko e
 ta'ehamalu'anga.
- 9 'Oku hamusi 'e he ni'ihī 'ae tamai mate mei he
 huhu,
 pea ma'u 'ae kofu 'oe masiva ko e totongi.
- 10 'Oku nau fai ke 'alu telefua ia 'o ta'ehakofu,
 'onau 'ave 'ae ū uite mei he fiekaia;
- 11 'Oku nau fai lolo 'i honau ngaahi loto 'ā,
 'o molomoloki 'ae ngaahi tata'o'anga uaine,
 mo nau fieinu.
- 12 'Oku to'e 'ae kakai mei he loto kolo,
 pea tangi kalanga 'ae laumālie 'oe mamahi'ia:
 kae 'ikai ke tokanga'i 'e he 'Otua.

- 13 “Ko kinautolu ni ‘oku nau angatu‘u ki he maama;
 ‘oku ‘ikai ke nau ‘ilo hono ngaahi hala ‘o‘ona,
 pe nofoma‘u ‘i hono ngaahi ‘alu‘anga.
- 14 ‘Oku tu‘u fakataha ‘ae fakapō mo e maama ‘o ne tāmata‘i ‘ae masiva mo e vaivai,
 pea tatau ia ‘i he po‘uli mo ha kaiha‘a.
- 15 ‘Oku tatali ‘ae mata ‘oe tonono fefine ki he efiafi po‘uli,
 ‘o ne pehē, “E ‘ikai sio ha mata kiate au,’
 pea ne fakapuli hono mata.
- 16 ‘Oka po‘uli ‘oku nau keli ki he ngaahi fale,
 ‘aia na‘a nau faka‘ilonga‘i mo‘onautolu ‘i he kei ‘aho,
 ‘oku ‘ikai ke nau ‘ilo ‘ae maama.
- 17 He ‘oku tatau kiate kinautolu ‘ae pongipongi mo e malumalu ‘oe mate:
 pea ka ‘iloa, ‘oku nau ‘i he lilika ‘oe malumalu ‘oe mate.
- 18 “‘Oku ‘alu vave ia ‘o hangē ko e vaitafe;
 kuo fakamala‘ia honau tofi‘a ‘i he fonua:
 ‘oku ‘ikai mamata ia ki he hala ‘oe ngaahi ngoue vaine.
- 19 Ko e la‘ā mo e pupuha ‘oku fa‘ao ai ‘ae ngaahi vai ‘uha hinehina:
 ‘oku pehē ‘ae fa‘itoka kiate kinautolu kuo fai angahala.
- 20 ‘E fakangalo‘i ia ‘e he manāva;
 ‘e kai melie ia ‘e he kelemutu;
 ‘e ‘ikai toe manatu‘i ia;
 pea ‘e fesi‘i ‘ae angahala ‘o hangē ko e ‘akau.
- 21 ‘Oku ne fai kovi ki he pa‘a na‘e ‘ikai fānau:
 pea ‘oku ‘ikai fai lelei ki he fefine kuo mate hono husepāniti.

- 22 'Oku ne toho 'aki 'e hono mālohi 'ae kakai mālohi:
'oku ne tu'uhake, pea 'ikai 'ilo 'e ha taha pe te
ne mo'ui.
- 23 Neongo 'ene foaki kiate ia 'ae nofo fiemālie, 'aia
'oku ne falala ki ai;
ka 'oku ne 'afio'i honau ngaahi hala.
- 24 'Oku hakeaki'i 'akinautolu 'o fuoloa si'i pe, ka 'e
mole leva, pea fakahifo ki lalo;
'oku to'o atu 'akinautolu 'o hangē ko e kakai
fulipē,
pea tutu'u 'o hangē ko e ngaahi fua 'oe uite.
- 25 Pea kapau 'oku 'ikai pehē, ko hai te ne faka'ilo
'eku loi,
mo fakata'e'aonga 'eku lea?"

25

*1 'Oku fakahā 'e Pilitati 'oku 'ikai fa'a fakatonuhia
'ae tangata 'i he 'ao 'oe 'Otua.*

- ¹ Pea na'e toki tali 'e Pilitati mei Suaa, 'o ne pehē,
- ² "'Oku 'iate ia 'ae pule mo e manavahē'ia,
'oku ne fakamelino 'i hono ngaahi potu
mā'olunga.
- ³ He 'oku fa'a lau'i 'a 'ene ngaahi matatau?
Pea ko hai ia 'oku 'ikai hopo ki ai 'a 'ene
maama?
- ⁴ Pea ka kuo pehē, 'e fa'a fakatonuhia fēfē 'ae
tangata mo e 'Otua?
Pea 'e ma'a fēfē 'aia kuo fanau'i 'e he fefine?
- ⁵ Vakai pē ki he māhina, pea 'oku 'ikai huhulu ia;
'io, ko e ngaahi fetu'u 'oku 'ikai ma'a 'i hono
'ao.
- ⁶ Ka 'e huanoa 'ae tangata 'aia ko e kelemutu?
Mo e foha 'oe tangata, 'aia ko e kelemutu?"

26

1 'Oku valoki'i 'e Siope ki he anga ta'e'ofa 'a Pilitati, 5 'O ne fakahā 'oku ta'engata mo ta'efa'a'ilo 'ae mālohi 'ae 'Otua.

- ¹ Ka na'e tali 'e Siope, 'o ne pehē,
- ² “Oku fēfē 'a ho'o tokoni ki he ta'emālohi?
'Oku fakamo'ui fēfē 'e koe 'ae nima vaivai?
- ³ 'Oku fēfē 'a ho'o fakapoto'i 'ae ta'epoto?
Pea fēfē 'a ho'o fakahā lahi 'ae me'a 'oku totonu?
- ⁴ Ko ho'o lea mai kia hai?
Pea ko e laumālie 'o hai kuo ha'u meiate koe?
- ⁵ “Ko e kakai mālohi kuo mate,
mo kinautolu 'oku nau nonofo, 'oku nau feinga ki lalo 'i he ngaahi vai.
- ⁶ 'Oku vavanga 'ae maama fufū 'i hono 'ao,
pea 'oku 'ikai ha 'ufi'ufi 'oe potu faka'auha.
- ⁷ 'Oku ne folahi atu 'e ia 'ae potu fakatokelau 'i he atāloa,
pea ne tautau 'a māmani ki he 'atā noa pe.
- ⁸ 'Oku ne ha'iha'i 'ae ngaahi vai 'i hono ngaahi 'ao matolu;
pea 'oku 'ikai mahaehae ai 'ae 'ao.
- ⁹ 'Oku ne ta'ofi atu 'a hono mu'a 'afio'anga,
'o ne folahi 'ene 'ao ki ai.
- ¹⁰ 'Oku ne takatakai 'ae moana 'o 'ai hono ngata'anga,
kae'oua ke 'osi 'ae 'aho mo e pō.
- ¹¹ 'Oku ngalulu 'ae ngaahi pou 'oe langi,
pea ofo 'i he'ene valoki.
- ¹² 'Oku ne fakalaolao 'ae tahi 'aki hono mālohi,
pea 'i he'ene poto 'oku ne tā hifo 'ae laukau.
- ¹³ Ko hono laumālie kuo ne teuteu 'aki 'ae ngaahi langi;

pea kuo ngaohi 'e hono nima 'ae ngata
pikopiko.

¹⁴ Vakai, ko e me'a ni'ihī pe enī 'i hono ngaahi hala:
ka 'ikai ko e me'a sī'i 'aupito 'iate ia 'oku tau
fanongo ai?

Pea ko e mana 'o hono mālohi ko hai te ne fa'a
'ilo'i?"

27

*1 'Oku fakamo'oni 'a Siope ki he'ene mā'oni'oni. 8
'Oku 'ikai ha 'amanaki lelei 'i he mālualoī. 8 'Oku liliu
'ae monū'ia 'oe angahala ko e mala'ia.*

¹ Ka na'e fai pe 'e Siope 'ene lea mamafa, 'o ne
pehē,

² "I he mo'ui 'ae 'Otua, 'aia 'oku ne
ta'efiefakamaau'i au;
mo e Māfimafi, kuo ne fakamamahi'i hoku
laumālie;

³ Lolotonga 'oku 'iate au 'eku mānava,
pea 'i hoku ava'i ihu 'ae mānava 'ae 'Otua;

⁴ 'E 'ikai lea 'aki 'ae angahala 'e hoku loungutu,
pe lea 'aki 'ae kākā 'e hoku 'elelo.

⁵ 'E 'ikai 'aupito te u fakatonuhia'i 'akimoutolu:
te u mate pē ka 'e 'ikai te u tukuange 'eku
angatonu meiate au.

⁶ 'Oku ou kuku ma'u 'eku mā'oni'oni, 'e 'ikai te u
tukuange ia:
'e 'ikai valoki'i au 'e hoku loto 'i he'eku mo'ui
ni.

⁷ "Tuku ke tatau hoku fili mo e angahala,
mo ia 'oku angatu'u kiate au ke tatau mo e
ta'emā'oni'oni.

- 8 He neongo 'ene ma'ume'a, ko e hā 'ae 'amanaki
'oe mālualo, 'oka to'o atu 'e he 'Otua hono
laumālie?
- 9 'E ongo'i 'e he 'Otua 'a 'ene tangi 'oka hoko 'ae
mamahi kiate ia?
- 10 He te ne fakafiefia'i ia 'i he Māfimafi?
'E ui ma'uaipē 'e ia ki he 'Otua?
- 11 Te u akonekina 'akimoutolu 'aki 'ae nima 'oe
'Otua:
'e 'ikai te u fufū 'aia 'oku 'i he Māfimafi.
- 12 "Vakai, kuo mamata ki ai 'akimoutolu kotoa pē;
pea ko e hā 'oku mou launoa pehē ai fau?
- 13 Ko eni 'ae 'inasi 'oe tangata fai kovi mei he 'Otua,
mo e tofi'a 'e ma'u 'e he kau fakamālohi mei he
Māfimafi.
- 14 Kapau 'e fakatokolahi'i 'ene fānau, ko e me'a ia
ki he heletā:
pea 'e 'ikai mākona 'i he mā 'a hono hako.
- 15 Ko kinautolu 'oku toe 'iate ia, 'e tanu 'i he mate:
pea 'e 'ikai tangi 'a hono ngaahi uaifi.
- 16 Neongo 'ene fokotu'u siliva 'o hangē ko e efu,
pea teuteu 'ae ngaahi kofu 'o hangē ko e
'umea;
- 17 'E teuteu pe 'e ia, ka 'e 'ai ia 'e he angatonu,
pea 'e vahevahe 'ae siliva 'e he ta'eangahala.
- 18 'Oku langa 'e ia hono fale 'o hangē ko e 'unufe,
pea hangē ko e fale le'o 'oku langa hake 'e he
le'o.
- 19 'E tokoto hifo 'ae tangata koloa'ia, ka 'e 'ikai
tānaki ia:
'oku ne faka'ā hono mata, pea ne 'ikai leva.
- 20 'Oku lōmekina ia 'i he ilifia 'o hangē ha vai,
'oku kaiha'asi ia 'e he afā 'i he pō.

- 21 'Oku 'ave ia 'e he matangi hahake, pea 'oku mole
atu ia:
pea hangē ko e afā 'oku fakapuna ia mei hono
potu.
- 22 'E ha'aki ia kiate ia 'o 'ikai ta'ofi,
'oku holi ia ke hao atu mei hono mālohi.
- 23 Ka 'e pasipasi 'e ia hono nima kiate ia,
'o sese'e ia mei hono potu.

28

*1 'Oku ai 'ae 'ilo ki he ngaahi me'a 'o māmani. 12
Ka ko e poto, ko e me'a foaki lelei 'ae 'Otua.*

- 1 "Ko e mo'oni 'oku ai 'ae halanga ki he siliva,
mo e potu ki he koula 'oku fakama'a 'e he
kakai.
- 2 'Oku to'o 'ae 'aione mei he kelekele,
pea 'oku haka 'ae palasa mei he maka.
- 3 'Oku ne fakangata 'ae fakapo'uli,
pea ne kumi ki hono ngata'anga:
ko e ngaahi maka 'oe po'uli mo e 'ata 'oe mate.
- 4 'Oku 'oho mai 'ae vai mei he potu 'oku 'i ai 'ae
kakai;
ne ngalo ia 'i he kau va'e:
kuo matu'u hake ia, 'o mole atu mei he kakai.
- 5 'Oku tupu 'ae mā mei he kelekele:
pea 'oku fulihi 'i lalo ia 'o hangē ko e afi.
- 6 Ko hono ngaahi maka ko e potu ia 'oe ngaahi
safaia:
pea 'oku 'i ai 'ae efu koula.
- 7 Ko e hala eni 'oku 'ikai 'ilo'i 'e he manupuna,
pea kuo 'ikai mamata ki ai 'ae mata 'oe vulita.
- 8 Na'e 'ikai moloki ia 'e he fānganga 'oe laione,
pe 'alu 'i ai 'ae laione fekai.

- 9 'Oku ne 'ai hono nima ki he maka;
 'oku ta'aki fu'u hake 'e ia 'ae ngaahi mo'unga.
- 10 'Oku ne matofa 'ae ngaahi tafe'anga vai 'i he
 ngaahi maka;
 pea 'oku mamata 'a hono mata ki he me'a
 mahu'inga kotoa pē.
- 11 'Oku ne nono'o 'ae ngaahi vai ke 'oua na'a
 mafola ia;
 pea ko ia na'e fufū 'oku ne 'omi ki he maama.
- 12 "Ka 'e 'ilo ki fē 'ae poto?
 Pea koma'a ia 'ae potu 'oe 'ilo?
- 13 Ko hono mahu'inga 'o ia 'oku 'ikai 'ilo 'e he
 tangata;
 pea 'oku 'ikai 'ilo ia 'i he fonua 'oe mo'ui.
- 14 'Oku pehē 'e he loloto, "Oku 'ikai 'iate au ia.'
 'oku pehē mo e tahi, "Oku 'ikai 'iate au.'
- 15 'E 'ikai fa'a ma'u ia 'aki 'ae koula,
 pea 'e 'ikai fakamamafa 'ae siliva mo hono
 totongi 'o'ona.
- 16 'E 'ikai fakatau'aki ia 'ae koula 'o Ofeli,
 pe ko e oniki mahu'inga, pe ko e safai.
- 17 'Oku 'ikai tatau mo ia 'ae koula mo e kalisitala:
 pea 'e 'ikai fetongi 'aki ia 'ae ngaahi teunga
 koula lelei.
- 18 'E 'ikai lau ki ai 'ae feo kulokula, mo e mata'itofe:
 he ko e mahu'inga 'oe poto 'oku lahi hake ia 'i
 he ngaahi maka mahu'inga.
- 19 'Oku 'ikai tatau mo ia 'ae topasi 'o 'Itiopea,
 pea 'e 'ikai totongi 'aki ia 'ae koula haohaoa.
- 20 Ko ia, 'oku ha'u mei fē 'ae poto?
 pea ko ma'ā ia 'ae potu 'oe 'ilo?
- 21 He kuo fufū ia mei he mata 'oe mo'ui kotoa pē,
 pea fakalilolilo mei he fanga manu 'oe 'atā.

- 22 'Oku pehē 'e he faka'auha mo e mate,
'Kuo ma fanongo ki hono ongoongo 'o ia 'aki
homa telinga.'
- 23 "'Oku 'ilo'i 'e he 'Otua 'a hono hala,
pea 'oku ne 'ilo'i mo hono potu.
- 24 He 'oku ne sio ki he ngaahi ngata'anga 'o
māmani,
pea 'oku ne 'afio'i 'aia kotoa pē 'oku 'i lalo
langi;
- 25 Ke ne ngaahi 'ae mamafa 'oe matangi;
pea 'oku ne tu'utu'uni 'ae ngaahi vai 'i he
fuofua.
- 26 'I he'ene fokotu'u 'ae fono ki he 'uha,
pea mo e hala ki he 'uhila 'oe mana:
- 27 Ko ia na'a ne mamata ki ai, pea fakahā ia;
na'a ne fokotu'uma'u ia, 'io, pea na'a ne
hakule ki ai.
- 28 Pea na'e pehē 'e ia ki he tangata,
'Vakai, ko e manavahē kia Sihova, ko e poto ia;
pea ko e afe mei he kovi ko e 'ilo ia.' "

29

*'Oku fakamamahi'i 'a Siope 'e ia koe'uhi ko 'ene
monū'ia mo 'ene ongoongolelei 'i mu'a.*

¹ Ka na'e fai ai pe 'e Siope 'ene lea mamafa, 'o ne
pehē,

² "Taumaiā kuo u tatau eni mo e ngaahi māhina
kuo hili ange,
'o hangē ko e ngaahi 'aho na'e malu'i ai au 'e
he 'Otua;

³ 'I he kei ulo 'a 'ene maama ki hoku 'ulu,
pea u 'alu mo 'ene maama 'i he fakapo'uli;

- 4 'O hangē ko 'eku nofo 'i he ngaahi 'aho 'o 'eku monū'ia,
 'i he fakataha 'ae kakai 'oe 'Otua 'i hoku fale;
- 5 'I he kei 'iate au 'ae Māfimafi,
 pea 'iate au mo 'eku fānau;
- 6 'I he tafe 'ae pota 'i hoku hala,
 pea lilingi mai 'e he maka 'ae lolo lahi 'aupito;
- 7 'I he 'eku 'alu atu 'i he loto kolo ki he matapā,
 pea teu 'i hoku nofo'anga 'i he hala lahi!
- 8 Na'e sio kiate au 'ae kau talavou, 'onau toitoi:
 pea tutu'u ki 'olunga 'ae kau mātu'a.
- 9 Na'e ta'ofi 'e he ngaahi 'eiki 'enau alea,
 'o 'ai honau nima ki honau ngutu.
- 10 Na'e longo pe 'ae hou'eiki,
 pea piki honau 'elelo ki honau 'o'ao'ingutu.
- 11 'I he ongo'i au 'e he telinga, ne ne tāpuaki'i au;
 pea 'i he mamata 'ae mata kiate au, na'a ne fakamo'oni'i au:
- 12 He na'aku fakahaofia 'ae masiva na'e tangi,
 'ae tamai mate, mo ia na'e 'ikai hano tokoni.
- 13 Ko e tāpuaki 'o ia na'e meimei mate ne hoko kiate au:
 pea na'aku fakafiefia'i ke hiva 'ae loto 'oe fefine kuo mate hono husepāniti.
- 14 Ne u ai 'ae mā'oni'oni, pea ne 'ufi'ufi 'aki au:
 na'e tatau 'eku fakamaau mo e pulupulu mo e pale.
- 15 Ko e mata au ki he kui,
 mo e va'e ki he ketu.
- 16 Ko e tamai au ki he masiva:
 pea ko e me'a na'e 'ikai te u 'ilo'i ne u kumi lahi ki ai.
- 17 Na'aku fesi'i 'ae kou'ahe 'oe fai kovi,
 'o to'o 'ae me'a fa'ao mei hono nifo.

- 18 Pea u toki pehē, ‘Te u mate ‘i hoku pununga,
pea te u fakalahi hoku ngaahi ‘aho ke hangē
ko e ‘one‘one.
- 19 Na‘e mafola hoku aka ‘i he ngaahi ve‘e vai,
pea toka ‘ae hahau ki hoku va‘a ‘i he pō kotoa.
- 20 Ko hoku ongoongolelei na‘e ma‘ui‘ui pe,
pea na‘e fakafafo‘ou ‘eku kaufana ‘i hoku nima.’
- 21 “Na‘e fakafanongo ‘ae kakai kiate au, ‘o tatali,
pea fakalongo pē ‘i he‘eku akonaki.
- 22 Hili ‘eku lea na‘e ‘ikai te nau tali;
pea na‘e tō ‘eku lea kiate kinautolu.
- 23 Pea na‘a nau tatali kiate au ‘o hangē ki he ‘uha:
pea nau fakamanga lahi honau ngutu ‘o
hangē ki he ‘uha mui.
- 24 Ne u kata kiate kinautolu, pea ‘ikai te nau fa‘a
tui;
pea ko e maama ‘o hoku mata na‘e ‘ikai ke nau
lī ki lalo.
- 25 Na‘aku fili honau hala, ‘o nofo ko e ‘eiki,
ne u nofo ‘o hangē ha tu‘i ‘i he kautau,
pea hangē ha taha ‘oku ne fakafiemālie‘i ‘ae
kakai mamahi.

30

*1 ‘Oku liliu ‘ae ongoongolelei ‘o Siope ko e me‘a
manuki lahi. 15 Pea mo ‘ene monū‘ia ko e tu‘utāmaki.*

- 1 “Ka ko eni, ‘oku manuki‘i au ‘ekinautolu ‘oku mui
‘iate au,
ka ko ‘enau ngaahi tamai ‘anautolu ne u fehi‘a
ke lau fakataha mo e fanga kulī ‘o ‘eku
ngaahi fanga manu.

- 2 'Io, 'e 'aonga fēfē kiate au 'ae mālohi 'a honau nima,
ka kuo 'auha 'enau motu'a lelei?
- 3 Ko e me'a 'i he masiva mo e hongē na'a nau 'i he fakapo'uli 'o hangē ko e pō;
'o feholaki ki he toafa kuo masiva mo si'aki.
- 4 Na'a nau tu'usi 'ae ngaahi 'akau kona,
pea keli aka ke nau kai.
- 5 Na'e kapusi 'akinautolu mei he kakai,
(pea na'a nau kalanga ki ai 'o hangē ki ha kaiha'a;)
- 6 Ke nau nofo 'i he ngaahi lilifa 'oe luo,
'i he ngaahi 'ana 'oe fonua, mo e ngaahi maka.
- 7 Na'a nau tangi mei he ngaahi 'akau,
pea nau fakataha 'i lalo 'i he ngaahi 'akau talatala.
- 8 Ko e fānau 'ae kau vale, ko e hako 'oe kakai me'a vale;
na'e kapusi 'akinautolu mei he fonua.
- 9 "Ka ko eni, kuo u hoko au ko 'enau hivehiva'anga,
'io, ko 'enau lea manuki'anga au.
- 10 'Oku nau fakalili'a kiate au, pea nau hola mama'o 'iate au,
pea 'ikai te nau manavahē ke 'a'anu ki hoku mata.
- 11 Ko e me'a 'i he'ene vete 'eku afo, 'o tautea au,
ko ia kuo nau tukuange ai foki 'ae no'o 'i hoku 'ao.
- 12 'Oku tutu'u 'ae kau talavou 'i hoku to'omata'u;
'oku nau teke'i hoku va'e,
pea 'oku nau fokotu'u hake 'o angatu'u kiate au 'ae ngaahi hala 'o honau faka'auha.
- 13 'Oku nau maumau'i hoku hala,

- ‘oku nau fiefia ‘i he‘eku mamahi,
 ‘oku ‘ikai hanau tokoni.
- 14 Na‘a nau fe‘ohofi mai ‘o hangē ‘i ha potu fālahi:
 pea ‘i he maumau na‘a nau filifilihi
 ‘akinautolu kiate au.
- 15 Kuo tō kiate au ‘ae ngaahi ilifia:
 ‘oku nau tuli hoku laumālie ‘o hangē ko e
 matangi:
 pea ‘oku mole atu ‘eku lelei ‘o hangē ko e ‘ao.
- 16 “Pea ko eni, kuo lilingi hoku laumālie ‘iate au;
 kuo puke au ‘e he ngaahi ‘aho ‘oe mamahi.
- 17 ‘Oku mahuhuhuhu ‘a hoku ngaahi hui ‘i he
 po‘uli:
 pea ‘oku ‘ikai ke mālōlō si‘i hoku ngaahi uoua.
- 18 Kuo fetongi hoku kofu ‘e he mālohi lahi:
 ‘oku ne nono‘o takatakai au ‘o hangē ko e kia
 ‘o hoku kofutu‘a.
- 19 Kuo ne lī au ki he pelepela,
 pea kuo u tatau mo e efu mo e efuefu.
- 20 ‘Oku ou tangi kiate koe, ka ‘oku ‘ikai te ke ongo‘i
 au:
 ‘oku ou tu‘u hake, ka ‘oku ‘ikai te ke tokanga‘i
 au.
- 21 Kuo ke liliu ‘o ta‘e‘ofa kiate au:
 ‘oku ke tu‘u kiate au ‘aki ho nima mālohi.
- 22 ‘Oku ke ‘ohake au ki he matangi mo ke fakaheka
 au ki ai,
 pea ‘oku ke veteki ‘eku me‘a.
- 23 He ‘oku ou ‘ilo pau te ke ‘omi au ki he mate,
 pea ki he fale kuo tu‘utu‘uni ki he kakai mo‘ui
 kotoa pē.
- 24 “Ka ‘e ‘ikai te ne mafao atu hono nima ki he
 fa‘itoka,

- neongo 'oku nau tangi 'i he'ene faka'auha.
- 25 'Ikai na'aku tēngihia ia 'aia na'e mamahi?
'Ikai na'e mamahi hoku laumālie koe'uhi ko e masiva?
- 26 'I he'eku 'amanaki ki he lelei, na'e hoko mai 'ae kovi:
pea 'i he'eku tatali ki he maama, ne hoko mai 'ae fakapo'uli.
- 27 Na'e lili hoku fatu, 'o 'ikai toka:
na'e ta'ofi au 'e he ngaahi 'aho 'oe mamahi.
- 28 Na'aku 'alu mamahi pe 'i he ta'eulo 'ae la'ā;
ne u tu'u hake 'o tangi 'i he fakataha.
- 29 Ko e tokoua au 'oe fanga talākoni,
mo e kaume'a 'oe fanga lulu.
- 30 Kuo 'uli'uli hoku kili 'iate au,
pea kuo velehia hoku ngaahi hui 'i he 'afu.
- 31 Kuo liliu 'eku ha'ape ko e tangi,
pea ko 'eku me'a ifi ko e le'o 'okinautolu 'oku tangi.

31

1 'Oku fakamo'oni 'a Siope ki he'ene fai totonu 'i he'ene ngaahi ngāue.

- 1 "Na'a ku fai 'ae fuakava mo hoku mata;
pea ka kuo pehē, ko e hā te u siofia ai ha ta'ahine?
- 2 He ko e hā 'ae 'inasi mei he 'Otua 'i 'olunga?
Pea mo e tufakanga mei he Māfimafi 'i 'olunga?
- 3 'Ikai 'oku 'i he kau angahala 'ae mala'ia?
Mo e faka'auha fo'ou ki he kau fai kovi?
- 4 'Ikai 'oku ne 'ilo'i hoku ngaahi hala,
pea lau 'eku ngaahi laka kotoa pē?
- 5 "He kapau na'aku 'alu 'i he loi,

- pea kapau teu ve'e vave ki he kākā;
- 6 Tuku ke fakamamafa au 'i he me'a fakatatau totonu,
koe'uhi ke 'ilo 'e he 'Otua 'a 'eku angatonu.
- 7 He kapau na'aku laka hē mei he hala,
pea muimui hoku loto ki hoku mata,
pe piki ha 'uli ki hoku nima;
- 8 Tuku ai ke u tūtuu'i kae kai 'e ha taha kehe;
'io, ke ta'aki fu'u hake 'a hoku ta'u.
- 9 "Kapau na'e kākaa'i 'a hoku loto 'e ha fefine,
pe te u toitoi 'i he matapā 'o hoku kaungā'api;
- 10 Pea tuku ke momosi 'a hoku uaifi mo ha taha,
pea mapelu ki ai ha ni'ihī kehe.
- 11 He ko e hia matea ia,
'io, ko e angahala ke tautea 'e he kau fakamaau.
- 12 He ko e afi ia 'oku ne kai 'o a'u ki he faka'auha,
pea 'e 'osi'osingamālie ai 'eku koloa.
- 13 "Kapau na'aku luma'i 'ae me'a 'a 'eku tamaio'eiki pe ko 'eku kaunanga,
'i he 'ena fai mo au.
- 14 Ko e hā ai te u fai 'oka tu'u hake 'ae 'Otua?
Pea 'oka 'a'ahi 'e ia, ko e hā te u tali 'aki ia?
- 15 He 'ikai na'e ngaohi ia 'e ia na'a ne ngaohi au 'i he manāva?
Pea 'ikai na'e fakatupu 'akimaua 'osi pe 'i he manāva 'e he tokotaha?
- 16 "Kapau ne u ta'ofi 'ae masiva mei he'enau holi,
pe fai ke vaivai 'ae mata 'oe fefine kuo mate hono husepāniti;
- 17 Pea kuo u kai vale ha'aku me'a si'i,
'o 'ikai te ma kai ia mo e tamai mate;
- 18 (He 'oku talu 'eku lahi hake mo 'ene 'iate au, 'o hangē ko ha'ane tamai,

- pea talu 'eku ha'u mei he manāva 'o 'eku fa'ē
mo 'eku fakahinohino ia;)
- 19 Kapau kuo u mamata ki ha taha 'oku mate
koe'uhi ko e telefua,
pe ha masiva ta'ehakofu;
- 20 Kapau na'e 'ikai tāpuaki au 'e hono no'otanga
vala,
pea 'ikai māfana ia 'i he fulufulu 'o 'eku fanga
sipi;
- 21 Kapau kuo u hiki hoku nima ki he tamai mate,
'i he'eku 'ilo 'oku ou mālohi 'i he matapā:
- 22 'Ofa ke homo hoku uma mei hoku hui fohe,
pea fesi'i hoku nima 'i he hokotanga hui.
- 23 He ko e faka'auha mei he 'Otua ko e me'a fakail-
ifia kiāte au,
pea ko e me'a 'i he'ene ngeia na'e 'ikai te u fa'a
kātaki'i.
- 24 "He kapau na'aku 'amanaki ki he koula,
pe te u pehē ki he koula lelei, 'Ko hoku
falala'anga koe;'
- 25 Kapau na'aku fiefia 'i he tupu 'o lahi 'eku koloa,
pea koe'uhi kuo ma'u lahi 'e hoku nima;
- 26 Kapau na'aku siofia 'ae la'ā 'i he'ene ulo,
pe ko e māhina 'oku hā'ele 'i he ngingila;
- 27 Pea kuo fasia 'i fufū pe hoku loto,
pe 'uma hoku ngutu ki hoku nima:
- 28 Ko e angahala foki ia ke fakamaau 'i he ka ne
pehē,
ko 'eku li'aki ia 'ae 'Otua 'oku 'i 'olunga.
- 29 He kapau na'aku fiefia 'i he 'auha 'o ia na'e fehi'a
kiāte au,
pe te u angahiki ki ai 'oka mo'ua ia 'e he kovi:

- 30 Ka na'e 'ikai te u tuku ke angahala ai 'a hoku ngutu,
 'i he faka'amu ke tō ha mala'ia ki hono laumālie.
- 31 'Ikai 'oku fa'a pehē 'e he'eku kau nofo'anga,
 Na'e holi 'e hai ki ha'ane me'akai pea 'ikai mākona ai?
- 32 Na'e 'ikai mohe 'ae muli 'i he hala:
 ka ne u fakaava hoku matapā ke talia 'ae fononga.
- 33 He na'aku fufū koā 'eku angahala 'o hangē ko 'Atama,
 'o fakalilolilo 'eku hia 'i hoku fatafata?
- 34 Pea te u manavahē ki he fu'u tokolahi?
 Pe fakailifia 'i au 'e he manuki 'ae ngaahi fānau,
 ke u longo ai, 'o ta'ehū atu 'i he matapā?
- 35 Taumaiā kuo 'i ai ha tokotaha 'e fie fanongo kiate au!
 Vakai, ko hoku loto ke talia au 'e he Māfimafi,
 pea ke fai ha tohi 'e hoku fili.
- 36 Ko e mo'oni te u hili ia ki hoku uma,
 'o nono'o ia kiate au 'o hangē ha pale.
- 37 Te u 'a'au atu kiate ia 'ae lau 'o 'eku ngaahi laka;
 te u 'alu atu 'o hangē ha 'eiki ke ofi kiate ia.
- 38 He kapau kuo tangi 'e hoku fonua kiate au,
 pe lāunga 'a hono ngaahi keli'anga;
- 39 Pea kapau kuo u kai ta'etotongi 'a hono ngaahi fua,
 pe te u fakamamahi 'i 'ae laumālie 'okinautolu na'e tauhi ki ai:
- 40 'Ofa ke tupu ai 'ae talatala'āmoa ko e fetongi 'oe uite,
 mo e 'akau ta'e'aonga ko e fetongi 'oe pa'ale."
 Kuo ngata 'ae fakamatala 'a Siope.

32

1 'Oku 'ita 'a Elihu kia Siope mo hono kāinga 'e toko tolu. 6 Ko e me'a 'i he 'ikai ha'u mo e motu'a 'ae poto, ko ia 'oku ne lea mālohi, ka ko e talavou pe. 11 'Oku ne valoki 'i 'akinautolu ko e me'a 'i he 'enau ta'elea totonu kia Siope. 16 'Oku ne holi ke lea.

¹ Na'e tuku ai 'e he kau tangata 'e toko tolu ni 'enau lea atu kia Siope, koe'uhi na'e mā'oni'oni ia 'i hono mata 'o'ona. ² Pea na'e tupu 'ae 'ita 'a Elihu ko e foha 'o Palakela ko e tangata Pusa, 'i he kāinga 'o Lame: na'e tupu 'ene 'ita kia Siope, koe'uhi na'a ne fakatonuhia 'i ia 'e ia kae 'ikai ko e 'Otua. ³ Na'e 'ita foki ia ki hono kāinga 'e toko tolu, koe'uhi na'e 'ikai te nau fa'a talia 'a Siope, ka kuo nau talatalaaki 'i ia. ⁴ Ka na'e tatali 'a Elihu kae'oua ke 'osi 'ae lea 'a Siope, koe'uhi na'a nau motu'a 'iate ia. ⁵ Pea 'i he vakai 'a Elihu kuo 'ikai ha tali 'i he ngutu 'oe kau tangata 'e toko tolu ni, na'e tupu 'ene 'ita.

⁶ Pea na'e lea 'a Elihu ko e foha 'o Palakela ko e tangata Pusa, 'o ne pehē,

“'Oku ou si'i au, kae motu'a 'akimoutolu;
ko ia ne u manavahē ai, 'o ta'efiefakahā 'a hoku lotu.

⁷ Ne u pehē, “E lea 'ae ngaahi 'aho, pea 'e akonekina ke poto 'e he ngaahi ta'u lahi.’

⁸ Ka 'oku ai 'ae laumālie 'i he tangata,
pea 'oku foaki kiate ia 'ae 'ilo lahi 'e he fakamānava 'ae Māfimafi.

⁹ 'Oku 'ikai poto 'ae hou'eiki kotoa pē,
pea 'oku 'ikai 'ilo 'e he mātu'a 'ae fakamaau.

¹⁰ Ko ia ne u pehē ai, 'Fanongo mai kiate au;
te u fakahā foki hoku lotu.’

- 11 “Vakai, ne u tatali ki ho‘omou ngaahi lea;
na‘aku fakafanongo ki ho‘omou ngaahi fakamatala,
i he lolotonga homou hakule ki ha‘amou lea.
- 12 ‘Io, ne u tokanga‘i ‘akimoutolu,
pea vakai, kuo ‘ikai ha taha ‘iate kimoutolu
kuo ne lava‘i ‘a Siope,
pe tali ‘ene ngaahi lea:
- 13 Telia na‘a mou pehē, ‘Kuo mau ‘ilo‘i ‘ae poto:
‘oku lī hifo ia ‘e he ‘Otua, kae ‘ikai ko e tangata.’
- 14 Pea ko eni, na‘e ‘ikai te ne lea fakatotonu mai kiate au:
pea ‘e ‘ikai te u tali ‘aki ia ‘a ho‘omou ngaahi lea.
- 15 “Na‘e ofo ‘akinautolu, ‘o ‘ikai te nau toe lea: pea fakalongo pe.
- 16 Pea kuo u tatali, (he na‘e ‘ikai te nau lea, kae tutu‘u pe, ‘o ‘ikai toe lea:)
- 17 Pea ne u pehē, ‘Te u tali foki ‘eau ‘i hoku lakanga, te u fakahā foki hoku loto.’
- 18 He ‘oku ou pito ‘i he ngaahi lea,
‘oku fakangaue‘i au ‘e hoku laumālie.
- 19 Vakai, ‘oku tatau hoku loto mo e uaine tā‘ehanoava;
‘o hangē ko e ngaahi hina ‘oe uaine fo‘ou, ‘oku toe si‘i pea mahaehae.
- 20 Te u lea kau fiemālie:
te u fa‘ai hoku loungutu ‘o tali.
- 21 ‘Ofa ke ‘oua na‘aku filifilimānako ki ha taha,
pea ‘oua na‘aku ‘ai ‘ae hingoa fakalapu ki ha tangata.
- 22 He ‘oku ‘ikai te u ‘ilo ke ‘ai ‘ae hingoa lapu;

telia na'a 'ave fakavave ai au 'e hoku
Tupu'anga.

33

1 'Oku fie fetongi 'ae 'Otua 'e Elihu ke ne lea kia Siope 'i he mo'oni mo e angavaivai. 8 'Oku ne fakahā 'oku 'ikai fakamatala 'e he 'Otua 'a 'ene ngāue ki he tangata, koe'uhi ko 'ene lahi. 14 'Oku ui 'e he 'Otua ki he tangata ke fakatomala 'aki 'ae me'a 'oku hā mai, 19 Mo e me'a mamahi, 23 Pea mo 'ene faifekau, 31 'Oku ne ue'i 'a Siope ke tokanga.

- ¹“Ko ia 'oku ou kole kiate koe 'e Siope,
fakafanongo ki he'eku ngaahi fakamatala,
mo ke tokanga ki he'eku lea kotoa pē.
- ²Vakai, kuo u fa'ai eni 'a hoku ngutu,
kuo lea 'a hoku 'elelo 'i hoku ngutu.
- ³Te u lea au mei he totonu 'o hoku loto:
pea 'e mahino 'ae 'ilo 'e lea 'aki 'e hoku
loungutu.
- ⁴Na'e ngaohi au 'e he Laumālie 'oe 'Otua,
pea ko e mānava 'oe Māfimafi kuo ne foaki 'ae
mo'ui kiate au.
- ⁵Kapau te ke fa'a tali au,
pea fokotu'u hokohoko pe ho'o ngaahi lea,
tu'u hake 'i hoku 'ao.
- ⁶Vakai, 'oku ou tatau mo koe 'i he 'ao 'oe 'Otua:
kuo ngaohi foki au mei he 'umea.
- ⁷'E 'ikai fakamanavahē'i koe 'e ha'aku fakailifia,
pea 'e 'ikai mamafa 'a hoku nima kiate koe.
- ⁸“Ko e mo'oni kuo ke lea 'i hoku telinga,
pea kuo u ongo'i 'ae le'o 'o ho'o ngaahi lea, 'o
pehē,

- 9 “Oku ou ma’a ta’e haangahala, ‘oku ou mā’oni’oni;
pea ‘oku ‘ikai ha hia ‘iate au.
- 10 Vakai,
‘oku ne kumi ‘ae me’a ke u kovi ai,
‘oku ne lau’i au ko hono fili,
- 11 ‘Oku ne ‘ai hoku va’e ki he me’a fakama’u va’e,
‘oku ne vakai’i ‘a hoku ‘alunga kotoa pē.’
- 12 “Vakai eni, ‘oku ‘ikai te ke tonuhia: te u talia koe,
he ‘oku lahi ‘ae ‘Otua ki he tangata.
- 13 He ko e hā ‘oku ke fai ai mo ia?
Koe’uhi ‘oku ‘ikai fakahā ‘e ia ‘ae ‘uhinga ‘o
‘ene ngaahi ngāue.
- 14 Ka ‘oku lea ‘ae ‘Otua ‘o tu’o taha,
‘io, ‘o tu’o ua, ka ‘oku ‘ikai tokanga’i ia ‘e he
tangata.
- 15 I he misi, ‘i he me’a hā mai ‘oe po’uli,
‘i he tō ‘ae mohe ma’u ki he kakai,
‘i he tulemohe ‘i he mohenga;
- 16 ‘Oku ne toki fakaongo ‘ae telinga ‘oe kakai,
‘o ne pulusi ‘a honau akonaki’i,
- 17 Koe’uhi ke ne ta’ofi ‘ae tangata mei he’ene ngāue
‘a’ana,
pea fufū ‘ae fielahi mei he tangata.
- 18 ‘Oku ne ta’ofi mai hono laumālie mei he luo,
mo ‘ene mo’ui ke ‘oua na’a ‘auha ‘i he heletā.
- 19 Pea ‘oku ne tautea foki ia ‘aki ‘ae mamahi ‘i hono
mohenga,
mo hono ngaahi hui ‘aki ‘ae mamahi lahi:
- 20 Ko ia ‘oku fehi’a ai ‘ene mo’ui ki he mā,
mo hono laumālie ki he me’akai ifo lelei.
- 21 ‘Oku faka’a’au ‘o ‘osi ‘a hono kakano, ‘o ‘ikai ‘iloa;

- pea 'oku tu'u mai hono ngaahi hui na'e 'ikai
hā mai.
- 22 'Io, 'oku 'unu'unu atu hono laumālie ki he
fa'itoka,
mo 'ene mo'ui ki he kau faka'auha.
- 23 "Kapau 'e 'iate ia ha faifekau,
ko e fakamatala, ko e taha mei he toko taha
afe,
ke fakahā ki he tangata 'ene mā'oni'oni:
- 24 'Oku toki 'alo'ofa ai ia kiate ia, 'o ne pehē,
"Fakamo'ui ia mei he 'alu hifo ki he luo:
kuo u 'ilo'i 'ae huhu'i."
- 25 'E mo'ui lelei hake hono sino 'i ha tamasi'i:
'e toe foki ia ki he ngaahi 'aho 'o 'ene kei si'i:
- 26 'E lotu ia ki he 'Otua, pea 'e tokanga ia ki ai:
pea 'e mamata ia ki hono fofonga 'i he fiefia:
he te ne totongi ki he tangata 'a 'ene
mā'oni'oni.
- 27 'Oku ne vakai ki he kakai, pea ka pehē 'e ha taha,
'Kuo u angahala, pea fakakehe 'aia 'oku to-
tonu,
pea kuo ta'e'aonga ia kiate au;
- 28 'E fakahaofi 'e ia 'a hono laumālie ke 'oua na'a
'alu hifo ki he luo,
pea 'e mamata 'ene mo'ui ki he maama.
- 29 "Vakai, 'oku fa'a fai 'e he 'Otua 'ae ngaahi me'a
ni kotoa pē koe'uhi ko e tangata,
- 30 Ke ne toe 'omi ai hono laumālie mei he luo,
pea ne fakamaama ia 'aki 'ae maama 'oe
mo'ui.
- 31 Tokanga, 'e Siope, fakafanongo kiate au:
ke ke longo pe, kau lea.
- 32 Kapau 'oku ai ha'o lea, tali mai:
lea, he ko hoku loto ke ke tonuhia.

33 Kapau 'oku 'ikai, fakafanongo kiate au:
ke ke longo pē, kau akonekina koe ke ke potō.

34

1 'Oku talatalaaki 'a Siope 'e Elihu koe'uhi ko 'ene lau'ikovi ki he angatonu 'ae 'Otua. 10 'Oku 'ikai fa'a fai ta'etotonu 'ae 'Otua Māfimafi. 31 'Oku totonu ki he tangata ke ne fakavaivai ia ki he 'Otua. 34 'Oku valoki'i 'e Elihu 'a Siope.

- 1 Pea na'e fai pe 'e Elihu 'a 'ene lea, 'o ne pehē,
2 "Ae kau tangata potō, mou fanongo ki he'eku ngaahi lea;
pea tokanga kiate au 'akimoutolu kuo ma'u 'ae 'ilo.
3 He 'oku 'ahi'ahi'i 'e he telinga 'ae ngaahi lea, 'o hangē 'oku kamata 'e he ngutu 'ae kai.
4 Ke tau fili kiate kitautolu 'ae fakamaau; ke tau 'ilo 'iate kitautolu 'aia 'oku lelei.
5 He na'e pehē 'e Siope, "Oku ou mā'oni'oni: pea kuo to'o atu 'e he 'Otua hoku fakamaau.
6 He te u lohiaki'i 'a 'eku totonu? 'Oku ta'efa'afakamo'ui 'a hoku lavea 'i he ta'etalangata'a.'
7 Ko hai ha tangata 'oku tatau mo Siope, 'oku ne inumia 'ae manuki 'o hangē ko e vai?
8 'Aia 'oku ne 'alu fakataha mo e kau ngāue kovi, pea 'eve'eva mo e kau tangata angahala.
9 He na'e pehē 'e ia, "Oku 'ikai hano 'aonga si'i ki ha tangata ke ne fakafiefia'i ia 'i he 'Otua.'
10 "Ko ia, fanongo mai kiate au, 'akimoutolu 'ae kau tangata fa'a 'ilo: ko e kovi, ke mama'o ia mei he 'Otua, pea mo e angahala mei he Māfimafi.

- 11 He ko e ngāue ‘ae tangata te ne totongi kiate ia,
pea faka‘ilo ki he tangata kotoa pē ‘o fakatatau
ki hono ngaahi hala.
- 12 ‘Io, ko e mo‘oni ‘e ‘ikai fai kovi ‘ae ‘Otua,
pea ‘e ‘ikai fakahala‘i ‘ae fakamaau ‘e he
Māfimafi.
- 13 Ko hai na‘a ne fakanofa ia ke pule ki māmani?
Pea ko hai kuo ne ngaohi ‘a māmani kotoa pē?
- 14 Kapau te ne fakatokanga‘i hono finangalo ki he
tangata,
te ne tānaki kiate ia hono laumālie mo ‘ene
mānava;
- 15 ‘E mate fakataha ‘ae kakano kotoa pē,
pea ‘e toe liliu ‘ae tangata ko e efu.
- 16 “Kapau ‘oku ke ma‘u ‘ae fa‘a ‘ilo, fanongo eni:
fakafanongo ki he le‘o ‘o ‘eku ngaahi lea.
- 17 Te ne fa‘a pule ‘aia ‘oku fehi‘a ki he totonu?
Pea te ke fa‘a fakahalaia‘i ‘aia ‘oku mātu‘aki
angatonu?
- 18 He ‘oku ngali ke pehē ki ha tu‘i, ‘Oku ke kovi?
Pe ki he hou‘eiki, ‘Oku mou fai kovi?
- 19 Ka ‘e fēfē kiate ia ‘aia ‘oku ‘ikai te ne filifil-
imānako ki he kakai hou‘eiki,
pea ‘oku ‘ikai lahi hake ‘ene tokanga ki he
koloa‘ia ‘i he masiva?
He ko e ngāue ‘a hono nima ‘akinautolu kotoa
pē.
- 20 Te nau mate fakafokifā pe, pea ‘e mamahi ‘ae
kakai ‘i he tu‘uapō mālie,
pea nau mole atu:
pea ‘e fetuku atu ‘ae kau mālohi ta‘ehanima.
- 21 “He ‘oku ‘i he ngaahi fale ‘oe tangata ‘a hono
fofonga,
pea ‘oku ne ‘afio‘i ‘a hono ‘alunga kotoa pē.

- 22 'Oku 'ikai ha po'uli, pe ha malumalu 'oe mate,
 'e fa'a fakafufū ai 'e he kau fai kovi
 'akinautolu.
- 23 Koe'uhi 'e *i he me'a 'oku totonu*;
 koe'uhi ke ne fie fakamaau ai mo e 'Otua.
- 24 Te ne lailaiki 'ae kau tangata mālohi tokolahi
 ta'efa'alaua,
 pea fokotu'u 'ae ni'ihi mo'ono totongi.
- 25 Ko ia 'oku ne 'ilo 'enau ngaahi ngāue,
 pea 'oku ne fulihi 'akinautolu 'i he pō, pea 'oku
 nau 'auha ai.
- 26 'Oku ne taa'i 'akinautolu 'o hangē ko e kau
 tangata fai kovi,
 'i he 'ao 'oe kakai.
- 27 Koe'uhi na'a nau tafoki kimui meiate ia,
 pea 'ikai fie tokanga ki hono ngaahi hala:
- 28 Ko ia 'oku nau fakahoko 'ae tangi 'ae masiva ke
 a'u atu kiate ia,
 pea 'oku ne ongo'i 'ae tangi 'ae mahaki.
- 29 'Oku foaki 'e ia 'ae fiamālie, ko hai te ne fa'a
 fakamamahi?
 Pea ka fufū 'e ia hono fofonga, ko hai 'e fa'a
 mamata kiate ia?
 'O kapau te ne fai ki ha pule'anga, pe ki ha
 tangata pe tokotaha:
- 30 Koe'uhi ke 'oua na'a pule 'ae mālualo, i,
 telia na'a fasia'i 'ae kakai.
- 31 "'Oku taau mo'oni mo e 'Otua 'ae lea pehē ki ai,
 kuo u kātaki, 'e 'ikai te u fakamamahi.
- 32 Ko ia 'oku 'ikai te u 'ilo ke ke ako ia kiate au:
 kapau kuo u fai angahala, 'e 'ikai te u toe fai
 ia.
- 33 'E fakatatau ia koā mo ho loto? Te ne totongi ia,
 'o kapau te ke 'oua,
 pe te ke loto ki ai; kae 'ikai ko au:

- ko ia ke ke tala 'aia 'oku ke 'ilo.
 34 Ke tala kiate au 'e he kau tangata fa'a 'ilo,
 pea ke fanongo kiate au 'e ha tangata poto.
 35 'Kuo lea 'a Siope 'i he ta'e'ilo,
 pea 'oku ta'epoto 'a 'ene ngaahi lea.
 36 Ko hoku loto ke fakamaau'i 'a Siope 'o a'u ki he
 ngata'anga,
 koe'uhi ko 'ene ngaahi tali 'o hangē ko e kau
 tangata angahala.
 37 He 'oku ne fakahoko 'ae talangata'a ki he anga-
 hala,
 'oku ne pasipasi hono nima 'iate kitautolu,
 'o fakalahi 'ene ngaahi lea ki he 'Otua."

35

*1 'Oku 'ikai te tau fa'a fakatatau mo e 'Otua,
 koe'uhi 'Oku 'ikai hoko kiate ia 'ae tau lelei pe 'ae
 kovi. 9 'Oku tangi 'ae tokolahi 'i he'enau mamahi,
 ka 'oku 'ikai ongo'i koe'uhi ko e ta'etui.*

- 1 Pea na'e fai pe 'e Elihu 'a 'ene lea, 'o ne pehē,
 2 "'Oku ke mahalo 'oku totonu eni, 'a ho'o lea 'o
 pehē,
 'Ko 'eku mā'oni'oni 'oku lahi ki he 'Otua?'
 3 He na'a ke pehē, 'Ko e hā hono 'aonga kiate koe?
 Pea ko e hā 'ae totongi te u ma'u 'o kapau 'e
 fakama'a au mei he'eku angahala?'
 4 Te u tala kiate koe,
 mo kinautolu 'oku kaume'a mo koe.
 5 Sio ki he ngaahi langi, 'o mamata;
 pea vakai ki he ngaahi 'ao 'aia 'oku mā'olunga
 hake 'iate koe.
 6 Kapau 'oku ke fai angahala, ko e hā 'oku ke fai
 kiate ia?

- Pea kapau kuo tupu 'o lahi 'a ho'o talangata'a,
 ko e hā 'oku ke fai kiate ia?
- 7 Kapau 'oku ke mā'oni'oni, ko e hā 'oku ke foaki
 kiate ia?
 Pe ko e hā ia 'oku ne ma'u 'i ho nima?
- 8 'E kovi nai ho'o angahala ki he tangata 'o hangē
 ko koe;
 pea 'e 'aonga nai ho'o mā'oni'oni ki he foha 'oe
 tangata.
- 9 "Ko e me'a 'i he lahi 'oe ngaahi me'a fakamālohi
 'oku tangi ai 'ae kau fakamālohia,
 'oku nau tangi kalanga 'i he nima 'oe mālohi.
- 10 Ka 'oku 'ikai pehē 'e ha taha, 'Kofa'ā ia 'ae 'Otua
 ko hoku tupu'anga,
 'aia 'oku ne foaki 'ae ngaahi hiva 'i he pō;
- 11 'Aia 'oku ako lahi hake kiate kitautolu 'i he
 ngaahi manu 'oe fonua,
 'o ne fakapoto lahi hake 'akitautolu 'i he
 ngaahi manupuna 'oe 'atā?"
- 12 'Oku nau tangi 'i ai, ka 'oku 'ikai lea ha tokotaha,
 ko e me'a 'i he laukau 'ae kau tangata kovi.
- 13 Ko e mo'oni 'e 'ikai fanongo 'ae 'Otua ki he
 launoa,
 pea 'e 'ikai tokanga ki ai 'ae Māfimafi.
- 14 Na'a ke lea, 'o pehē, "E 'ikai te ke mamata kiate
 ia,
 ka 'oku 'i hono 'ao 'ae fakamaau, ko ia ke ke
 falala kiate ia.
- 15 Ka koe'uhi 'oku 'ikai pehē eni, ko ia kuo ne 'a'ahi
 ai 'i hono houhau;
 ka 'oku 'ikai te ne 'ilo ia 'i he mamahi lahi:
- 16 Ko ia 'oku mafa'a ta'e'aonga ai 'ae ngutu 'o Siope;
 'oku ne fakalahi 'ae ngaahi lea 'i he ta'e'ilo.

36

1 'Okufakahā 'e Elihu 'oku totonu 'ae 'Otua 'i hono ngaahi hala. 16 'Oku ta'ofi 'aki 'ae tāpuaki 'ae 'Otua 'ae hia 'a Siope. 24 'Oku ongoongo lahi 'ae ngaahi ngāue 'ae 'Otua.

- ¹ Ka na'e fai ai pe 'e Elihu 'ene lea, 'o ne pehē,
- ² "Ke ke kātaki si'i pe au, pea te u fakahā kiate koe 'aia 'oku toe 'iate au ke lea 'aki koe'uhi ko e 'Otua.
- ³ Te u 'omi 'a 'eku 'ilo mei he mama'o, pea te u tuku 'ae mā'oni'oni ki hoku Tupu'anga.
- ⁴ He ko e mo'oni 'e 'ikai hala 'a 'eku ngaahi lea: ko ia ia 'oku haohaoa 'i he 'ilo 'oku 'iate koe.
- ⁵ "Vakai, 'oku māfimafi 'ae 'Otua, pea 'oku 'ikai te ne manuki'i ha tokotaha: 'oku māfimafi ia 'i he mālohi mo e poto.
- ⁶ 'Oku 'ikai te ne fakatolonga 'ae mo'ui 'ae angakovi: ka 'oku ne foaki 'ae totonu ki he masiva.
- ⁷ 'Oku 'ikai to'o 'e ia hono fofonga mei he mā'oni'oni; ka 'oku nau 'i he ngaahi tu'i 'i he nofo'anga faka'ei'eiki; 'io, 'oku ne fakatu'uma'u 'akinautolu ke ta'engata, pea kuo hakeaki'i 'akinautolu.
- ⁸ Pea kapau kuo ha'i 'aki 'akinautolu 'ae ngaahi ukamea fakama'u, pea fakama'u 'aki 'ae ngaahi afo 'oe mahaki;
- ⁹ 'Oku ne fakahā ai kiate kinautolu 'enau ngaahi ngāue, mo 'enau ngaahi talangata'a 'aia kuo nau angatu'u ai.

- 10 'Oku ne fakaava honau telinga foki ki he akonaki,
pea fekau ke nau tafoki, pea fekau ke nau tafoki mei he angahia.
- 11 Kapau te nau talangofua pea tauhi ia,
te nau faka'osi honau ngaahi 'aho 'i he monū'ia,
mo honau ngaahi ta'u 'i he fiemālie.
- 12 Pea kapau 'e 'ikai te nau talangofua, te nau 'auha 'i he heletā,
pea te nau mate ta'ema'u 'ae 'ilo.
- 13 "Ka ko e kau loto mālualo'i 'oku nau fokotu'u 'ae houhau:
'oku 'ikai te nau tangi 'i he'ene ha'isia 'akinautolu.
- 14 'Oku nau mate 'i he kei talavou,
pea 'oku 'i he kau ta'ema'a 'a 'enau mo'ui.
- 15 'Oku ne fakamo'ui 'ae mahaki 'i hono mahaki,
pea ne fakaava honau telinga 'i he ta'omia.
- 16 Pea ka ne ke pehē, kuo ne hiki foki koe mei he potu 'api'api ki he potu 'ata'atā,
'aia 'oku 'ikai 'i ai ha 'api'api;
pea ko ia 'e 'i ho keinanga'anga 'e pito ia 'i he ngako.
- 17 "Ka kuo ke fakakakato 'ae fakamaau 'oe kau angakovi:
ko e fakamaau mo e angatonu 'oku na puke koe.
- 18 "Koe'uhi 'oku ai 'ae houhau, ke ke vakai telia na'a ne to'o atu koe 'i he'ene tā:
pea ka pehē, 'e 'ikai fa'a fakahaofi koe 'e he huhu'i lahi.

- 19 Pea 'e manako ia ki ho'ona ngaahi koloa?
 'Ikai 'i he koula, pe ko e mafai kotoa pē 'oe mālohi.
- 20 'Oua na'a ke holi ki he pō,
 'aia kuo motuhi ai 'ae kakai mei honau fonua.
- 21 Ke ke vakai, ke 'oua na'a ke tokanga ki he angahia:
 he kuo ke tomu'a fili ia 'i he mahaki.
- 22 Vakai, 'oku hakeaki 'i 'e he 'Otua 'i hono mālohi:
 ko hai 'oku akonaki 'o hangē ko ia?
- 23 Ko hai kuo ne tu'utu'uni kiate ia 'a hono hala?
 Pe ko hai te ne fa'a pehē, 'Kuo ke fai angahala?'
- 24 "Ke ke manatu ke fakaongolelei 'a 'ene ngāue,
 'aia 'oku mamata ki ai 'ae kakai.
- 25 'E fa'a mamata ki ai 'ae tangata kotoa pē,
 'e fa'a vakai ki ai 'ae tangata 'i he kei mama'o.
- 26 Vakai, 'oku lahi 'ae 'Otua, pea 'oku 'ikai te tau fa'a 'ilo'i ia,
 pea ko e lau 'o hono ngaahi 'aho 'oku ta'efa'ahakule.
- 27 He 'oku ne to'o hake 'ae ngaahi mosi'i vai:
 'oku nau hua'i hifo 'ae 'uha 'o fakatatau ki he mao 'o ia:
- 28 'Aia 'oku tō hifo 'e he ngaahi 'ao,
 pea 'uha lahi ki he tangata.
- 29 Pea 'e fa'a 'ilo koā 'e ha taha hono folahi atu 'oe ngaahi 'ao,
 pe ki he longoa'a 'o hono nofo'anga?
- 30 Vakai, 'oku ne folahi atu 'a 'ene maama ki ai,
 pea 'oku ne 'ufi'ufi 'ae kilisitahi.
- 31 He 'oku ne fakamaau 'ae kakai 'aki 'ae ngaahi me'a ni;
 'oku ne foaki 'ae me'akai lahi 'aupito.

- 32 'Oku ne 'ufi'ufi 'ae maama 'aki 'ae ngaahi 'ao;
 pea ne fekau'i ia 'i he'ene hoko 'i he vaha'a ke
 'oua na'a ulo.
- 33 Ko hono longoa'a 'oku ne fakahā ia,
 ko e houhau lahi ki he angahala.

37

*1 'Oku lelei 'ae manavahē ki he 'Otua koe'uhi
 ko 'ene ngāue lahi. 15 He 'oku 'i ai 'a 'ene poto
 ta'efa'a'ilo.*

- 1 "'Oku tetetete hoku loto foki 'i he me'a ni, pea
 homo mei hono potu.
- 2 Ke ke fanongo lelei ki he longoa'a 'o hono le'o,
 mo e fatulisi 'oku 'alu atu mei hono fofonga.
- 3 'Oku ne fakahinohino ia 'i he lalo langi kotoa pē,
 mo 'ene 'uhila 'oku a'u atu ki he ngaahi
 ngata'anga 'o māmani.
- 4 Hili ia 'oku 'u'ulu 'ae le'o:
 'oku ne mana 'aki 'ae le'o 'o hono ngeia;
 pea 'i he ongo'i 'o hono le'o 'e 'ikai te ne ta'ofi
 ia.
- 5 'Oku mana fakamanavahē mai 'e he 'Otua 'aki
 hono le'o;
 'oku fai 'e ia 'ae ngaahi me'a lahi, 'aia 'oku 'ikai
 te tau fa'a 'ilo'i.
- 6 He 'oku pehē 'e ia ki he 'uha hinehina, 'Ke ke 'i he
 kelekele koe;
 pea pehē pe ki he taumosi, mo e 'uha lahi foki
 'o hono mālohi.
- 7 'Oku ne tāpuni 'ae nima 'oe tangata kotoa pē;
 koe'uhi ke 'ilo 'e he tangata kotoa pē 'a 'ene
 ngāue.
- 8 Pea 'oku toki hū 'ae fanga manu ki he ngaahi 'ana,

- ‘o nofo ‘i honau ngaahi potu.
- 9 ‘Oku ha‘u ‘ae ‘ahiohio mei he feitu‘u tonga:
mo e momoko mei he tokelau.
- 10 ‘Oku tupu ‘ae hahau ‘i he mānava ‘ae ‘Otua;
pea ‘oku ‘api‘api ai ‘ae māukupu ‘oe ngaahi vai.
- 11 Pea ‘i he fa‘a ‘uha ‘oku ne fakamanifinifi ‘ae ‘ao
matolu:
‘oku ne veteki ‘a ‘ene ‘ao ngingila:
- 12 Pea ‘oku ‘ave fakatakamilo ia ‘e he‘ene
fakakaukau:
koe‘uhi ke nau fai ‘aia kotoa pē ‘oku ne fekau
kiate kinautolu ‘i he funga ‘o māmani ‘i he
fonua.
- 13 ‘Oku ne pule ke ha‘u ia, ko e me‘a tautea,
pe ko e me‘a ‘a hono fonua, pe ‘i he ‘alo‘ofa.
- 14 “Ke ke fakafanongo ‘e Siope, ki he me‘a ni:
tu‘u mai ‘o fakakaukau ki he ngaahi ngāue
fakafo ‘ae ‘Otua.
- 15 ‘Oku ke ‘ilo na‘e fakatonutonu ia ‘anefē ‘e he
‘Otua,
pea pule ke huhulu ‘ae maama ‘o ‘ene ‘ao?
- 16 ‘Oku ke ‘ilo ‘ae potupotumālie ‘oe ngaahi ‘ao,
‘ae ngaahi ngāue fakafo ‘o ia ‘aia ‘oku hao-
haoa ‘i he ‘ilo?
- 17 Pea ‘oku mafana fēfē ho ngaahi kofu,
‘oka ne ka fakatofutofu ‘ae fonua ‘aki ‘ae
matangi tonga?
- 18 He na‘a ke kau mo ia ‘i he folahi atu ‘ae langi, ‘aia
‘oku mālohi,
pea ‘oku tatau mo e sio‘ata haka?
- 19 ‘Ako mai kiate kimautolu pe ko e hā te mau tala
kiate ia;
he ‘oku ‘ikai te mau fa‘a fakatonutonu ‘emau
lea, ko e me‘a ‘i he fakapo‘uli.

- 20 'E tala kiate ia 'oku ou lea?
Kapau 'e lea ha tangata, ko e mo'oni 'e fōngia hifo ia.
- 21 Pea ko eni 'oku 'ikai mamata 'e he kakai ki he maama ngingila 'oku 'i he ngaahi 'ao:
ka 'oku 'alu 'ae matangi, 'o ne fakama'a ia.
- 22 'Oku ha'u 'ae 'afua mei he tokelau:
'oku 'i he 'Otua 'ae ngeia fakamanavahē.
- 23 Ko e Māfimafi, 'oku 'ikai te tau fa'a 'ilo'i ia:
'oku lahi ia 'i he mālohi,
mo e fakamaau, pea mohu angatonu: 'e 'ikai te ne tautea.
- 24 Ko ia 'oku manavahē ai 'ae kakai kiate ia:
'oku 'ikai te ne tokanga ki ha tokotaha 'oku loto poto."

38

1 'Oku fekau 'e he 'Otua kia Siope ke ne tali 'a 'ene fehu'i. 4 'Oku fakahā 'e he 'Otua 'a 'ene ngaahi ngāue lahi kia Siope, koe'uhi ke ne 'ilo ai 'ene vale, 31 Pea mo 'ene vaivai.

- ¹ Pea na'e toki folofola 'a Sihova kia Siope mei he 'ahiohio, 'o pehē,
- ² "Ko hai eni 'oku ne fakapo'uli'i 'ae fakakaukau 'aki 'ae ngaahi lea 'oe ta'e'ilo?
- ³ Ko eni, ke ke nono'o ho no'otangavala 'o ngali mo e tangata;
he te u 'eke kiate koe, pea ke fakamatata mai kiate au.
- ⁴ "Na'a ke 'i fē koe 'i he'eku 'ai 'ae ngaahi tu'unga 'o māmani?
Fakahā mai, kapau 'oku 'iate koe 'ae fa'a 'ilo.
- ⁵ Ko hai na'a ne ai hono ngaahi fuofua 'o ia, 'o kapau 'oku ke 'ilo?

- Pe ko hai na‘a ne falō ‘ae afo ki ai?
 6 ‘Oku fakama‘u ki he hā ‘a hono ngaahi tu‘unga ‘o ia?
 Pe ko hai na‘a ne ‘ai ‘a hono maka tuliki ‘o ia;
 7 ‘Aia na‘e hiva fiefia fakataha ai ‘ae ngaahi fetu‘u ‘oe pongipongi,
 pea kalanga fakafiefia ai ‘ae ngaahi foha ko-toa pē ‘oe ‘Otua?
- 8 “Pe ko hai na‘a ne tāpuni ‘ae tahi ‘aki ‘ae ngaahi matapā,
 ‘i he‘ene hā mai, ‘o hangē ko ‘ene puna mei he manāva?
 9 ‘I he‘eku ngaahi ‘ae ‘ao ko e kofu ‘o ia,
 pea ko e fakapo‘uli matolu ko hono no‘o ‘o‘ona.
 10 ‘O keli hake ‘ae potu na‘aku tu‘utu‘uni ki ai,
 ‘o ‘ai ki ai ‘ae ngaahi pou mo e matapā.
 11 Pea u pehē, ‘Te ke ha‘u ki heni, pea ngata ai:
 pea ‘e lolomi ‘i heni ho‘o ngaahi peau laukau?’
- 12 “Na‘a ke fekau ki he pongipongi talu ho‘o ngaahi ‘aho;
 pea pule ki he hengihengi ‘oe ‘aho ke ne ‘ilo hono potu:
 13 Koe‘uhi ke ne puke ki he ngaahi ngata‘anga ‘oe fonua,
 koe‘uhi ke tupe‘i mei ai ‘ae kakai angahala.
 14 ‘Oku liliu ia ‘o hangē ko e ‘umea ki he faka‘ilonga;
 pea ‘oku nau tu‘u ‘o hangē ko e kofu.
 15 Ka ‘oku ta‘ofi mei he kau angahala ‘enau maama,
 pea ‘e fesi‘i ‘ae nima mā‘olunga.

- 16 “Na‘a ke hū koe ki he ngaahi matavai ‘oe tahi?
Pe na‘a ke ‘eve‘eva ke kumi ‘ae loloto?
- 17 Na‘e to‘o ‘ae ngaahi matapā ‘oe mate kiate koe?
Pe na‘a ke mamata ‘e koe ki he ngaahi matapā
‘oe malumalu ‘oe mate?
- 18 Na‘a ke ‘ilo‘i ‘ae māukupu ‘oe fonua?
Fakahā ‘o kapau ‘oku ke ‘ilo ia kotoa pē.
- 19 “Ko e fē ‘ae hala ‘oku nofo ai ‘ae maama?
Pea ko e po‘uli, koma‘a ia ‘ae potu ‘o‘ona.
- 20 Koe‘uhi ke ke ‘ave ia ki hono ngata‘anga ‘o‘ona,
pea koe‘uhi ke ke ‘ilo ‘ae ngaahi hala ki he fale
‘o ia?
- 21 Kuo ke ‘ilo ia, he na‘e fanau‘i koe ‘i he kuonga ko
ia?
Pe koe‘uhi kuo lahi hono lau ‘o ho ngaahi
‘aho?
- 22 Na‘a ke hū koe ki he ngaahi fa‘oakianga ‘oe ‘uha
hinehina?
Pe na‘a ke mamata koe ki he ngaahi
fa‘oaki‘anga ‘oe ‘uha maka,
- 23 ‘Aia kuo u tuku ki he kuonga ‘oe fakamamahi,
ki he ‘aho ‘oe feke‘ike‘i mo e tau?
- 24 ‘Oku vahevahe fēfee‘i ‘ae maama,
‘aia ‘oku ne tufaki ke mama‘o ‘ae matangi
hahake ‘i he fonua?
- 25 Ko hai kuo ne vahe‘i ‘ae tafe‘anga vai ki he
mahuohua ‘oe ngaahi vai,
pe ko e hala ki he ‘uhila ‘oe mana;
- 26 Koe‘uhi ke pule ke ‘uha ki he fonua, ‘aia ‘oku ‘ikai
‘i ai ha tangata;
ki he toafa, ‘aia ‘oku ‘ikai ‘i ai ha tangata;
- 27 Ke fakafiemālie ‘ae kelekele lala mo li‘aki;
ke fakatupu ‘ae moto ‘oe ‘akau vaivai?

- 28 Ko hai 'ae tamai 'ae 'uha?
Pe ko hai kuo ne fakatupu 'ae ngaahi tulutā 'oe hahau?
- 29 Na'e ha'u 'ae vai fefeka mei he manāva 'o hai?
Pea ko hai na'a ne fakatupu 'ae falositi hinehina 'oe langi?
- 30 Kuo fufū 'ae ngaahi vai 'o hangē ko e maka,
pea kuo fakafefeka 'ae funga 'oe loloto.
- 31 "Oku ke fa'a pule'i 'e koe 'ae ngaahi mālohi melie 'o Peliatisi,
pe vete 'ae ngaahi ha'i 'o Olioni?
- 32 'Oku ke fa'a 'omi 'e koe 'a Masaloti 'i hono kuonga?
Pe te ke fa'a fakahinohino 'a 'Aakitulio mo hono ngaahi foha?
- 33 'Oku ke 'ilo'i 'ae ngaahi tu'utu'uni 'oe langi?
'Oku ke fa'a fokotu'u 'ene pule ki he fonua?
- 34 "Oku ke fa'a hiki hake 'e koe ho le'o ki he ngaahi 'ao,
koe'uhi ke 'ufi'ufi 'aki koe 'ae ngaahi vai lahi?
- 35 'Oku ke fa'a fekau atu 'ae ngaahi 'uhila, koe'uhi ke nau 'alu,
'onau pehē kiate koe, 'Ko kimautilu eni?'
- 36 Ko hai kuo ne 'ai 'ae poto ki he ngaahi potu 'i loto?
Pe ko hai kuo ne foaki 'ae fa'a 'ilo ki he loto?
- 37 Ko hai 'oku fa'a lau 'ae ngaahi 'ao 'i he poto?
Pe ko hai te ne fa'a ta'ofi 'ae ngaahi hina 'oe langi?
- 38 'Oka tupu 'o fefeka 'ae efu,
pea piki fakataha 'ae tu'utanga kelekele?

- 39 “He te ke tuli ‘ae me‘akai ma‘ae laione?
 Pe fakamākona ‘ae fiekaia ‘oe fanga laione
 mui,
 40 ‘Oka nau ka tokoto ‘i honau ngaahi ‘ana,
 pea nofo pe ‘o lama ‘i he potu lilo?
 41 Ko hai ‘oku ne tokonaki ‘ae me‘akai ki he leveni,
 ‘oka tangi hono fānganga ki he ‘Otua,
 ‘i he‘enau hē ko e masiva kai?

39

1 Ko e tala ki he fanga kosi hehengi mo e hainiti; 5 Mo e ‘asi hehengi; 9 Mo e liimi; 13 Mo e sitoaka, mo e ‘ositalesi; 19 Mo e hoosi; 26 Mo e falekoni; 27 Pea mo e ‘ikale.

- 1 “‘Oku ke ‘ilo ‘ae feitu‘ula‘ā ‘oku fanau‘i ai ‘ae fanga kosi kaivao ‘oe maka?
 Pe ‘oku ke fa‘a faka‘ilonga ‘oka fanau‘i ‘ae fanga hainiti?
 2 ‘Oku ke fa‘a lau ki he kakato ‘o honau ngaahi māhina?
 Pe ‘oku ke ‘ilo ‘ae feitu‘ula‘ā ‘oku nau fā‘ele ai?
 3 ‘Oku nau fakamapelu ‘akinautolu, ‘oku nau fā‘ele‘i honau ‘uhiki,
 ‘oku nau lī kitu‘a ‘enau ngaahi mamahi.
 4 ‘Oku matamatalelei honau ‘uhiki,
 ‘oku nau tupu hake ‘i he toafa;
 ‘oku nau ‘alu atu, pea ‘ikai toe ha‘u kiate kinautolu.
 5 “Ko hai kuo ne fekau atu tau‘atāina ‘ae ‘asi kaivao?
 Pe ko hai kuo ne vete ‘ae ngaahi ha‘i ‘oe ‘asi kaivao?
 6 ‘Aia kuo u tu‘utu‘uni ‘ae toafa ko hono fale ‘o‘ona, mo e fonua lala ko hono ngaahi nofo‘anga.

- 7 'Oku manuki ia ki he tokolahi 'oe kolo,
pea 'oku 'ikai te ne tokanga ki he kalanga 'oe
tauhi.
- 8 Ko hono kai'anga ko e ngaahi mo'unga 'ata'atā,
pea 'oku ne kumi 'ae me'a mata kotoa pē.
- 9 "E fie tauhi kiate koe 'ae liimi,
pe nofo ofi ki ho'o 'ai'angakai?
- 10 'Oku ke fa'a nono'o 'ae liimi 'aki hono no'otaki 'i
he keli?
Pe te ne muimui 'iate koe ke fakatoka lelei 'ae
ngaahi luo?
- 11 Te ke falala ki ai koe'uhi 'oku lahi 'a hono mālohi?
Pe te ke tuku ho'o ngāue kiate ia?
- 12 Te ke tui kiate ia, te ne fetuku ki 'api ho'o ngaahi
fua,
'o tānaki ia ki ho feleoko?
- 13 "Ko e kapakau 'oe 'osिताlesi ke kapakapa:
ka 'oku puna hake 'ae sitoaka mo e falekoni.
- 14 Vakai, 'oku ne fakato hono ngaahi fua 'i he
kelekele,
'o ne fakamafana ia 'i he efu,
- 15 Pea ngalo 'iate ia 'e laiki nai ia 'e he va'e,
pe maumau'ia 'e he manu kaivao.
- 16 Kuo fakafefeka 'ene anga ki hono fānganga 'o
hangē 'oku 'ikai 'a'ana 'akinautolu:
'oku ta'e'aonga 'ene ngāue ta'emanavahē;
- 17 Koe'uhi kuo fakamasiva'ia 'e he 'Otua 'i he poto,
pea na'e 'ikai te ne tuku kiate ia 'ae fa'a 'ilo.
- 18 Ko e feitu'ula'ā ko ia te ne tu'u hake ki 'olunga,
'oku ne manuki'i 'ae hoosi mo ia 'oku heka ai.
- 19 "Na'a ke tuku 'e koe 'ae mālohi ki he hoosi?
Na'a ke fakakofu'aki hono kia 'ae mana?
- 20 'Oku ke fa'a fakamanavahē'ia 'o hangē ko e
he'e?

- Ko e mānava lahi 'o hono ihu 'oku fakailifia.
- 21 'Oku kenukenu ia 'i he vaha'a mo'unga, pea
fiefia 'i he mālohi:
'oku 'alu atu ia ke fakafetaulaki ki he kau
tangata 'oku to'o mahafutau.
- 22 'Oku ne manuki ki he manavahē, pea 'oku 'ikai
ilifia ia;
pe foki kimui mei he heletā.
- 23 'Oku ngatata 'ae tangakaho kiate ia,
'ae tao ngingila pea mo e fakaū.
- 24 'Oku ne folohifo 'ae kelekele 'i he feinga mo e lili:
pea 'oku 'ikai te ne tui ko e le'o ia 'oe me'a lea.
- 25 'Oku pehē 'e ia 'i he lotolotonga 'oe ngaahi me'a
lea, 'He, he,'
pea nanamu ki he tau 'i he kei mama'o,
ko e mana 'oe kau taki tau, mo 'enau mavava.
- 26 "'Oku puna 'ae falekoni 'i ho'o poto,
'o mafao atu hono kapakau ki he feitu'u
tonga?
- 27 'Oku puna hake 'ae 'ikale ko ho'o fekau,
'o ne ngaohi hono pununga 'i 'olunga?
- 28 'Oku nofo ia 'o tatali 'i he maka,
'i he maka hangatāmaki, mo e potu mālohi.
- 29 'Oku kumi mei ai 'ene me'akai,
pea 'oku sio hono mata mei he mama'o.
- 30 'Oku mimisi hake foki 'e hono 'uhiki 'ae toto:
pea ko e potu ko ia 'oku 'i ai 'ae mate, 'oku 'i ai
ia."

40

*3 'Oku fakavaivai 'a Siope ki he 'Otua. 6 'Oku ue'i
ia 'e he 'Otua ke ne fakahā 'ene mā'oni'oni, mo hono
mālohi, mo 'ene poto. 15 Ko e Pī'imote.*

¹ Pea na'e folofola pe 'a Sihova kia Siope, 'o pehē,

- 2 “Ko ia ‘oku ne fakakikihi ki he Māfimafi te ne akonaki ia?
Ko ia ‘oku ne valoki ‘i ‘ae ‘Otua, tuku ke ne talia ia.”
- 3 ¶ Pea na‘e toki tali ‘e Siope kia Sihova, ‘o ne pehē,
- 4 “Vakai kuo u kovi; ko e hā te u tali ‘aki koe?
Te u ‘ai hoku nima ki hoku ngutu.
- 5 Kuo u lea ‘o tu‘o taha ka ‘e ‘ikai te u toe lea:
‘io, kuo tu‘o ua ka ‘e ‘ikai te u toe lea atu.”
- 6 ¶ Pea na‘e toki folofola ‘a Sihova kia Siope mei he ‘ahiohio, ‘o pehē,
- 7 “Ko eni, ke ke nono‘o ho no‘otangavala ‘o taau mo e tangata:
pea te u ‘eke kiate koe, pea ke fakahā mai kiate au.
- 8 Te ke fakata‘e‘aonga‘i ‘a ‘eku fakamaau foki?
Te ke fakahalaia au, koe‘uhi ke ke mā‘oni‘oni koe?
- 9 Kuo ke ma‘u ‘ae nima ‘o hangē ko e ‘Otua?
Pe ‘oku ke fa‘a mana koe ‘aki ‘ae le‘o ‘o hangē ko ia?
- 10 “Ko eni, ke ke teu‘i koe ‘aki ‘ae māfimafi mo e ngeia;
mo ke kofu‘aki koe ‘ae nāunau mo e toulekeleka.
- 11 Tufaki ke mama‘o ‘ae tuputāmaki ‘o ho houhau:
pea vakai kiate kinautolu taki taha kotoa pē ‘oku laukau, ‘o fakavaivai ia.
- 12 Vakai kiate ia kotoa pē ‘oku fielahī, pea ‘ohifo ia ki lalo;
pea molomoloki hifo ‘ae kau angahala ‘i honau potu.
- 13 Fakafufū ‘akinautolu fakataha ‘i he efu;
pea nono‘o honau mata ‘i he lilo.

- 14 Pea te u toki fakamo'oni kiate koe,
 'e fa'a fakamo'ui koe 'e ho nima to'omata'u
 'o'ou.
- 15 "Ko eni, ke ke vakai ki he Pi'imote, 'aia kuo u
 ngaohi mo koe;
 'oku ne kai mohuku 'o hangē ko e fanga pulu:
- 16 Vakai, 'oku 'i hono fasi'atu'a 'a hono mālohi,
 mo 'ene mafai 'oku 'i he pito 'o hono kete.
- 17 'Oku ne ue'i hono iku 'o hangē ko e sita:
 ko e uoua 'o hono tenga 'oku fefihitaki
 fakataha.
- 18 Ko hono ngaahi hui 'oku tatau mo e ngaahi
 konga palasa mālohi;
 'oku tatau hono ngaahi hui mo e ngaahi va'a
 'aione.
- 19 Ko e lahi ia 'oe ngaahi ngāue 'ae 'Otua:
 ko ia na'a ne ngaohi ia 'oku ne fa'a fai ke
 fakaofi 'ene heletā kiate ia.
- 20 Ko e mo'oni, 'oku tupu hake 'i he ngaahi
 mo'unga 'ae me'akai ma'ana,
 'aia 'oku fakavā ai 'ae ngaahi manu kotoa pē
 'oe ngoue.
- 21 'Oku tokoto ia 'i he lolo 'akau malumalu,
 'i he lilolilo 'oe kaho, mo e ngaahi ano.
- 22 Ko e ngaahi 'akau malumalu 'oku 'ufi'ufi ia 'aki
 honau ata;
 'oku tu'u takatakai 'iate ia 'ae ngaahi uilou 'oe
 vaitafe.
- 23 Vakai, 'oku ne inu 'ae vaitafe 'o maha, pea 'ikai
 to'oto'o:
 'oku tui ia te ne fa'a mimisi hake 'a Sioatani ki
 hono ngutu.
- 24 'Oku ne ma'u ia 'aki hono mata:
 'oku ne tui'i 'ae ngaahi tauhele 'aki hono iku.

41

1 Ki he mālohi lahi 'ae 'Otua 'oku fakahā 'i he levaiatani.

¹ “Oku ke fa'a fusi hake 'ae levaiatani 'aki 'ae māta'u?

Pe ko hono 'elelo 'aki 'ae afo 'oku ke tukutuku hifo?

² Oku ke fa'a 'ai 'ae māta'u ki hono ihu?

Pe vili ke 'asi hono kou'ahe 'aki 'ae tala'i 'akau?

³ Te ne fai 'ene ngaahi hū tāuma'u kiate koe?

Te ne lea 'aki 'ae ngaahi lea malu kiate koe?

⁴ Te ne fai 'ae fuakava mo koe?

Te ke ma'u ia ko ho'o tamaio'eiki 'o ta'engata?

⁵ Te ke fakavā mo ia 'o hangē ko e manupuna?

Pe te ke no'otaki ia ma'a ho'o kau ta'ahine?

⁶ E fai katoanga 'aki ia 'e ho kaume'a?

Te nau vahevahe ia ki he kakai fakatau?

⁷ Oku ke fa'a fakapito hono kili 'i he tao ukamea talatala?

Pe ko hono 'ulu 'i he tao hoka ika?

⁸ Hilifaki ho nima kiate ia,

manatu ki he tau, pea 'oua na'a toe fai hā me'a.

⁹ Vakai, 'oku ta'e'aonga ke 'amanaki kiate ia:

'ikai 'e tō ki lalo ha tokotaha 'i he mamata pe kiate ia?

¹⁰ Oku 'ikai ha tokotaha 'oku loto lahi 'e fie ue'i ia ke tu'u hake:

pea ka kuo pehē, ko hai koā 'e fa'a tu'u 'i hoku 'ao?

¹¹ Ko hai kuo ne tomu'a fai kiate au koe'uhi ke u totongi ia?

Ko e me'a kotoa pē 'oku 'i lalo langi 'oku 'a'aku ia.

¹² “E 'ikai te u fakapuli hono ngaahi kongā,

pe ko hono mālohi, pe ko hono matamatalelei.

¹³ Ko hai te ne fa'a 'ilo 'ae mata 'o hono kofu?

- Pe ko hai 'e fa'a ha'u kiate ia mo e palaiteli lou ua?
- 14 Ko hai te ne fa'a to'o 'ae matapā 'o hono mata?
'Oku fakailifia hono ngaahi nifo 'oku takatakai.
- 15 'Oku viki ia 'i hono ngaahi 'uno,
'aia 'oku tāpuni fakataha 'o hangē ko e me'a pulusi ma'u.
- 16 'Oku fengūtaki pehē 'ae taha ki he taha,
'aia 'oku 'ikai fa'a hū ai 'ae matangi 'i hona vaha'a.
- 17 'Oku nau fehokotaki,
'o fepikitaki fakataha, pea 'e 'ikai fa'a vahe'i.
- 18 'I he'ene mafatua 'oku ulo ai 'ae maama,
pea 'oku tatau hono mata mo e laumata 'oe pongipongi.
- 19 'Oku 'alu atu mei hono ngutu 'ae ngaahi maama ulo,
'oku puna mei ai kitu'a 'ae ngaahi kalofiamama.
- 20 'Oku 'alu atu 'i hono ava'i ihu 'ae 'ohuafi,
'o hangē ko e kulo vai kuo lili, pe ko e fu'u kulo.
- 21 'Oku tutu 'e he'ene mānava 'ae malala,
pea 'oku ulo mai 'ae afi mei hono ngutu.
- 22 'Oku nofo 'ae mālohi 'i hono kia,
pea 'oku liliu 'ae mamahi ko e fiefia 'i hono 'ao.
- 23 Ko hono ngaahi 'io'i kakano 'oku piki fakataha:
'oku mālohi ia 'i ai;
'oku 'ikai fa'a ue'i.
- 24 'Oku mālohi hono loto 'o hangē ko e maka;
'io, 'oku fefeka 'o hangē ko e konga 'oe maka tokalalo 'oe me'a momosi.
- 25 'Oka fokotu'u hake ia ki 'olunga, 'oku manavahē
'ae kau mālohi:

- ko e me‘a ‘i he fa‘a maumau ‘oku nau fakama‘a
‘akinautolu.
- 26 Ko e heletā ‘o ia ‘oku ne tā kiate ia ‘oku ‘ikai tau;
pe ko e tao, pe ko e tokotoko, mo e kofutau.
- 27 ‘Oku tatau kiate ia ‘ae ‘aione mo e mohuku,
‘ae palasa mo e ‘akau popo.
- 28 ‘E ‘ikai hola ia ‘i he ngahau:
‘oku ne liliu ‘ae ngaahi makatā ko e veve.
- 29 ‘Oku ne ui ‘ae ngaahi ngahau ko e mohuku
mōmoa:
‘oku kata ia ‘i he apoapo ‘oe tao.
- 30 ‘Oku ‘i lalo ‘iate ia ‘ae ngaahi maka māsila:
‘oku ne folahi ki he pelepela ‘ae ngaahi me‘a
māsila.
- 31 ‘Oku ne fakalili ‘ae loloto ‘o hangē ko e kulo:
‘oku ne ngaohi ke tatau ‘ae tahi mo e ipu ‘oe
me‘a tākai.
- 32 ‘Oku ne fakangingila ‘ae hala kimui ‘iate ia;
‘e mahalo ‘e ha taha ‘oku hinehina ‘ae loloto.
- 33 ‘Oku ‘ikai hano tatau ‘i he fonua,
‘aia kuo ngaohi ke ta‘emanavahē.
- 34 ‘Oku ne vakai ki he ngaahi me‘a mā‘olunga
kotoa pē:
ko e tu‘i ia ki he ngaahi fānau kotoa pē ‘oe
laukau.”

42

1 ‘Oku fakavaivai ‘a Siope ki he ‘Otua. 7 ‘Oku finangalo lelei ‘ae ‘Otua kia Siope ‘i hono kāinga, pea ‘oku ne pule ke nau fakavaivai ‘akinautolu kiate ia, ka ‘oku ne ma‘u ia. 10 ‘Oku ne hiki hake mo tāpuaki ‘a Siope. 17 Ko e motu‘a ‘a Siope, mo ‘ene pekia.

- ¹ Pea na‘e toki tali ‘e Siope kia Sihova, ‘o ne pehē,
² “‘Oku ou ‘ilo ‘oku ke fa‘a fai ‘ae me‘a kotoa pē,

pea 'oku 'ikai ha mahalo 'e fa'a puli meiate koe.

³ 'Ko hai ia 'oku ne fufū 'ae fakakaukau 'i he ta'e'ilo'?

Ko ia, kuo u pu'aki 'aia na'e 'ikai te u 'ilo'i;
'ae ngaahi me'a lahi hake fau 'iate au, 'aia na'e 'ikai te u 'iloa.

⁴ "Oku ou kole kiate koe ke ke fanongo mai, pea te u lea:

te u 'eke kiate koe, pea ke fakahā mai kiate au.'

⁵ Kuo u fanongo kiate koe 'i he fanongo 'oe telinga: ka ko eni kuo mamata 'e hoku mata kiate koe.

⁶ Ko ia 'oku ou fehi'a ai kiate au, 'o fakatomala 'i he efu mo e efuefu."

⁷ ¶ Pea na'e pehē, hili 'ae folofola 'a Sihova 'aki 'ae ngaahi lea ni kia Siope, "Na'e folofola 'a Sihova kia Elifasi mei Timani, Kuo tupu hoku houhau kiate koe, mo ho kāinga 'e toko ua: he 'oku 'ikai te mou lea 'aki kiate au 'ae me'a 'oku totonu, 'o hangē ko 'eku tamaio'eiki ko Siope. ⁸ Ko ia ke mou to'o ni kiate kimoutolu 'ae fanga pulu 'e fitu, mo e sipitangata 'e fitu, 'o 'alu ki he'eku tamaio'eiki ko Siope, pea 'ohake 'ae feilaulau tutu koe'uhi ko kimoutolu; pea 'e hūfia 'akimoutolu 'e he'eku tamaio'eiki ko Siope: he te u ma'u ia: telia na'aku taa'i kiate kimoutolu 'o hangē ko ho'omou vale, ko e me'a 'i he 'ikai te mou lea 'aki kiate au 'aia 'oku totonu, 'o hangē ko 'eku tamaio'eiki ko Siope." ⁹ Ko ia na'e 'alu ai 'a Elifasi mei Timani, mo Pilitati mei Suaa, mo Sofaa mei Neama, 'onau fai 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kiate kinautolu: pea na'e ma'u 'e Sihova 'a Siope foki. ¹⁰ Pea na'e liliu 'e Sihova 'ae pōpula 'o Siope, 'i he'ene hūfia hono kāinga: pea na'e fakama'ume'a 'e Sihova kia Siope 'o liunga

ua hake 'i he me'a na'a ne ma'u 'i mu'a. ¹¹ Pea na'e toki ha'u kiate ia 'a hono ngaahi kāinga kotoa pē, mo hono ngaahi tuofefine, mo kinautolu kotoa pē na'a nau kaume'a mo ia 'i mu'a, 'onau kai mā mo ia 'i hono fale: pea na'a nau tēngihia ia, 'o fakafiemālie ia 'i he ngaahi kovi kotoa pē na'e 'omi 'e Sihova kiate ia: pea na'e foaki 'e he tangata taki taha kotoa pē kiate ia 'ae pa'anga, mo e hau koula. ¹² Pea na'e tāpuaki lahi hake 'e Sihova 'ae mo'ui kimui 'a Siope 'i he'ene mo'ui ki mu'a: he na'a ne ma'u 'ae sipi 'e taha mano ma fā afe, mo e kāmeli 'e ono afe, mo e fanga pulu taulua 'e taha afe, mo e 'asi fefine 'e taha afe. ¹³ Pea na'a ne ma'u foki 'ae foha 'e toko fitu mo e 'ofefine 'e toko tolu. ¹⁴ Pea na'a ne ui 'ae hingoa 'oe 'uluaki, ko Simaima, mo e hingoa 'o hono toko ua, ko Kesaia, mo e hingoa 'o hono toko tolu, ko Keleni-Hapuka. ¹⁵ Pea na'e 'ikai 'ilo 'i he fonua kotoa pē ha kau fefine hoihoifua 'o hangē ko e ngaahi 'ofefine 'o Siope: pea na'e foaki 'ae tofi'a kiate kinautolu 'e he'enua tamai 'i he fakataha mo honau ngaahi tuonga'ane. ¹⁶ Pea hili 'ae me'a ni na'e mo'ui 'a Siope 'i he ta'u 'e teau ma fāngofulu, 'o ne mamata ki hono ngaahi foha, mo e ngaahi foha 'o hono ngaahi foha, 'io, ko e to'utangata 'e fā. ¹⁷ Pea na'e pekia 'a Siope, kuo motu'a mo fonu 'i he ngaahi 'aho.

ci

KO E TOHI TAPU KĀTOA
The Holy Bible in the Tongan language of Tonga,
Revised West Version

Public Domain

Language: Tongan

Translation by: James Baxley

Cover and title page artist: Kitione Vailea

Digital editions and layout: Michael Johnson

Web site: <https://ebible.org/ton/>

Translator support: <https://worldoutreach.org/325>

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 13 Dec 2023

2362cc12-5c8d-5627-ad4b-c1c163858892